

Prijedlog

Na temelju članka 31. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 150/11, 119/14 i 93/16), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ godine donijela

ZAKLJUČAK

1. Donosi se Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine u tekstu koji je sastavni dio ovog zaključka.

2. Ovaj Zaključak i Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine, objavit će se u Narodnim novinama.

3. Zadužuje se Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku da o donošenju predmetnog Zaključka izvijesti nositelje mjera iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine.

KLASA:
URBROJ:

Zagreb,

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

Vlada Republike Hrvatske

**Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom
od 2017. do 2020. godine**

travanj 2017.

<i>Općenito</i>	4
<i>Međunarodni okvir</i>	6
<i>Nacionalni okvir</i>	7
PODRUČJA DJELOVANJA	10
1. OBITELJ	10
2. ŽIVOT U ZAJEDNICI	15
3. ODGOJ I OBRAZOVANJE	28
4. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA	38
5. SOCIJALNA SKRB	53
6. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST	60
7. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOSŁJAVANJE, RAD I MIROVINSKO OSIGURANJE	74
8. PRAVNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD ZLOSTAVLJANJA	90
9. INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI	109
10. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU	117
11. SUDJELOVANJE U JAVNOM I POLITIČKOM ŽIVOTU	123
12. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ	129
13. REKREACIJA, RAZONODA I SPORT	138
14. RIZIČNE SITUACIJE I HUMANITARNA KRIZNA STANJA	144
15. UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU	150
16. MEĐUNARODNA SURADNJA	158
ZAVRŠNE ODREDNICE	164

KRATICE

ASOO	Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih
AZOO	Agencija za odgoj i obrazovanje
CPR	Centar za profesionalnu rehabilitaciju
CZR	Centar za rehabilitaciju
DIP	Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske
DP	Državni proračun
DŠJU	Državna škola za javnu upravu
DUUDI	Državni ured za upravljanje državnom imovinom
DUZS	Državna uprava za zaštitu i spašavanje
DZIV	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj
ERF	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
ESF	Europski socijalni fond
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
HAKOM	Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti
HAVC	Hrvatski audiovizualni centar
HLZ	Hrvatski liječnički zbor
HPO	Hrvatski paraolimpijski odbor
HRVI	Hrvatski ratni vojni invalidi iz Domovinskog rata
HSSG	Hrvatski športski savez gluhih
HŠSS	Hrvatski školski sportski savez
HTZ	Hrvatska turistička zajednica
HZJZ	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
HZMO	Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
IKT	Informacijsko-komunikacijska tehnologija
JLP(R)S	Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave
JLS	Jedinice lokalne samouprave
JP(R)S	Jedinice područne (regionalne) samouprave

KPOSI	Konvencija o pravima osoba s invaliditetom UN-a
MDI	Ministarstvo državne imovine
MF	Ministarstvo financija
MGIPU	Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja
MHB	Ministarstvo hrvatskih branitelja
MGPO	Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
MK	Ministarstvo kulture
MMPI	Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
MP	Ministarstvo pravosuđa
MRMS	Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava
MDOMSP	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku
MT	Ministarstvo turizma
MU	Ministarstvo uprave
MUP	Ministarstvo unutarnjih poslova
MVEP	Ministarstvo vanjskih i europskih poslova
MZ	Ministarstvo zdravstva
MZO	Ministarstvo znanosti i obrazovanja
NCVVO	Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja
NZRCD	Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva
OCD	Organizacije civilnog društva
ODO	Općinsko državno odvjetništvo
OS	Općinski sud
PVRHOSI	Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom
SDUŠ	Središnji državni ured za šport
TDU	Tijela državne uprave
ULJPPNM	Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske
URSVRH	Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske
UZUVRH	Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
VRH	Vlada Republike Hrvatske
ZVPRZOSI	Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom
ŽDO	Županijsko državno odvjetništvo
ŽS	Županijski sud

Općenito

Republika Hrvatska kao članica Ujedinjenih naroda, Europske unije i Vijeća Europe te potpisnica svih ključnih konvencija i standarda u području socijalne i ekonomske sigurnosti građana, preuzela je obvezu zaštite i promicanja ljudskih prava osoba s invaliditetom kako bi mogle ravnopravno sudjelovati u građanskim, političkim, ekonomskim, društvenim i kulturnim područjima života. Svoje opredjeljenje za puno ostvarivanje svih temeljenih ljudskih prava osoba s invaliditetom, Republika Hrvatska je kao treća država po redu u svijetu potvrdila i potpisivanjem Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda 2007. godine, čime je pokazala da želi slijediti put napretka poštujući načela Konvencije i prava osoba s invaliditetom u potpunosti.

U Republici Hrvatskoj su u veljači 2016. godine, sukladno podacima Hrvatskog registra za osobe s invaliditetom, zabilježeni podaci za 511 194 osobe s invaliditetom što čini 11,9% ukupnog stanovništva. Od toga je 203 606 ženskog (39,8%), a 307 588 (60,2%) muškog spola. U Registru su zabilježeni podaci za 35 367 djece s većim teškoćama u razvoju (6,9%) od čega je 13 334 (38%) djevojčica i 22 033 dječaka (62%).

Donošenjem Nacionalne strategije jedinstvene politike za osobe s invaliditetom od 2003. do 2006. godine i Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, Vlada Republike Hrvatske pokazala je predanost dosadašnjim naporima pri kreiranju multi-sektorske politike promicanja prava osoba s invaliditetom.

U osmogodišnjem razdoblju provedbe najvažnijeg nacionalnog dokumenta za osobe s invaliditetom *Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom 2007.- 2015.*, na području ostvarivanja zaštite prava osoba s invaliditetom postignuti su značajni rezultati što je prepoznao i Odbor za prava osoba s invaliditetom UN-a i pohvalio RH na velikom broju postignuća. Zakonodavna regulativa se kontinuirano unaprjeđivala te kao značajnije zakonske izmjene za osobe s invaliditetom izdvajamo:

- Izmjenom izbornog zakonodavstva i donošenjem novog Zakona o registru birača (2012.) osobama lišenim poslovne sposobnosti omogućen je upis u registar birača i ostvarivanje biračkog prava, a što im omogućuje participaciju u političkom životu.
- Novim Zakonom o socijalnoj skrbi (2013.) stvoreni su temelji za transformaciju ustanova i deinstitucionalizaciju korisnika, učinkovitiju kontrolu kvalitete pruženih usluga i brži razvoj mreže različitih usluga u zajednici u suradnji s ostalim dionicima.
- Obiteljskim zakonom koji je donesen u 2014. godini¹ po prvi puta je propisana obveza djelomičnoga lišenja poslovne sposobnosti kao pravilo i to samo u dijelovima u kojima je to doista potrebno za zaštitu prava štićenika, a institut potpunoga lišenja poslovne sposobnosti potpuno je napušten. Također je omogućeno da se za skrbnika imenuje i više od jedne osobe, kao i da se imenuje zamjenik skrbniku čime je moguće spriječiti „zastoj“ u obavljanju poslova skrbnika u slučajevima trenutne spriječenosti skrbnika. Uvedena je zakonska obveza poštivanja želja štićenika te je svakoj osobi omogućeno da u vrijeme postojanja poslovne sposobnosti imenuje osobu koju bi želio imati za skrbnika. U razdoblju od 5 godina od donošenja Zakona izvršit će se revizija svih postojećih rješenja o potpunom lišenju poslovne sposobnosti osobe s invaliditetom i

¹ Zakon je suspendiran od strane Ustavnog suda jer se pokazalo da su pojedine njegove odredbe nedovoljno jasno normirane.

ukidanje instituta potpunog lišenja poslovne sposobnosti te omogućavanje osobama s invaliditetom da budu jednako priznate kao osobe pred zakonom. Iste su odredbe propisane i Obiteljskim zakonom iz 2015. godine (Narodne novine, br. 103/15).

- Novim Zakonom o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (2014.) pojačan je nadzor nad procesom prisilnog smještaja osobe s mentalnim oštećenjem te su ojačane ovlasti pravobranitelja za osobe s invaliditetom u procesu.
- Zakonom o jedinstvenom tijelu vještačenja (2013.) postupak vještačenja je transparentniji i učinkovitiji. Uvođenjem novog sustava vještačenja učinjen je veliki iskorak u nastojanju da se ujednače kriteriji u postupku vještačenja i da se korisnicima olakša ostvarivanje prava na osnovi invaliditeta, jer će koristiti jedan nalaz i mišljenje za ostvarenje prava u gotovo svim sustavima.
- Novim Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (2013.) uveden je jedinstveni okvir za provođenje profesionalne rehabilitacije na sustavan način i po modelu kojim se osiguravaju ujednačeni standardi, mjerila i metodologija provođenja profesionalne rehabilitacije u RH te su uvedene kvote za zapošljavanje osoba s invaliditetom za sve poslodavce.
- Donošenjem Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj (2015.) navedenim osobama priznato je pravo na korištenje znakovnog jezika u svim područjima života.
- Doneseni su podzakonski akti u području odgoja i obrazovanja u svrhu veće dostupnosti redovnog obrazovanja djeci s teškoćama u razvoju te je uveden značajniji broj pomoćnika u nastavi.
- Donesena je Strategija cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2016. – 2020., kojom se između ostaloga, nastoji unaprijediti sustav profesionalnog usmjeravanja za učenike s teškoćama i osobe s invaliditetom.
- U svrhu intenziviranja procesa deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi u lipnju 2014. godine donesen je Operativni plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014.-2016.
- Razvijen je niz različitih usluga u zajednici koje su iznimno važne za proces deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi: usluga organiziranog stanovanja uz podršku, usluga osobnog asistenta, tumača znakovnog jezika i videćeg pratitelja za slijepe osobe, usluga pomoćnika u nastavi i usluga rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju.

Danas doista možemo reći da su u području izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom učinjeni značajni pomaci koje Konvencija o pravima osoba s invaliditetom UN-a postavlja pred svoje stranke, posebice kada je riječ o osviještenosti o potrebama osoba s invaliditetom, ali i obvezama države u vezi s time. Pri kreiranju politika od iznimno velike važnosti je uloga organizacija civilnog društva osoba s invaliditetom, gdje su iste prepoznate kao vrlo učinkoviti i vrijedni partneri te aktivni dionici u kreiranju politike.

Svjesni smo da je pred svima nama još veliki broj aktivnosti vezanih uz bolju pristupačnost zdravstvenih, kulturnih, turističkih, prometnih i svih drugih područja života kako bi se osobama s invaliditetom omogućilo da konzumiraju sva prava temeljena na Konvenciji. Stoga je život u obitelji i lokalnoj zajednici s pristupačnim uslugama i veća zapošljivost osoba s invaliditetom temeljni cilj ovog novog nacionalnog strateškog dokumenta za osobe s invaliditetom.

Međunarodni okvir

Republika Hrvatska, od 2013. godine kao punopravna članica Europske unije, nastavila je i dalje kreirati politiku prema osobama s invaliditetom na nacionalnom nivou, poštujući suvremene međunarodne standarde kao okvir za daljnji razvoj prava osoba s invaliditetom uklanjanjem svakodnevnih prepreka u njihovim životima.

Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda² koja je bila temelj za donošenje Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, Republika Hrvatska ratificirala je 2008. godine.

O svim poduzetim aktivnostima usmjerenim prema osobama s invaliditetom, Republika Hrvatska je kao država stranka Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, podnijela 2011. godine Odboru za prava osoba s invaliditetom UN-a Inicijalno izvješće o provedbi Konvencije. Temeljem razmatranja Inicijalnog izvješća, Odbor za prava osoba s invaliditetom UN-a uputio je Republici Hrvatskoj dodatna pitanja na koja je u studenom 2014. godine izrađen odgovor. Izaslanstvo Republike Hrvatske je u koordinaciji bivšeg Ministarstva socijalne politike i mladih 30. i 31. ožujka 2015. godine predstavilo Inicijalno izvješće o provedbi Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred Odborom za prava osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda u Ženevi. Članovi izaslanstva bili su predstavnici Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva zdravlja, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva pravosuđa, Ministarstva uprave, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva pomorstva, prometa i infrastrukture, Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja, Ministarstva branitelja, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ureda Vlade Republike Hrvatske za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Ureda Vlade Republike Hrvatske za udruge, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom. U vrlo otvorenom dijalogu članovi Odbora i članovi izaslanstva osvrnuli su se na niz problema s kojima se još uvijek susreće Republika Hrvatska ali također je istaknut i postignuti napredak Republike Hrvatske. Kroz interaktivni dijalog članovi Odbora čestitali su Republici Hrvatskoj na ranom potpisivanju Konvencije i vidljivom napretku u različitim područjima kao što su zapošljavanje, pravo glasanja za osobe s invaliditetom kojima je u potpunosti oduzeta poslovna sposobnost, proces deinstitutionalizacije, te činjenice što naknade za osobe s invaliditetom nisu bile smanjivane unatoč mjerama štednje koje su posljedica financijske krize.

² Usvojena zajedno s Fakultativnim protokolom na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, 13. prosinca 2006.

Kao druge značajnije međunarodne dokumente za osobe s invaliditetom ističemo:

- **Deklaraciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom**
 - osigurava osobama s invaliditetom sva prava kao i drugim građanima bez ikakve diskriminacije te puno ljudsko dostojanstvo uz priznavanje posebnih prava
- **Standardna pravila UN-a o izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom**
 - navode da za ostvarivanje jednakih mogućnosti osobama s invaliditetom treba pomoć da preuzmu svoju punu odgovornost kao članovi društvene zajednice što podrazumijeva osiguravanje podrške sukladno individualnim potrebama svakog korisnika usluga u zajednici
- **Europsku socijalnu povelju**
 - ističe pravo na obrazovanje, rehabilitaciju i zaposlenje bez obzira na prirodu i podrijetlo invaliditeta
- **Europsku strategiju za osobe s invaliditetom 2010. - 2020.**
 - daje okvire za djelovanje na europskoj razini, podržava akcije zemalja članica EU-a te promiče sveukupni cilj provedbe Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom
- **Program održivog razvoja do 2030. godine**
 - donesen s ciljem iskorjenjivanja siromaštva, borbe protiv neravnopravnosti i nepravde te rješavanja pitanja klimatskih promjena,
- **Direktivu (EU) 2016/2102 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. listopada 2016. o pristupačnosti internetskih stranica i mobilnih aplikacija tijela javnog sektora**
 - utvrđuje zahtjeve pristupačnosti za internetske stranice i mobilne aplikacije tijela javnog sektora koja ih trebaju primjenjivati u mjeri u kojoj im oni ne nameću nerazmjerno opterećenje
- **Strategiju za osobe s invaliditetom Vijeća Europe 2017.-2023.**
 - utvrđuje prioriteta područja Vijeća Europe u ovom području za razdoblje od 2017 do 2023. godine.

Nacionalni okvir

Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija) predstavlja strateški dokument kojim se u Republici Hrvatskoj usmjerava provedba politike prema osobama s invaliditetom, a na taj način djeluje i kao provedbeni dokument Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.

Praksa uvođenja međunarodnih standarda u nacionalne dokumente nastavlja se i ovom Nacionalnom strategijom, za čiju je koordinaciju zaduženo Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, radi povezivanja aktivnosti među različitim sektorima i na različitim razinama te kontinuiranog praćenja provedbe. Cilj Nacionalne strategije je učiniti hrvatsko društvo što osjetljivijim i prilagođenijim za nužne promjene u korist

izjednačavanja mogućnosti osoba s invaliditetom, odnosno stvoriti uvjete za njihovo aktivno uključivanje i ravnopravno sudjelovanje u društvu kroz sprečavanje bilo kakve diskriminacije i snaženje svih oblika društvene solidarnosti.

Na nacionalnoj razini djeluje i Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, čiji su članovi i predstavnici nacionalnih saveza osoba s invaliditetom, koje također prati provedbu preuzetih obveza sukladno Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom. U svrhu promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom te praćenja i nadziranja provedbe Konvencije, djeluje i Ured pravobranitelja za osobe s invaliditetom. Uz navedena tijela odgovornost praćenja imaju i organizacije civilnog društva, posebno udruge osoba s invaliditetom kojima Republika Hrvatska kroz natječaje za programe i projekte osigurava financijska sredstva za rad i djelovanje.

Kao što je već istaknuto, zakonodavna regulativa se kontinuirano unaprijeđivala. Pored daljnjeg unaprjeđenja zakonodavnog okvira, veliki izazov predstavlja i nastavak procesa transformacije i deinstitucionalizacije domova u pružatelje usluga u zajednici i razvoj potrebnih usluga u zajednici, vodeći računa o regionalnoj ravnomjernosti, s ciljem zadovoljavanja potreba osoba s invaliditetom i prevencije institucionalizacije.

Temeljem godišnjih izvješća o rezultatima provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, koja su dostupna na službenim stranicama Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, može se procijeniti da su ostvareni značajni pomaci u svim područjima djelovanja provođenjem niza aktivnosti koje pridonose poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom. Dio mjera, definiran Nacionalnom strategijom sa zadanim rokom, u potpunosti je proveden, npr. izmjene izbornog zakonodavstva i uvođenje jedinstvenog tijela vještačenja, dok je za većinu mjera rok provedbe kontinuiran te se pratila provedba istih. Izuzetno važnim smatra se osnaživanje svih dionika provedbe Konvencije o pravima osoba s invaliditetom učinkovitom vertikalnom i horizontalnom koordinacijom na svim razinama, koristeći sve raspoložive resurse.

U svrhu unaprjeđenja i bolje horizontalne i vertikalne koordinacije provedbom mjera Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, kao i izvješćivanja o provedbi iste, bivše Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je u suradnji s Programom Ujedinjenih naroda za razvoj u Hrvatskoj tijekom 2009., 2010. i 2011. godine provodilo projekt „Podrška u primjeni mehanizama praćenja i evaluacije mjera Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine“. 2009. godine izrađena je *Analiza dokumenta „Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine“* za potrebe projektnog zadatka podrške u primjeni mehanizama praćenja i evaluacije provođenja mjera predviđenih Nacionalnom strategijom, a kojom su identificirani izazovi unapređivanja mehanizama praćenja provedbe. Nadalje, izrađeni su novi te unaprijeđeni postojeći instrumenti za poboljšanje provedbe i praćenja (Okvir za praćenje provedbe te obrasci za pripremu izvješća o provedbi mjera); održane su konzultativno - edukativne radionice kojima su obuhvaćeni nositelji i sunositelji mjera na svim razinama (nacionalnoj, područnoj i lokalnoj), predstavnici ureda državne uprave i obiteljskih centara te predstavnici udruga osoba s invaliditetom. Također, izrađene su *Analiza implementacije Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a u Hrvatskoj* i *Analiza jazova u provedbi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom*, s ciljem što veće implementacije Konvencije u nacionalne strateške dokumente i zakonodavstvo.

Sve do sada ostvareno upućuje na potrebu donošenja nove nacionalne strategije i provedbu velikog broja aktivnosti u svrhu još veće implementacije Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.

Svjesni važnosti dobre koordinacije svih procesa, ali i potrebe usklađenosti zakonodavne regulative kao preduvjeta za učinkovitost procesa, Republika Hrvatska je u proteklom razdoblju donijela više zakona u svrhu osiguravanja veće i kvalitetnije dostupnosti materijalnih prava i socijalnih usluga građanima.

Nastavno na postojeće zakonodavstvo, kao i na dosadašnju provedbu i rezultate Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine, Vlada Republike Hrvatske donosi novi dokument - Nacionalnu strategiju izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalna strategija) s ciljem napretka te daljnjeg promicanja prava osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju. Stvaranje sveobuhvatnoga domaćega pravnog okvira pretpostavlja i kontinuirano praćenje razvoja međunarodnih standarda, kako bi se osobama s invaliditetom osigurala najviša razina suvremene zaštite, pristupačnost svim pravima i njihovo ostvarivanje bez diskriminacije. Zadaća je Nacionalne strategije uskladiti sve politike djelovanja na području promicanja prava osoba s invaliditetom s dostignutim standardima na globalnoj razini, ali i svim trendovima koji imaju za cilj nastojanje da sva područja života i djelovanja budu otvorena i pristupačna osobama s invaliditetom, poštujući načela univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe.

PODRUČJA DJELOVANJA

1. OBITELJ

Uzevši u obzir činjenicu da svaka osoba ima pravo na život u obitelji i na život u zajednici, veliku pozornost potrebno je usmjeriti na podršku roditeljstvu kao i obitelji u cjelini. Obitelji osoba s invaliditetom suočavaju se s različitim izazovima te je važno osigurati materijalnu i psihološku podršku, počevši od samog suočavanja s dijagnozama i promjenama koje invaliditet donosi za cijelu obitelj. Također još uvijek u društvu postoje stavovi pojedinaca da osobe s invaliditetom nemaju sposobnost sklapanja braka, pravo na slobodan izbor partnera ili pravo da slobodno donose odluke o rađanju djece. Stoga je važno poduzeti sve mjere radi suzbijanja takve vrste diskriminacije i osigurati osobama s invaliditetom pravo na podršku za uspostavljanje bliskih odnosa, zasnivanje braka, roditeljstvo i na zaštitu spolno-reproduktivnog zdravlja. Putem ustanova socijalne skrbi (centri za socijalnu skrb, centri za pružanje usluga u zajednici, domovi socijalne skrbi, obiteljski centri) osigurava se širok raspon usluga usmjerenih poboljšanju kvalitete života obitelji, što uključuje i pružanje savjetodavne i stručne pomoći obiteljima osoba s invaliditetom. Također, osim usluga u zajednici koje pružaju ustanove socijalne skrbi i domovi koji se počinju transformirati u centre podrške u zajednici, veliku ulogu imaju i organizacije civilnog društva koje u partnerstvu s tijelima državne uprave kao i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave provode niz projekata i programa usmjerenih podršci obitelji i promicanju prava djece.

Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku sve se više usmjerava na razvoj obiteljskih oblika skrbi i razvoj usluga podrške u zajednici. Smještaj osoba s invaliditetom u ustanove socijalne skrbi treba biti iznimka i koristiti se samo u situacijama kada je to neophodno. Umjesto institucije, a u slučajevima kada obiteljska skrb za djecu s teškoćama u razvoju nije moguća, najprimjereniji zamjenski oblik je udomiteljstvo. U udomiteljskoj obitelji djeci se omogućuje odrastanje, razvoj i iskustvo života u obiteljskom okruženju, ali je također važno i da djeca ne budu udomljavana izvan sredine u kojoj žive jer u slučajevima odlaska u udaljenije krajeve postoji opasnost od smanjivanja učestalosti odnosa djeteta s biološkom obitelji.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Bivše Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, je tijekom 2011. godine u suradnji s prof. dr. sc. Danielom Bratković s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu provelo edukacije stručnjaka u obiteljskim centrima pod nazivom „*Pružanje podrške mladim i odraslim osobama s invaliditetom u ostvarivanju spolno-reproduktivnih prava i uloga*“. Ciljevi provedbe navedene edukacije bili su: educirati djelatnike obiteljskih centara za pružanje stručne savjetodavne pomoći na ovom području, odgajati i obrazovati djecu s teškoćama u razvoju i mlade osobe s invaliditetom za partnerske i obiteljske uloge, razvijati svijest o potrebi cjeloživotne naobrazbe za ulogu kompetentnog roditelja te osigurati dostupnost informacija djeci s teškoćama u razvoju, mladima i odraslim osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima. Nadalje, Ministarstvo je tiskalo priručnik „*Podrška osobama s intelektualnim i drugim razvojnim teškoćama u ostvarivanju partnerskih odnosa, roditeljstva i drugih prava na području spolnosti*“ autorice prof. dr. sc. Daniele Bratković.
- U kolovozu 2011. godine stupio je na snagu novi Zakon o udomiteljstvu (Narodne novine, br. 90/11 i 78/12) kojim su uređeni uvjeti koje

mora ispunjavati udomiteljska obitelj, način obavljanja i prestanak obavljanja udomiteljstva te druga pitanja povezana s udomiteljstvom. Njegovim izmjenama i dopunama 2012. godine stvorile su se pretpostavke za daljnji razvoj udomiteljstva u Republici Hrvatskoj te time ostvarivanja prava na obiteljsku skrb, jedne od najranjivijih skupina djece, zanemarivane i zlostavljane djece. Također ovoj skupini djece omogućilo se da nakon završetka obrazovanja i stjecanja punoljetnosti ostvare skrb u udomiteljskim obiteljima i godinu dana nakon završetka obrazovanja. Nadalje, pojednostavljen je postupak za izdavanje dozvole za udomiteljstvo, unaprijeđen sadržaj edukacija udomitelja te su preciznije definirani korisnici specijaliziranog udomiteljstva (djeca i mladi s problemima u ponašanju koji su učestali i jačeg intenziteta, grubo zanemarivana i zlostavljana djeca, djeca s težim ili višestrukim teškoćama u razvoju, HIV pozitivna djeca i mladi te roditelji s djetetom za koje je procijenjeno da je njihov zajednički smještaj u specijaliziranu udomiteljsku obitelj u njihovom najboljem interesu).

- Bivše Ministarstvo socijalne politike i mladih je u okviru I. komponente Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) - Pomoć u tranziciji i jačanje institucija, u suradnji s Uredom za mlade i obitelj grada Beča te saveznom Ministarstvom gospodarstva, obitelji i mladih Republike Austrije, tijekom 2013. godine provelo Twinning light projekt „Unapređivanje udomiteljstva djece i mladih u Republici Hrvatskoj“. U Izvješću su sadržane preporuke za poboljšanje nacionalnih dokumenata u području udomiteljstva, izrađeni su priručnici za udomiteljske obitelji za djecu i priručnik za udomljenu djecu, letci za zainteresiranu javnost te web-stranice za udomitelje.
- Tijekom 2013. godine bivše Ministarstvo socijalne politike i mladih je u suradnji s vanjskim stručnjakom, održalo 7 regionalnih radionica za udomitelje djece i stručne radnike koji obavljaju poslove udomiteljstva, a na kojima je provedena i edukacija udomitelja.
- U srpnju 2015. godine bivše Ministarstvo socijalne politike i mladih je izradilo analizu udomiteljstva za djecu u RH radi utvrđivanja stanja u području udomiteljstva, s posebnim osvrtom na brojčane podatke o srodničkim i nesrodničkim udomiteljskim obiteljima, slobodnim kapacitetima u nesrodničkim udomiteljskim obiteljima, razlozima nepopunjenosti slobodnih kapaciteta te razlozima udomljavanja djece. Cilj analize udomiteljstva za djecu je bio definiranje prijedloga za daljnje unapređenje udomiteljstva u Republici Hrvatskoj, uz naglasak na utemeljenost provedbe pojedinih aktivnosti (primjerice, kampanja za udomiteljstvo u suradnji Ministarstva socijalne politike i mladih i UNICEF-a temeljem 2-godišnjeg plana suradnje, provođenje kampanja na lokalnim razinama sa specifičnim ciljevima vezanim uz karakteristike pojedinih lokalnih/regionalnih područja, edukacija stručnjaka, edukacija udomitelja i drugo).

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka Odbora jest da država stranka poduzme pravne i praktične korake kojima će osigurati da osobe s invaliditetom mogu realizirati svoja roditeljska prava i posvajati djecu jednako kao i ostali. Također preporuča da država ugovornica osigura pristupačne informacije o spolnim i reproduktivnim pravima svim osobama s invaliditetom te da se osigura pristup posvojiteljskim službama i službama za podršku u zajednici za roditelje s invaliditetom.

Ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju od 2017. do 2020. godine

- Jačanje svijesti društva o pravu osoba s invaliditetom na partnerske odnose, brak, roditeljstvo i obitelj.
- Jačanje svijesti o potrebi poštivanja prava na obiteljski život i značaju kvalitetnog obiteljskog života za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom.

- Osigurane pristupačne informacije o spolnim i reproduktivnim pravima svim osobama s invaliditetom u svrhu poticanja ostvarivanja roditeljskih prava
- Osigurane i unaprijeđene kvalitetne usluge podrške kako bi se osobama s invaliditetom omogućio ostanak u vlastitoj obitelji.
- Osigurana regionalna rasprostranjenost udomiteljskih obitelji.
- Povećan broj specijaliziranih udomiteljskih obitelji za djecu s teškoćama u razvoju.

Mjera 1. Osigurati pristupačne informacije o spolnim i reproduktivnim pravima osobama s invaliditetom u svrhu poticanja ostvarivanja roditeljskih prava

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće
1. Osigurati informacije o spolnim i reproduktivnim pravima svim osobama s invaliditetom u svrhu poticanja ostvarivanja roditeljskih prava u pristupačnom obliku i primjereno dobi (Brailleovo pismo, na internetskim stranicama u pristupačnom obliku za sve osobe s invaliditetom, putem predavanja/radionica uz osiguran prijevod na hrvatski znakovni jezik)	- broj održanih predavanja/radionica te broj osoba s invaliditetom koje su prisustvovala na predavanjima /radionicama - broj osoba kojima su distribuirani materijali	Nositelji: MDOMSP, MZ, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom Sunositelji: HZJZ, ERF, ustanove socijalne skrbi	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 558051 Afirmacija prava i uapređivanje politike za osobe s invaliditetom, račun 38, u iznosu 10.000,00 kn	kontinuirano	Informacije o spolnim i reproduktivnim pravima osoba s invaliditetom kontinuirano se osiguravaju kroz različite oblike podrške i savjetodavnog rada od strane stručnih radnika ustanova socijalne skrbi, kao i kroz projektne aktivnosti udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom. MDOMSP ne raspolaže brojčanim pokazateljima u odnosu na ovu aktivnost budući da je ista dio redovnog rada gore navedenih stručnih radnika.
2. Osigurati za stručnjake koji rade u savjetovalištim za brak i obitelj, ustanovama	- broj provedenih edukacija - broj osoba koje su	Nositelj: MDOMSP, udruge osoba s	sredstva su osigurana u DP 2017.-	kontinuirano	MDOMSP ne raspolaže polaznim podacima.

socijalne skrbi, organizacijama civilnog društva kao i za roditelje djece s teškoćama u razvoju, dodatnu edukaciju o spolnom i reproduktivnom zdravlju	prošle edukaciju	invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom Sunositelji: HZJZ, MZ, ERF	2019. na razdjelu 102, A 792006 Provedba nacionalnih strategija te unapređenje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn		
Mjera 2. Osigurati lakše posvajanje i udomljavanje osobama s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Dodatno educirati stručnjake koji su uključeni u postupak posvojenja i udomljavanja o potrebi stavljanja osoba s invaliditetom u ravnopravni položaj s ostalim posvojiteljima i udomiteljima u postupku posvajanja i udomljavanja djeteta	- broj dodatno educiranih stručnjaka - broj održanih predavanja i edukativnih radionica - broj osoba s invaliditetom koje imaju dozvolu za obavljanje udomiteljstva - broj osoba s invaliditetom koje su posvojile djecu	Nositelj: MDOMSP	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 102, A 792006 Provedba nacionalnih strategija te unapređenje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn	kontinuirano	U okviru projekta „Informatizacija i stručne edukacije u centrima za socijalnu skrb“ u ožujku i travnju 2016. godine provedeno je 5 radionica za stručne radnike centara za socijalnu skrb na temu <i>Razvoj udomiteljstva i posvojenja kao najboljeg oblika zaštite prava i interesa djece i mladih bez odgovarajuće roditeljske skrbi.</i>

2. Razvijati uslugu specijaliziranog udomiteljstva za djecu s teškoćama u razvoju i poticati posvajanje djece s teškoćama u razvoju s naglaskom na senzibilizaciju stručnjaka, javnosti, odnosno potencijalnih udomitelja i posvojitelja o važnosti udomljavanja i posvojenja djece s teškoćama u razvoju	- broj provedenih regionalnih radionica i broj stručnjaka koji su u njima sudjelovali - broj specijaliziranih udomitelja - broj djece s teškoćama u razvoju koja su posvojena tijekom kalendarske godine - broj djece s teškoćama u razvoju koja su smještena u udomiteljsku obitelj tijekom kalendarske godine	Nositelj: MDOMSP Sunositelj: UNICEF	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	U 2015. godini posvojeno je 126 djece od čega 13 djece s teškoćama u razvoju. Ukupan broj djece s pretpostavkama za posvojenje na dan 31.12.2015. godine je 344 od čega je 153 djece s teškoćama u razvoju. U 2015. godini u udomiteljskim obiteljima bilo je 282 djece s teškoćama u razvoju, s time da je razlog smještaja za 39 djece školovanje po posebnom programu izvan mjesta prebivališta jer se isto ne može osigurati u mjestu prebivališta, dok je 10 djece bilo privremeno smješteno radi provođenja kraćih rehabilitacijskih postupaka.
---	--	--	---	--------------	---

2. ŽIVOT U ZAJEDNICI

Republika Hrvatska, u svrhu unapređenja socijalnih, obrazovnih, odgojnih, kulturnih, materijalnih i ostalih uvjeta za trajnu dobrobit djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, posebice onih smještenih u domovima socijalne skrbi, provodi niz mjera s ciljem njihovog uključivanja u život zajednice. U tu svrhu potiče, koordinira, prati i nadzire razvoj usluga te provodi mjere usmjerene deinstitutionalizaciji korisnika i decentralizaciji usluga u zajednici usmjerenih svim korisničkim skupinama sukladno propisima, kao i nacionalnim i međunarodnim dokumentima. Iako je institucionalna skrb još uvijek najčešći oblik izvan obiteljskog zbrinjavanja djece u većini europskih zemalja pa tako i u Hrvatskoj, daljnji razvoj slijedi smjer deinstitutionalizacije, restrukturiranja institucionalne skrbi, jačanja prevencije i mjera izdvajanja djece iz bioloških obitelji i razvijanja alternativnih oblika zbrinjavanja. Opredijeljenost Republike Hrvatske za proces transformacije i deinstitutionalizacije vidljiva je promjenom zakonske regulative i donošenjem strateških dokumenata. Razvoj adekvatnih službi podrške u zajednici od iznimnog je značaja za uspješno provođenje politike deinstitutionalizacije te je istaknuto kao jedno od značajnih područja socijalnog planiranja na državnoj i lokalnoj razini.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- 2010. godine donesen je Plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011. -2016. (2018.), a slijedom navedenog Plana Ministarstvo socijalne politike i mladih je 18. lipnja 2014. godine donijelo „*Operativni plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2014. - 2016*“. Provedbom navedenog Operativnog plana do kraja 2016. godine očekuje se transformacija 32 doma u pružatelje usluga u zajednici u različitim županijama, sukladno potrebama različitih korisničkih skupina, razvoj službi podrške u zajednici vodeći računa o regionalnoj ravnomjernosti te deinstitutionalizacija ukupno 1 043 korisnika koji će ostvariti pravo na život u zajednici, od čega je 653 djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom.
- Od početka provedbe procesa deinstitutionalizacije koji je u RH započeo 1997. godine, a intenzivnije se provodi od 2012. godine, deinstitutionaliziran je ukupno 951 korisnik (stanje na dan 31. prosinca 2015.). Navedeni korisnici žive uz podršku u 257 stambenih zajednica, odnosno uključeni su u program organiziranog stanovanja, čime je bitno poboljšana kvaliteta njihovog života. Ukupni broj deinstitutionaliziranih osoba od početka provedbe procesa deinstitutionalizacije je veći od navedenog (951) budući da deinstitutionalizacija pored usluge organiziranog stanovanja tj. regionalizacije obuhvaća i povratak u biološku obitelj te smještaj u udomiteljsku obitelj, a navedeni podaci se prate od 2014. godine. Tijekom 2014. i 2015. godine 175 osoba s invaliditetom se vratilo u biološke obitelji (većinom mlade osobe s invaliditetom nakon završetka školovanja zbog kojeg su bile smještene u ustanovama/centrima za odgoj i obrazovanje), a 30 osoba s invaliditetom je smješteno u udomiteljske obitelji.
- U svrhu daljnjeg intenziviranja ovih procesa Republika Hrvatska je osigurala sredstva Europskog socijalnog fonda i Europskog fonda za regionalni razvoj putem kojih će biti raspoloživo 160.598.235,30 eura.

- Putem ustanova socijalne skrbi dostupan je širok raspon usluga usmjerenih poboljšanju kvalitete života obitelji, što uključuje i pružanje savjetodavne i stručne pomoći. Također vrlo su značajni projekti udruga koji pružaju usluge asistencije osobama s invaliditetom za koje se još od 2006. godine osigurava financijska potpora iz Državnog proračuna i dijela prihoda od igara na sreću. Ministarstvo socijalne politike i mladih je u svrhu osiguravanja održivosti ovih usluga, u 2013. godini odobrilo, po prvi puta, trogodišnje programe. Broj korisnika se kontinuirano povećavao, te je 2006. godine ova usluga bila osigurana za 78 korisnika, dok je 2012. godine bio uključen 631 korisnik. Kako bi se povećao broj i proširio krug korisnika i na osobe s intelektualnim i mentalnim oštećenjima, u 2015. godini, u okviru *Operativnog programa Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013.*, raspisan je natječaj „Širenje usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom“ korištenjem sredstava Europskog socijalnog fonda. Kroz navedeni natječaj usluga je osigurana za 509 korisnika kroz projekte 51 udruge. Na dan 31. ožujka 2016. godine usluga osobne asistencije osigurana je za ukupno 1 153 osoba.
- 2008. godine Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, je u suradnji s udrugama gluhih i nagluhih osoba započelo s osiguravanjem tumača/prevoditelja na znakovni jezik, a 2013. godine Ministarstvo socijalne politike i mladih proširilo je uslugu asistencije i za slijepe osobe te je osiguravalo financijska sredstva za projekte kojima se osiguravaju usluge videćeg pratitelja za slijepe osobe koje su nesamostalne u kretanju.
- Kako bi se povećala uključenost djece s teškoćama u razvoju u redovan odgojno-obrazovni sustav, redovito se izdvajaju sredstva za uslugu asistenta u nastavi. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je 2008. godine, započelo s osiguravanjem usluge asistenta u nastavi za djecu s teškoćama u razvoju koja pohađaju redovne odgojno-obrazovne programe. Usluga je bila osiguravana putem natječaja za prijavu projekata udruga koje se bave problemima i zadovoljavanjem potreba osoba s invaliditetom korištenjem financijskih sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću. Broj udruga kao i broj korisnika se kontinuirano povećavao (od jedne udruge i 5 djece uključene 2008. godine do 41 udruge i 147 djece uključene 2013. godini).
- S ciljem razvoja i osiguravanja pristupačnosti usluge rane dijagnostike i intervencije za djecu s poremećajima iz autističnog spektra, pokrenuta je inicijativa međuresornog i transdisciplinarnog pristupa u osiguravanju podrške djeci i obiteljima uspostavljanjem jedinstvenog sustava podrške, kako za djecu, tako i za obitelji. U navedenu svrhu je između Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva zdravlja, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta te UNICEF-a u travnju 2014. godine potpisan Sporazum o suradnji pri realizaciji tehničke podrške UNICEF-a za provedbu projekta „Rana dijagnostika i rana intervencija za djecu s poremećajima iz autističnog spektra“.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora državi potpisnici da osigura jednaku zaštitu djece s invaliditetom u legislativi, politici i mjerama koje se odnose na djecu i osnaži svoju politiku deinstitucionalizacije djece s invaliditetom.

Preporuka je Odbora da država stranka uvede jasnu strategiju za moratorij na nova primanja u ustanove i osnaži svoja nastojanja da se obiteljima osiguraju mjere psihološke i financijske podrške i podrške socijalne službe.

Preporuka je Odbora da se u proces deinstitucionalizacije uključe sve ustanove za sve osobe s invaliditetom, kao i obiteljski domovi za

odrasle osobe s invaliditetom. Odbor preporuča donošenje pravnog okvira kojim se predviđa pravo na usluge osobnog asistenta u zajednici i pokretanje procesa u kojem lokalna zajednica i *mainstream* usluge postaju dostupne osobama s invaliditetom.

Preporuka je Odbora da država stranka poduzme mjere kojima se osiguravaju usluge rane intervencije svoj djeci s invaliditetom.

Ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju od 2017. do 2020. godine

- Unaprijeđen sustav rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju.
- Nastavljen proces transformacije domova i deinstitucionalizacije korisnika, djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom koji se nalaze na dugotrajnom smještaju.
- Nadograđen zakonodavni i institucionalni okvir za pružanje usluga koje doprinose neovisnom življenju.
- Proširen opseg i kvaliteta socijalnih usluga u zajednici.

Mjera 1. Unaprijediti sustav probira, rane dijagnostike i rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi nacionalni okvir za rani probir i ranu dijagnostiku djece s poremećajima iz autističnog spektra	- izrađen nacionalni okvir za rani probir i ranu dijagnostiku djece s poremećajima iz autističnog spektra	Nositelji: MDOMSP, MZ, MZO Sunositelji: UNICEF, ERF, udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Ne postoji nacionalni okvir za rani probir i ranu dijagnostiku djece s poremećajima iz autističnog spektra.
2. Uspostaviti 5 regionalnih centara za djecu s poremećajima iz autističnog spektra	- uspostavljeno 5 regionalnih centara za djecu s poremećajima iz autističnog spektra	Nositelji: MDOMSP, MZ i MZO Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Ne postoje regionalni centri za ranu intervenciju djece s poremećajima iz autističnog spektra.
3. Izraditi nacionalni okvir za probir i ranu dijagnostiku djece s teškoćama u razvoju	- izrađen nacionalni okvir za probir i ranu dijagnostiku djece s teškoćama u razvoju	Nositelji: MDOMSP, MZ i MZO Sunositelji:	sredstva iz državnog proračuna u okviru	2018.	Ne postoji nacionalni okvir za rani probir i ranu dijagnostiku djece s teškoćama u razvoju.

		ERF, udruge osoba s invaliditetom	redovne djelatnosti		
4. Izraditi Protokol o postupanju za ranu intervenciju	- izrađen Protokol o postupanju za ranu intervenciju	Nositelji: MDOMSP, MZ i MZO Sunositelji: ERF, udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Ne postoji Protokol o postupanju za ranu intervenciju.
5. Širiti mrežu pružatelja usluge rane intervencije s ciljem osiguravanja pristupačnosti usluge na cijelom području RH	- povećan broj pružatelja usluge - broj pružatelja usluge po županijama	Nositelji: MDOMSP, MZ i MZO Sunositelji: ERF, udruge osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 788015 Operativni program učinkoviti ljudski potencijali 2014 - 2020 - prioritet 2 i 5, izvor 12, račun 38, u iznosu 60.000,00 kn i izvor 561, račun 38 u iznosu 400.000,00 kn	kontinuirano	Zaključno s 31. prosinca 2015. godine uslugu rane intervencije u državnim i nedržavnim domovima socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom i drugim pravnim osobama koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi za djecu s teškoćama u razvoju ostvarilo je 365 korisnika (455 pružene usluge). Najbolja pokrivenost ovom uslugom je u Zagrebu i Zagrebačkoj županiji budući da je na ovom području i najveći broj pružatelja ove usluge.

Mjera 2. Razvijati i širiti mrežu izvaninstitucionalnih usluga za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom usmjerenih njihovom punom uključivanju u život zajednice te osigurati dostupnost usluga na regionalnoj razini

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Nadograditi zakonodavni i razvijati institucionalni okvir s ciljem razvoja i širenja izvaninstitucionalnih usluga (npr. usluga tumača znakovnog jezika/komunikacijskog posrednika za ostale sustave komunikacije, videćeg pratitelja, osobne asistencije, intervenora i druge usluge)	- osiguran kontinuitet i dostupnost usluga djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom - raspoloživost i regionalna pokrivenost uslugama - osiguran udio financijskih sredstava koja se izdvajaju za ove usluge	Nositelji: MDOMSP, MZO Sunositelji: ustanove socijalne skrbi, JPLS, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, drugi pružatelji socijalnih usluga i znanstvene institucije	sredstva su osigurana u DP 2017.2019. na razdjelu 102, A754019 Odobranje financijske potpore za programe i projekte usmjerene djeci s teškoćama i odraslim osobama s invaliditetom, izvor 11, račun 38 u iznosu 13.200.000,00 kn i izvor 41, račun 38 u iznosu 26.870.515,00 kn i sredstva na A788015 Operativni	kontinuirano	Usluge osobne asistencije, tumača znakovnog jezika i videćeg pratitelja osiguravaju se kroz trogodišnje programe za koje sredstva osigurava MDOMSP iz državnog proračuna i dijela prihoda od igara na sreću. Usluga osobne asistencije osigurava se i putem jednogodišnjih projekata u okviru ESF-a. U 2015. godini iz sredstava državnog proračuna osigurana je usluga za 631 korisnika usluge osobnog asistenta, zaposlena su 45 tumača znakovnog jezika i 7 prevoditelja za gluhoslijepe osobe te 16 videćih pratitelja. Iz sredstava ESF-a osigurana je usluga

			program učinkoviti ljudski potencijali 2014 - 2020 - prioritet 2 i 5, izvor 12, račun 38 u iznosu 4.925.000,00 i izvor 561, račun 38 u iznosu 24.203.359,00 kn		osobne aistencije za 509 korisnika.
2. Provesti evaluaciju poštujući specifičnosti osiguranih usluga podrške u zajednici te sukladno rezultatima evaluacije redefinirati područja natječaja Fondova Europske unije, sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću i državnog proračuna u svrhu zadovoljavanja potreba korisnika	-provedena evaluacija osiguranih usluga uz poštivanje specifičnosti istih -izrađeni novi prioriteti područja natječaja	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: provoditelji projekata	sredstva su osigurana u DP za 2018. godinu na razdjelu 102, A754019 Odobranje financijske potpore za programe i projekte usmjerene djeci s teškoćama i odraslim osobama s invaliditetom, izvor 41, račun 32 u iznosu	2018.	U 2015. godini ugovoreno je 28 projekata u okviru ESF natječaja „Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici – faza 3“. U 2015. godini ugovoren je 51 projekt u okviru ESF natječaja „Širenje usluge osobne asistencije za osobe s invaliditetom“.

			200.000,00 kn		
3. Standardizirati uslugu osobne asistencije, asistencije u programu organiziranog stanovanja uz podršku i uslugu intervenora (specifične asistencije za gluhoslijepe osobe)	- standardizirana usluga osobne asistencije, usluga asistencije u programu organiziranog stanovanja uz podršku i usluga intervenora (specifične asistencije za gluhoslijepe osobe)	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: MRMS, ZVPRZOSI, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP za 2018. godinu na razdjelu 102, aktivnosti A 522019 Koordinacija, praćenje i vrednovanje nacionalne strategije za osobe s invaliditetom, račun 32, u iznosu 15.000,00 kn	2018.	Usluga osobne asistencije, usluga asistencije u programu organiziranog stanovanja uz podršku i usluga intervenora nisu standardizirane.
4. Razvijati programe edukacije za osobne asistente i povećati broj pružatelja usluge edukacije s naglaskom na regionalnu ravnomjernost te razvijati programe edukacije za intervenore i komunikacijske posrednike (odnosno prevoditelje hrvatskoga znakovnog jezika, prevoditelje za gluhoslijepe osobe, obrazovne prevoditelje)	- broj razvijenih programa edukacije osobnih asistenata - broj pružatelja usluge - broj razvijenih programa edukacije za intervenore i komunikacijske posrednike (odnosno prevoditelje hrvatskoga znakovnog jezika, prevoditelje za gluhoslijepe osobe, obrazovne prevoditelje) - broj županija u kojima	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: MRMS, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 102, A 788015 Operativni program učinkoviti ljudski potencijali 2014 - 2020 - prioritet 2 i 5, izvor 12, račun 38, u iznosu	kontinuirano	Postoje samo dva pružatelja usluge edukacije za uslugu asistencije za osobe s invaliditetom koji imaju odobreni program od strane MZO-a. Postoji 1 pružatelj usluge edukacije intervenora i komunikacijskih posrednika za gluhoslijepe osobe - Učilište Dodir - ustanova za obrazovanje odraslih.

	se provodi edukacija		15.000,00 kn i izvor 561, račun 38, u iznosu 100.000,00 kn		
5. Uspostaviti sustav podrške programu radnih asistenata i sustav praćenja primjene usluge stručne podrške na radnom mjestu	- broj osoba koje su koristile uslugu stručne podrške na radnom mjestu	Nositelj: ZVPRZOSI Sunositelji: MRMS, HZMO, HZZ, MDOMSP, centri za profesionalnu rehabilitaciju, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP na razdjelu 086, glavi 08635, A875001-Administracija i upravljanje u: 2017. godini na računu 3722 u iznosu 1.000.000,00 kn; u 2018. godini na računu 3722 u iznosu 2.000.000,00 kn; u 2019. godini na računu 3722 u iznosu 2.500.000,00 kn	kontinuirano	Usluga stručne podrške na radnom mjestu je standardizirana 2015. godine ali se još ne provodi.

Mjera 3. Provedba procesa deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Uključiti sve pružatelje usluge smještaja za osobe s invaliditetom u proces transformacije i deinstitutionalizacije	- izrađen Operativni plan za razdoblje od 2017. do 2020. godine	Nositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Sukladno Operativnom planu za razdoblje 2014.-2016. u proces je intenzivno uključeno 18 državnih domova za osobe s invaliditetom.
2. Izraditi pojedinačne planove svih domova predviđenih za transformaciju i deinstitutionalizaciju	- izrađeni pojedinačni planovi domova	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: domovi predviđeni za transformaciju i deinstitutionalizaciju	sredstva su osigurana u DP za 2017 i za 2018. godinu osigurana na razdjelu 102, T788013, Projekt modernizacije sustava socijalne zaštite - MSPM – deinstitutionalizacija, račun 32 u iznosu od 1.000.000,00 kn	kontinuirano	Do kraja 2015. godine u završnoj fazi izrade bila su 4 pojedinačna plana transformacije i deinstitutionalizacije.

3. Uspostaviti informatičku infrastrukturu u svrhu prikupljanja relevantnih statističkih podataka o provođenju procesa deinstitutionalizacije (aplikacija za domove socijalne skrbi)	- izrađeni instrumenti za praćenje i izvještavanje o provedbi procesa - osigurana oprema - osigurana informatička infrastruktura (aplikacija)	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: ustanove socijalne skrbi i ostali pružatelji socijalnih usluga	sredstva su u DP za 2017. godinu osigurana na razdjelu 102, T788013, Projekt modernizacije sustava socijalne zaštite - MSPM – deinstitutionalizacija, račun 32, u iznosu 200.000,00 kn	2017.	Nedostatnost instrumenata za praćenje procesa. Osigurana informatička infrastruktura nije prilagođena i usklađena s potrebama procesa.
4. Organizirati kampanju u svrhu promidžbe novih usluga u zajednici	- provedena kampanja u svrhu promidžbe novih usluga u zajednici	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: ustanove socijalne skrbi i ostali pružatelji socijalnih usluga	sredstva su u DP 2017.- 2019. osigurana na razdjelu 102, A799010, Operativni program učinkoviti ljudski potencijali 2014 - 2020 - prioritet 2 i 5 izvor 12, račun 36 u iznosu 20.000,00 kn	2017.- 2020.	2015. godine Ministarstvo socijalne politike i mladih, je organiziralo kampanju „Podržimo prava ljudi s intelektualnim i mentalnim teškoćama na život u zajednici“ s ciljem promicanja osnovnog ljudskog prava osoba s invaliditetom na život u zajednici. U tu su svrhu izrađeni promotivni spotovi o procesu deinstitutionalizacije osoba s intelektualnim teškoćama te su isti prikazivani na nacionalnoj

					televiziji u razdoblju od 15. veljače do 15. ožujka 2015.
5. Izraditi plan usklađivanja aktivnosti i financijskih sredstava iz državnog proračuna i EU fondova s prioritetima deinstitutionalizacije i transformacije ustanova	- izrađen plan usklađivanja aktivnosti i financijskih sredstava iz državnog proračuna i EU fondova s prioritetima deinstitutionalizacije i transformacije ustanova	Nositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Za programsko razdoblje 2014.-2020. u ESF-u u svrhu deinstitutionalizacije korisnika i transformacije domova osigurano je ukupno 94.127.647,06 EUR (u svrhu podrške procesu deinstitutionalizacije za osobe s invaliditetom, u svrhu širenja mreže usluga u zajednici i razvoj usluga osobne asistencije za osobe s invaliditetom). Za programsko razdoblje 2014.-2020. u EFRR-u u svrhu deinstitutionalizacije korisnika i transformacije domova osigurana su sredstva u iznosu od 66.470.588,24 eura. Sredstva će se moći koristiti za adaptaciju i opremanje infrastrukturnih kapaciteta za pružanje izvaninstitucijskih usluga.

6. Izraditi analizu županijskih socijalnih planova u svrhu osiguravanja vertikalne i horizontalne koordinacije u planiranju mreže socijalnih usluga za domove socijalne skrbi kao potencijalne pružatelje potrebnih usluga	- izrađena analiza županijskih socijalnih planova te osigurana vertikalna i horizontalna koordinacija u planiranju mreže socijalnih usluga za domove socijalne skrbi kao potencijalne pružatelje potrebnih usluga	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Mreža socijalnih usluga nije u potpunosti usklađena sa županijskim socijalnim planovima.
7. Izraditi analizu dostupnosti i kvalitete alternativnih oblika smještaja za osobe s invaliditetom	- izrađena analiza dostupnosti i kvalitete alternativnih oblika smještaja za osobe s invaliditetom	Nositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.- 2018.	U srpnju 2015. godine Ministarstvo socijalne politike i mladih je izradilo analizu udomiteljstva za djecu u RH. S ciljem praćenja i evaluacije procesa deinstitutionalizacije provodi se znanstveno istraživanje pod nazivom "Neke determinante učinkovitosti procesa deinstitutionalizacije osoba s intelektualnim teškoćama" koje je povezano s provođenjem projekta „Transformacija i deinstitutionalizacija CZR Stančić i CZR Zagreb“.

Mjera 4. Razviti uslugu organiziranog stanovanja za osobe s najtežom vrstom i stupnjem tjelesnog oštećenja					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Poticati uspostavljanje stambenih zajednica za osobe s najtežom vrstom i stupnjem tjelesnog oštećenja putem definiranja prioriteta za raspisivanje natječaja te putem socijalnog ugovaranja	- broj uspostavljenih stambenih zajednica za osobe s najtežom vrstom i stupnjem tjelesnog oštećenja - broj korisnika usluge organiziranog stanovanja	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 754019 Odobranje financijske potpore za programe i projekte usmjerene djeci s teškoćama i odraslim osobama s invaliditetom, izvor 41, račun 38 u iznosu 200.000,00 kn	kontinuirano	Ne postoji usluga organiziranog stanovanja za osobe s najtežom vrstom i stupnjem tjelesnog oštećenja.

3. ODGOJ I OBRAZOVANJE

Obrazovanje kao cjeloživotni proces stjecanja znanja i vještina, odnosno razvoja sposobnosti, važan je aspekt života svakog pojedinca. Obrazovanje je u Republici Hrvatskoj svakomu dostupno, pod jednakim uvjetima, u skladu sa sposobnostima te je unutar obrazovnog sustava osigurana horizontalna i vertikalna prohodnost. Obrazovni sustav utemeljen je na znanstvenim spoznajama te osigurava poštivanje ljudskih prava i prava djece kao i pravo svakog pojedinca na inkluzivno obrazovanje. Inkluzivno obrazovanje podrazumijeva uvažavanje različitosti svakog pojedinca te prilagodbu obrazovnog sustava i školskih ustanova potrebama, mogućnostima, sposobnostima i interesima svojih korisnika, a kako bi osobnost svakog pojedinca došla do punog izražaja. Ministarstvo znanosti i obrazovanja kao nadležno ministarstvo za obrazovanje kontinuirano unapređuje provedbu inkluzivnog obrazovanja na svim razinama obrazovnog sustava.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Kako bi se povećala uključenost djece s teškoćama u razvoju u redovan odgojno-obrazovni sustav, redovito se izdvajaju sredstva za uslugu asistenta u nastavi. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je 2008. godine, započelo s osiguravanjem usluge asistenta u nastavi za djecu s teškoćama u razvoju koja pohađaju redovne odgojno-obrazovne programe. Usluga je bila osiguravana putem natječaja za prijavu projekata udruga koje se bave problemima i zadovoljavanjem potreba osoba s invaliditetom korištenjem financijskih sredstava iz dijela prihoda od igara na sreću. Broj udruga kao i broj korisnika se kontinuirano povećavao (od jedne udruge i 5 djece uključene 2008. godine do 41 udruge i 147 djece uključene 2013. godini).
- U školskoj godini 2013./2014. osiguravanje asistenta u nastavi preuzelo je Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. U 2015./2016. školskoj godini iz sredstava od igara na sreću osiguran je rad 247 pomoćnika u nastavi za 247 učenika s teškoćama u razvoju dok je sredstvima Europskog socijalnog fonda osiguran rad 2 056 pomoćnika u nastavi za 2 464 učenika s teškoćama u razvoju.
- U cilju ostvarenja načela „škola za sve“ odgojno-obrazovni sustav se kontinuirano prilagođava kako bi bio dostupan svima. Novi pravilnici koji se odnose na pomoć djeci s teškoćama u razvoju uređuju: djelovanje mobilne službe za savjetodavni rad pri posebnim centrima za odgoj i obrazovanje; obveze na lokalnoj razini koje uključuju materijalne i profesionalne potpore te programe rada za učenike s teškoćama u razvoju. U tijeku je izrada Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima koji definiraju primjerene programe i oblike odgoja i obrazovanja te oblike potpore učenicima s teškoćama. Donošenje navedenih podzakonskih akata omogućit će ravnomjernu pokrivenost na području cijele RH inkluzivnim obrazovanjem djece s teškoćama u razvoju.
- Do sada je u Republici Hrvatskoj od 2 119 osnovnoškolskih objekata, 7% objekata u potpunosti prilagođeno, a 26% objekata je djelomično prilagođeno. Prilagođeni ulaz u školsku zgradu ima 40% osnovnoškolskih objekata. Kako bi se učenicima omogućilo neometano kretanje između katova, 10% objekata na kat ima dizalo ili platformu. Pristup bez prepreka ima 55% školskih sportskih dvorana. U skladu s potrebama, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta provodilo je projekt „Mreža škola bez arhitektonskih barijera“, s ciljem prostornog prilagođavanja škola u svakoj županiji radi ravnomjerne dostupnosti školovanja učenicima s većim motoričkim teškoćama. Na interaktivnoj satelitskoj karti Hrvatske postavljena je *e-Mapa odgojno-obrazovnih ustanova u RH* koja sadrži detaljne podatke za više od

2 700 odgojno-obrazovnih ustanova.

- Sukladno odredbama točke XVI. Odluke o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole za školsku godinu 2014./2015. (Narodne novine, br. 54/14), učenici s teškoćama u razvoju mogli su ostvariti pravo na izravan upis u srednju školu, uz predočenje odgovarajuće dokumentacije. U 2015. godini donesen je Pravilnik o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u I. razred srednje škole temeljem kojeg se učenici s teškoćama u razvoju rangiraju na zasebnim ljestvicama poretka, a temeljem ostvarenog ukupnog broja bodova utvrđenog tijekom postupka vrednovanja, u programima obrazovanja za koje posjeduju stručno mišljenje službe za profesionalno usmjeravanje Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.
- 2014. godine je donesena Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije, u sklopu koje se nalaze i mjere sustavne podrške osobama s invaliditetom, čija provedba će dovesti do veće dostupnosti i prilagođenosti odgojno-obrazovnih programa osobama s invaliditetom.
- U 2014. godini donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, br. 152/14) kojim su dodatno uređene odredbe vezane uz Mrežu školskih ustanova i djecu s teškoćama, a dodan je i članak 65.a i izmijenjen članak 99. koji definiraju prava učenika u riziku i učenika s problemima u ponašanju na odgojno-obrazovnu podršku i stručni tretman te pravo učenika s teškoćama u razvoju na podršku pomoćnika u nastavi ili stručnog komunikacijskog posrednika.
- Pravilnikom o postupku utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, učenika te sastavu stručnih povjerenstava (Narodne novine, br. 67/14) propisuje se postupak utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta, odnosno učenika zbog upisa u prvi razred osnovne škole, prijevremenog upisa, odgode ili privremenog oslobađanja od upisa u prvi razred osnovne škole, privremenog oslobađanja od već započetog školovanja i zbog utvrđivanja primjerenog programa školovanja. Za učenike s teškoćama u razvoju, Stručno povjerenstvo ureda državne uprave u županiji nadležnog za odgoj i obrazovanje, odnosno Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba provodi postupak utvrđivanja psihofizičkog stanja učenika te predlaže primjeren program obrazovanja, a ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja, odnosno Gradski ured Grada Zagreba donosi rješenje o primjerenom programu obrazovanja na temelju kojeg se izrađuju i provode primjereni programi s učenicima s teškoćama u razvoju.
- Pravilnikom o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju (Narodne novine, br. 24/15) osigurano je pravo učenika s teškoćama u razvoju na primjerene programe i oblike podrške te pedagoško-didaktičku prilagodbu potrebama učenika.
- U školskoj godini 2013./2014. uspostavljen je novi inovativni informacijski sustav prijave i upisa učenika u srednje škole koji omogućava ministarstvu nadležnom za obrazovanje bolju kontrolu upisnoga procesa i nadzor provođenja te dostupnost točnih podataka u svakoj fazi postupka, a učenicima s teškoćama olakšava postupak prijave i odabira srednjoškolskih programa te postupak upisa u željenu srednju školu. Od školske godine 2014./2015. uspostavljena je suradnja s Uredima državne uprave koji koordiniraju upis u prvi razred srednje škole za učenike s teškoćama u razvoju.
- Od početka provođenja državne mature 2010. godine, omogućena je prilagodba ispitne tehnologije uvažavajući individualne potrebe svakog pojedinog učenika.
- Tijekom 2015. godine, izrađen je Nacrt prijedloga pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima koji utvrđuje

način uključivanja i obavljanja poslova pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika te uvjete koje moraju ispunjavati.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka poduzme neposredne korake kojima će osigurati da sve osobe s invaliditetom imaju pristup inkluzivnom osnovnoškolskom, srednjoškolskom i tercijarnom obrazovanju te da se za njih unutar redovnog obrazovanja osigura razumna prilagodba³. Nadalje preporuča usvajanje načela da je isključujuće i odvojeno obrazovanje diskriminirajuće. Preporuča da se za učitelje/nastavnike i ostale stručnjake osigura edukacija o inkluzivnom obrazovanju te da svi objekti srednjoškolskog obrazovanja budu pristupačni osobama s nvaliditetom.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020.

- Osigurani uvjeti (programski, profesionalni, prostorni i sl.) inkluzivnog obrazovanja učenika s teškoćama u razvoju.
- Ustrojeni centri potpore i stručni (mobilni) timovi.
- Uključenost većeg broja djece s teškoćama u razvoju u redoviti sustav predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog te visokoškolskog odgoja i obrazovanja u sredini u kojoj dijete/mlada osoba živi.

Mjera 1. Osigurati inkluzivno obrazovanje za učenike s teškoćama u razvoju

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Povećati broj djece s teškoćama u razvoju upisanih u predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske ustanove u mjestu ili najbližem mjestu njihovog stanovanja	- broj djece s teškoćama u razvoju upisanih u predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske ustanove	Nositelj: MZO Sunositelji: predškolske ustanove, osnovne i srednje škole u RH	za provedbu aktivnosti nisu potrebna sredstva u državnom proračunu	kontinuirano	U 2015./2016. školskoj godini upisano je: - u predškolske programe 6 280 djece s teškoćama, - u osnovnoškolske programe 18 492 učenika s teškoćama u razvoju, - u srednjoškolske programe 1 575 učenika s teškoćama

³ Sukladno članku 2. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom „razumna prilagodba“ znači potrebnu i prikladnu preinaku i podešavanja, koja ne predstavljaju nesrazmjerno ili neprimjereno opterećenje, da bi se takvo što u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno kako bi se osobama s invaliditetom osiguralo uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na ravnopravnoj osnovi s drugima.

					u razvoju u pomoćne i TES programe, a preko 6 000 učenika s teškoćama u razvoju svladava redovite programe uz individualizirane postupke ili prilagođene programe.
2. Profesionalni razvoj učitelja/nastavnika/stručnih suradnika za inkluzivno obrazovanje	- broj učitelja/nastavnika/stručnih suradnika koji su sudjelovali u stručnom usavršavanju za inkluzivno obrazovanje	Nositelji: AZOO, ASOO Sunositelji: osnovne i srednje škole u RH	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 086, A689016 Profesionalno usmjeravanje, informiranje i održavanje postojeće zaposlenost, račun 37 u iznosu 252.000,00 kn	kontinuirano	U 2015./2016. školskoj godini u stručnom usavršavanju za inkluzivno obrazovanje sudjelovalo je 4 190 učitelja/nastavnika/stručnih suradnika na 87 održanih skupova u organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje.
Mjera 2. Povećati dostupnost srednjeg obrazovanja					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osigurati odgovarajuće prilagodbe ispitne tehnologije učenicima s teškoćama i ostalim pristupnicima s invaliditetom na ispitima državne mature	- broj učenika s teškoćama i pristupnika s invaliditetom koji su položili ispit državne mature uz prilagodbu ispitne tehnologije	Nositelj: NCVVO Sunositelji: MZO, srednje škole u RH	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 080, A814001	kontinuirano	567 učenika je položilo ispite državne mature uz prilagodbu ispitne tehnologije: 471 učenik u ljetnom roku, a 96 u jesenskom roku.

			Državna matura, račun 32, u iznosu od 816.510,00 kn u 2017. godini, 898.161,00 kn u 2018. godini i 987.977,00 kn u 2019. godini		
2. Revidirati nastavne planove i programe/kurikulare predviđene za učenike s teškoćama	- broj revidiranih nastavnih planova i programa/kurikuluma	Nositelj: MZO Sunositelji: ASOO, AZOO i UOSI	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Učenici s teškoćama u razvoju upisani su u 34 TES programa i 49 posebna programa za pomoćna zanimanja.
3. Osigurati profesionalno usmjeravanje učenika s teškoćama	- broj učenika s teškoćama uključenih u postupke profesionalnog usmjeravanja	Nositelj: HZZ Sunositelji: MZO, osnovne i srednje škole	sredstva su osigurana u DP na razdjelu 086 A689016, Profesionalno usmjeravanje, informiranje i održavanje postojeće zaposlenosti u 2017. godini na računu HZZ-AAu iznosu od 252.000,00 kn.	kontinuirano	Za upis u školsku godinu 2016./2017., regionalni/područni uredi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje izdali su ukupno 4.958 stručnih mišljenja. Izdanim mišljenjima obuhvaćeno je 10,54% ukupne populacije učenika osmih razreda. Od navedenog broja, 3.342 mišljenja (67%) izdana su učenicima s teškoćama u razvoju, a 1.616 mišljenja (33%) učenicima sa zdravstvenim teškoćama.

Mjera 3. Osigurati infrastrukturnu potporu učenicima s teškoćama u razvoju					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi kriterije za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta ustanove za rad kao centra potpore	- izrađeni kriteriji za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta ustanove za rad kao centra potpore	Nositelj: MZO Sunositelji: MDOMSP, MZ, AZOO, ASOO, osnivači škola i ustanova u RH	za provedbu aktivnosti nisu potrebna sredstva u državnom proračunu	2017.	Trenutno ne postoje kriteriji za utvrđivanje ispunjenosti uvjeta ustanove za rad kao centra potpore.
2. Uspostaviti mrežu odgojno-obrazovnih institucija na regionalnoj razini (centri potpore) s ciljem pružanja stručne potpore djelatnika centra djelatnicima redovitih školskih ustanova	- broj ustrojenih centara potpore - formirana mreža centara potpore	Nositelj: MZO Sunositelji: MDOMSP, MZ, AZOO, ASOO, osnivači škola i ustanova u RH	za provedbu aktivnosti nisu potrebna sredstva u državnom proračunu	2018.-2020.	Trenutno nisu ustrojeni centri potpore.
3. Osnovati stručne (mobilne) timove pri centrima potpore	- broj osnovanih stručnih (mobilnih) timova	Nositelj: MZO Sunositelji: centri potpore - školske ustanove u RH	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 080, A579003 Odgoj i naobrazba učenika s teškoćama u razvoju, račun 32, u iznosu 130.000,00 kn	2019.-2020.	MZO nema oformljene stručne timove budući da centri potpore nisu uspostavljeni, AZOO ima 7 oformljenih mobilnih stručnih timova.

Mjera 4. Uspostaviti jedinstveni sustav osiguravanja neposredne potpore pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Donijeti Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i komunikacijskim posrednicima	- donesen Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i komunikacijskim posrednicima	Nositelj: MZO	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Pravilnik o pomoćnicima u nastavi i komunikacijskim posrednicima nije donesen.
2. Osigurati pomoćnika u nastavi učenicima s teškoćama u razvoju i stručnih komunikacijskih posrednika gluhim, nagluhim i gluhoslijepim učenicima na temelju prethodno utvrđenih potreba	- broj osiguranih pomoćnika u nastavi učenicima s teškoćama u razvoju i stručnih komunikacijskih posrednika gluhim, nagluhim i gluhoslijepim učenicima	Nositelj: MZO Sunositelji: JLP(R)S - osnivači osnovnih i srednjih škola u RH	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 080, K818050 OP Učinkoviti ljudski potencijali 2014.2020., izvor 561, račun 36, u iznosu 80.000.000,00 kn u 2017., 64.000.000,00 kn u 2018. i 54.000.000,00 kn u 2019. godini, na K818050, izvor 12,	kontinuirano	Broj osiguranih pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika učenika s teškoćama u razvoju u 2015./2016. školskoj godini: - sredstvima od igara na sreću osiguran je rad 247 pomoćnika u nastavi za 247 učenika s teškoćama u razvoju, - sredstvima Europskog socijalnog fonda osiguran je rad 2.056 pomoćnika u nastavi za 2.464 učenika s teškoćama u razvoju.

			račun 36, u iznosu od 13.000.000,00 kn u 2017., 11.400.000,00 kn u 2018. i 9.600.000,00 kn u 2019. godini te na A578041 Pomoćnici u nastavi djeci s teškoćama u razvoju, račun 38, u iznosu od 11.638.276,00 kn za 2017., 2018. i 2019. godinu		
Mjera 5. Osigurati udžbenike prilagođene posebnim odgojno-obrazovnim potrebama učenika (u jeziku, pismu i mediju)					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi tiskane i elektroničke udžbenike, priručnike i radne bilježnice na Braillovom pismu i uvećanom crnom tisku za učenike i studente s oštećenjem vida (slijepe i slabovidne) te prilagođene	- broj izrađenih tiskanih i elektroničkih udžbenika, priručnika i radnih bilježnica na Braillovom pismu i uvećanom crnom tisku za učenike i studente s oštećenjem vida (slijepe i	Nositelj: MZO Sunositelji: udruge registrirane za nakladništvo, nakladničke kuće	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 080, A733051 Program izrade udžbenika za	kontinuirano	U školskoj/akademskoj godini 2015./2016. odobreno je 10 projekata udruga za financiranje izrade udžbenika za potrebe slijepih i slabovidnih učenika i studenata s invaliditetom.

udžbenike, priručnike i radne bilježnice za učenike s teškoćama u razvoju	slabovidne) - broj prilagođenih udžbenika, priručnika i radnih bilježnica za učenike s teškoćama u razvoju		slijepe I slabovidne učenike I studente, račun 38, u iznosu 1.745.741,00 kn		
---	---	--	---	--	--

Mjera 6. Poticati projekte organizacija civilnog društva s ciljem pružanja izvaninstitucionalnih oblika potpore učenicima s teškoćama u razvoju u odgoju i obrazovanju

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osiguravati bespovratna sredstva organizacijama civilnog društva za provedbu projekata s ciljem pružanja potpore učenicima s teškoćama u području izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja	- broj udruga kojima su osigurana bespovratna sredstva za provedbu projekata s ciljem pružanja potpore učenicima s teškoćama u području izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja	Nositelj: MZO Sunositelji: OCD, odgojno-obrazovne ustanove u RH, JLP(R)S	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 080, A577130 Poticaji udrugama za izvaninstitucionalni odgoj i obrazovanje, račun 38, u iznosu 6.108.519,00 kn	2017.-2020.	U školskoj/akademskoj godini 2015./2016. odobren 121 projekt organizacija civilnog društva za provedbu programa s ciljem pružanja izvaninstitucionalnih oblika potpore učenicima u odgoju i obrazovanju.

Mjera 7. Povećati dostupnost visokog obrazovanja					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Unaprijediti studentski standard uz posebnu skrb za socijalnu dimenziju studiranja studenata s invaliditetom	- visina sredstava iz programskog ugovora sa javnim visokim učilištima koja se koristi za osiguravanje pristupa studentima s invaliditetom	Nositelj: MZO	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 080, A622122, Programsko financiranje javnih visokih učilišta, račun 37, u iznosu 2.500.000,00 kn	kontinuirano	Do potpisivanja programskih ugovora nije bilo obveze visokih učilišta da određena sredstva koriste za osiguravanje pristupa studenata s invaliditetom.

4. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Republika Hrvatska poduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osobama s invaliditetom osigurala pristup zdravstvenim uslugama i uslugama rehabilitacije vezanim uz zdravstvenu zaštitu, vodeći računa o njihovom spolu, a posebno:

- pruža osobama s invaliditetom isti opseg, kvalitetu i standard besplatnih i dostupnih zdravstvenih i rehabilitacijskih usluga koje pruža ostalim građanima, uključujući usluge vezane za spolno i reproduktivno zdravlje te zdravstvene programe kojima je obuhvaćeno cijelo stanovništvo
- nastoji pružiti zdravstvene i rehabilitacijske usluge koje su posebno usmjerene potrebama osoba s invaliditetom upravo zbog njihova invaliditeta, uključujući, prevenciju invalidnosti, ranu identifikaciju i intervenciju te, kad je to potrebno i usluge namijenjene sprječavanju pogoršanja invaliditeta i najvećega mogućeg ograničavanja njegovih posljedica, uključujući usluge usmjerene na djecu i starije osobe i nastoji osigurati da se te zdravstvene usluge nalaze što je moguće bliže zajednicama u kojima ljudi žive, uključujući ruralna područja
- traži od zdravstvenih radnika da osobama s invaliditetom pružaju zaštitu iste kvalitete koja se pruža drugima, uključujući i onu na temelju slobodnog informiranog pristanka, među ostalim podižući svijest o ljudskim pravima, dostojanstvu, nezavisnosti i potrebama osoba s invaliditetom kroz izobrazbu i promicanje etičkih standarda na svim područjima pružanja zdravstvene zaštite
- zabranjuje diskriminaciju osoba s invaliditetom u osiguravanju zdravstvenog osiguranja i životnog osiguranja, kada je takvo osiguranje dopušteno zdravstvenim zakonodavstvom te to osiguranje pruža pod poštenim i razumnim uvjetima
- sprječava svako uskraćivanje zdravstvene zaštite ili zdravstvenih usluga temeljem invaliditeta.

Provedbom mjera zdravstvene zaštite osigurano je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja osobama s invaliditetom (pravo na primarnu zdravstvenu zaštitu, specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, bolničku zdravstvenu zaštitu, pravo na korištenje lijekova, pravo na dentalno-protetsku pomoć i dentalno-protetske nadomjeske, pravo na ortopedsku i druga pomagala i pravo na zdravstvenu zaštitu u inozemstvu).

Ministarstvo zdravstva kontinuirano prati aktivnosti iz područja zdravstvene zaštite i surađuje s djelatnicima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, kao i stručnjacima Hrvatskog liječničkog zbora i udrugama koje se bave osobama s invaliditetom.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Preventivni programi provode se u kontinuitetu u cilju promicanja zdravlja i sprječavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja. Poticanjem preventive, uvođenjem dodatno bonificiranih preventivnih programa (u prosjeku 81% doktora u sve četiri djelatnosti primarne zdravstvene zaštite (u daljnjem tekstu PZZ) ponudilo je preventivne programe) i uvođenjem preventivnih panela, broj preventivnih pregleda u 2014. godini povećao se za 40% u odnosu na 2013. godinu. Također, uvođenjem i dodatnim poticanjem praćenja kroničnih bolesnika u djelatnosti opće/obiteljske medicine kroz uspostavljene panele za trajno praćenje kroničnih bolesnika (dijabetesa, hipertenzije, astme i KOPB-a), strukturirano praćenje kroničnih bolesnika udvostručeno je u odnosu na 2013. godinu. Uvedeni paneli ujedno su alat za sekundarnu prevenciju i sprječavanje komplikacija navedenih bolesti.

- Tijekom 2014. godine Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje je pratio 32 pokazatelja rada bolnica, od čega je 11 pokazatelja uspješnosti, a 21 pokazatelj kvalitete koji su dostupni bolničkim zdravstvenim ustanovama putem Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: CEZIH). U studenome 2014. godine prvi puta javno su objavljeni podaci za pet pokazatelja: dva pokazatelja uspješnosti te tri pokazatelja kvalitete. Navedeni pokazatelji omogućit će usporedbu zdravstvenih ustanova iste kategorije, praćenje promjena ustanove kroz određeno vrijeme, a cilj je poticati međusobnu pozitivnu konkurenciju u postizanju kvalitete.
- Izrađene su smjernice za „Praćenje djece s neurorizicima“ kao pripreme za praćenje zdravlja novorođene djece koja trebaju posebnu pažnju i medicinske intervencije u najranijoj dobi. Za potrebe pripreme daljnjih aktivnosti u suradnji s PBZ Card d.o.o. u okviru projekta „*Činim dobro svaki dan*“ osigurana su sredstva u visini od 1.181.978,98 kuna čime se osigurala odgovarajuća oprema u 16 zdravstvenih ustanova i ujednačila kvaliteta zdravstvenih usluga za novorođenu djecu.
- Kontinuirano se provode Nacionalni preventivni programi za rano otkrivanje raka dojke, vrata maternice i raka debelog crijeva i dr.
- U okviru prava na ortopedska i druga pomagala Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje vodi brigu o svojim osiguranim osobama, pa tako i osiguranim osobama s invaliditetom na način da kontinuirano prati potrebe za uvrštenjem novih pomagala u Popis pomagala, odnosno potrebe za izmjenom smjernica za ostvarivanje prava na pomagala, surađujući sa svim nadležnim institucijama, ali i brojnim udrugama te medicinskim stručnjacima. Osigurane osobe s invaliditetom ostvaruju pravo na sav potrebni medicinski materijal s Popisa pomagala u dostatnim količinama. U 2014. godini uvedeni su brojni noviteti za osobe s invaliditetom. Osiguranim osobama s paraplegijom omogućena je opskrba antidekubitalnim madracima što omogućuje prevenciju dekubitalnih rana za više tisuća osiguranih osoba. Također, u 2014. godini postupkom javne nabave omogućena je ugradnja 103 inzulinske pumpe, koje su prvenstveno namijenjene osobama do 18. godine života, međutim 41 pumpa namijenjena je i osobama iznad 18. godine života s nezadovoljavajućom regulacijom šećerne bolesti. Važno je napomenuti da Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje osigurava svim osobama kojima su ugrađene inzulinske pumpe opskrbu potrošnim materijalom za iste u potpunosti na trošak obveznog osiguranja. Za djecu s teškim deformacijama koštano zglobnog sustava omogućeno je ostvarivanje prava na inovativna invalidska kolica: „Modularna dječja invalidska kolica za prilagodbu i pozicioniranje“, koja među specijalnim mogućnostima prilagodbe i pozicioniranja imaju svojstvo prilagodbe rastu djeteta. Osiguranim osobama s teškim oblicima respiratorne insuficijencije, kojima je potrebna terapija kisikom i koje su opskrbljene koncentratorima kisika, omogućeno je i punjenje boca medicinskim kisikom za potrebe rezervne opskrbe kisikom. Osim navedenoga, u Popis su uvrštene i inovativne praškaste instant obloge namijenjene skrbi za kronične rane. Tijekom cijele 2014. godine u Popis pomagala dostupnih osobama s invaliditetom uvrštavana su brojna pomagala nove generacije, čime se podiže stupanj kvalitete pomagala u Popisu. Među takvim pomagalima može se izdvojiti sustave za brzo očitavanje šećera u krvi usklađene s najnovijim svjetskim standardima, injektore za davanje inzulina prvenstveno namijenjene djeci prilagođene davanju niskih doza inzulina, pelene za inkontinenciju koje omogućuju bolju prozračnost kože te naprednije oblike obloga za rane i dr.
- U 2014. godini, kao novina, uspostavljena je mogućnost provođenja kolegijalnog savjetovanja (tzv. „peer-grupe“) između najmanje tri nositelja tima (poželjno pet do šest) koji se sastaju jednom mjesečno, deset puta godišnje, dijeleći iskustva na temelju slučajeva iz svoje prakse s ciljem edukacije i poboljšanja procesa rada. Udruživanje u „peer-grupe“ novi je pokazatelj kvalitete rada u četiri djelatnosti primarne

zdravstvene zaštite.

- Također, izrađen je i Informacijski sustav za liječnike (HZZO ISL+), najveća hrvatska zatvorena društvena mreža namijenjena ugovornim doktorima putem koje izmjenjuju znanja, iskustva, stručne materijale, te obavijesti o raznim stručnim događanjima. U narednom razdoblju potrebno je edukacije usmjeriti prema rukovodećim tijelima u zdravstvenim ustanovama. Potrebno je osigurati dodatne informacije o posebnostima na području komunikacije s osobama s invaliditetom i pravima osoba s invaliditetom prema Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom.
- Zdravstvene ustanove kontinuirano, sukladno potrebama i mogućnostima investiraju sredstva radi uklanjanja građevinskih prepreka, za osiguravanje informacijske podrške te za nabavu medicinske opreme za potrebe osoba s invaliditetom radi osiguravanja pristupačnosti i unaprjeđenja zdravstvene zaštite populacije osoba s invaliditetom. U proteklom razdoblju (od 2007. do 2014. godine) izdvojeno je sveukupno 357.977.916,05 kn za predmetne potrebe.
- Ministarstvo branitelja temeljem prava iz Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, broj 174/04, 92/05, 02/07, 107/07, 65/09, 137/09, 146/10, 55/11, 140/12, 33/13, 148/13 i 92/14) skrbilo je o zdravlju hrvatskih branitelja i hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata (HRVI) te nastoji, sukladno s ciljevima Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, ostvariti najviše ostvarive standarde tjelesnog i mentalnog zdravlja koje će odgovarati potrebama u odnosu na sve teže narušeno zdravstveno stanje HRVI iz Domovinskog rata i specifične potrebe koje isto zahtjeva.
- Kao odgovor na povećane potrebe narušenog zdravstvenog stanja HRVI iz Domovinskog rata i njihovu specifičnost, Ministarstvo branitelja je osmislio i provodilo niz aktivnosti, npr. osiguravanje ortopedskih pomagala koja odgovaraju oštećenjima najteže stradalih - HRVI 100% I. skupine, kao i omogućavanje medicinske rehabilitacije koja odgovara potrebama HRVI iz Domovinskog rata, s ciljem poboljšanja zdravstvenog stanja, ublažavanja posljedica i sprječavanja pogoršanja funkcionalnog oštećenja organizma te podizanja cjelokupne neovisnosti u svakodnevnim aktivnostima.
- S ciljem poboljšanja zdravstvenog stanja HRVI I. skupine, ublažavanja posljedica i sprječavanja pogoršanja funkcionalnog oštećenja organizma, a temeljem Sporazuma o suradnji u programu liječenja HRVI iz Domovinskog rata 100% I. skupine u hiperbaričnoj komori, sklopljenog 2005. godine između Ministarstva obrane, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, omogućeno je liječenje u hiperbaričnoj komori. Liječenje se provodi u Vojnom zdravstvenom središtu u Zavodu za pomorsku medicinu u Splitu. U svrhu osiguranja smještaja za vrijeme liječenja uređena su i prilagođena tri apartmana za HRVI i pratnju u Hotelu „Zagreb“ u Splitu. Ministarstvo branitelja je na liječenje u hiperbaričnu komoru upućivalo i HRVI s nižim postotkom oštećenja organizma (temeljem liječničke procjene o ispunjavanju medicinskih indikacija za liječenje u hiperbaričnoj komori).
- Program za poboljšanje kvalitete življenja u obiteljima poginulih hrvatskih branitelja, HRVI i hrvatskih branitelja oboljelih od PTSP-a provodi se s ciljem prevladavanja i ublažavanja posljedica Domovinskog rata odnosno, prevencije i primjerenog odgovora na potrebe zdravstvenog stanja, između ostalih i HRVI iz Domovinskog rata. Sistematski pregledi se u sklopu Programa provode od 2008. godine, a obuhvaćali su, između ostalih i HRVI koji su status ostvarili temeljem zatočenja u neprijateljskom logoru. Pregledi se za svakog pojedinog korisnika razlikuju obzirom na spol, dob i medicinske indikacije. Ministarstvo je s Medicinskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu sklopilo

sporazum o provođenju znanstveno-istraživačkog dijela programa za poboljšanje kvalitete življenja korisnika o kojima Ministarstvo skrbi s ciljem izrade komparativne studije njihovog zdravstvenog stanja. Medicinska dokumentacija dobivena sistematskim pregledima poslana je na obradu u Centar za razvoj informacijskog sustava za krizna stanja Medicinskog fakulteta u Zagrebu radi izrade navedene studije. Medicinska dokumentacija prikupljena sistematskim liječničkim pregledima koristit će se za rad na znanstveno-istraživačkom projektu „Praćenje pobola i smrtnosti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji“.

- U svrhu osiguranja veće dostupnosti zdravstvenih ustanova HRVI iz Domovinskog rata, Ministarstvo branitelja je omogućilo korištenje smještaja u kući u Zaprešiću, bez naknade HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine oštećenja organizma, za vrijeme liječenja u Zagrebu. Kuća je u potpunosti prilagođena osobama s invaliditetom.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

(a) donošenje hitnih izmjena i dopuna Zakona kojima se bezuvjetno zabranjuje sterilizacija dječaka i djevojčica s invaliditetom te odraslih osoba s invaliditetom ako ne postoji njihov osobni, potpuno informirani i slobodni pristanak

(b) osobe s invaliditetom trebaju dobiti podršku u donošenju informiranih izbora i odluka u odnosu na medicinske postupke i intervencije, i

(c) zdravstveni djelatnici trebaju biti educirani u pristupačnim i alternativnim tehnikama komunikacije kako bi mogli komunicirati s osobama koje imaju intelektualna, mentalna i osjetilna oštećenja.

Preporuka je Odbora poduzimanje daljnjih napora na tome da se osigura da osobe s invaliditetom koje nemaju obvezno zdravstveno osiguranje imaju pristup zdravstvenim ustanovama. Odbor nadalje preporuča da pristup redovnim zdravstvenim uslugama te uslugama vezanim za spolno i reproduktivno zdravlje bude pristupačan osobama s invaliditetom, posebno u ruralnim područjima. Također preporuča da zdravstveni djelatnici u redovnoj zdravstvenoj službi budu hitno educirani o adekvatnom načinu pružanja usluga osobama s invaliditetom i poštivanju prava predviđenih Konvencijom.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020.

- Osigurane usluge zdravstvene zaštite koje se odnose na dijagnosticiranje i intervenciju u ranim stadijima bolesti i poremećaja radi sprječavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja, uključujući invaliditet kod djece i starijih osoba.
- Provedeno usklađivanje Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala kako bi osobama s invaliditetom bila osigurana dostupnost kvalitetnim ortopedskim i drugim pomagalima pristupačnih cijena.
- Kontinuirana edukacija zdravstvenih radnika nakon formalnog obrazovanja je obvezna i provodi se putem nadležnih komora, stručnih društava, zdravstvenih ustanova ili bilo kojeg drugog organizatora, u kontinuitetu. Edukativni zdravstveni programi provode se i u okviru projekata i programa udruga iz područja zdravstva i udruga osoba s invaliditetom.
- Poduzete odgovarajuće mjere uklanjanja prepreka i barijera, osiguravanje informacijske podrške i nabava medicinske opreme za potrebe osoba s invaliditetom radi osiguravanja pristupačnosti i unaprjeđivanja zdravstvene zaštite populacije osoba s invaliditetom.
- Osiguran nastavak provođenja zdravstvene skrbi koja će svojim aktivnostima odgovarati potrebama zdravstvenog stanja HRVI iz Domovinskog rata, pružiti prevenciju od još težih oštećenja te biti u mogućnosti pravovremeno odgovoriti na potrebe i sve teže narušeno

zdravstveno stanje HRVI iz Domovinskog rata.

Mjera 1. Osigurati kvalitetniju zdravstvenu zaštitu djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Unaprijediti aktivnosti u okviru sadržaja Plana i programa mjera zdravstvene zaštite koje su usmjerene na prevenciju invaliditeta	- unaprijeđene aktivnosti u okviru sadržaja Plana i programa mjera zdravstvene zaštite	Nositelj: MZ Sunositelji: HZZO, HZJZ, nadležne strukovne komore i stručna društva HLZ-a	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.-2020.	Podaci HZJZ-a iz Izvješća o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj http://www.hzjz.hr/sluzba-za-javno-zdravstvo/izvjesce-o-osobama-s-invaliditetom-u-hrvatskoj/ i Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa http://www.hzjz.hr/publikacije/statisticki-ljetopis/
2. Ujednačiti kvalitetu pružanja zdravstvene zaštite u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite povećanjem broja specijalista opće/obiteljske medicine	- povećanje broja specijalista opće/obiteljske medicine u odnosu na doktore medicine bez specijalizacije u primarnoj zdravstvenoj zaštiti	Nositelj: MZ Sunositelj: HZZO, zdravstvene ustanove	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.-2020.	34,7 % - postotak broja specijalista opće/obiteljske medicine u odnosu na broj doktora medicine bez specijalizacije.
3. Razviti posebne programe za unaprjeđenje rada s osobama s invaliditetom u zdravstvenim ustanovama (npr. dijagnostika i praćenje osoba s poremećajima iz autističnog spektra)	- broj posebnih programa/projekata - broj zdravstvenih ustanova koje su uključene u posebne programe	Nositelj: MZ Sunositelji: HZJZ, stručna društva HLZ-a, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.-2020.	U tijeku su aktivnosti na pripremi dva programa.

		programski djeluju u korist osoba s invaliditetom			
4. Povećati broj ustanova koje pružaju specifičnu dentalnu zaštitu	- broj sklopljenih ugovora s provoditeljima specifične dentalne zdravstvene zaštite	Nositelj: HZZO Sunositelji: ugovorni provoditelji specifične dentalne zdravstvene zaštite	sredstva u okviru redovne djelatnosti	ugovorna razdoblja do 2020.	U 2015. godini HZZO je sklopio ugovor sa 6 zdravstvenih ustanova - provoditelja specifične dentalne zdravstvene zaštite: Kliničkim bolničkim centrom Rijeka, Kliničkim bolničkim centrom Osijek, Općom bolnicom Pula, Kliničkom bolnicom Dubrava, Domom zdravlja Dubrovnik i Stomatološkom poliklinikom Split.
5. Izraditi nove i unaprijediti postojeće medicinske algoritme/protokole, stručne smjernice/preporuke i sl. za potrebe specifičnih stanja djece	- broj izrađenih algoritama/protokola, stručnih smjernica/preporuka i sl.	Nositelj: MZ Sunositelji: HZJZ, HZZO, stručna društva HLZ-a, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	nisu potrebna dodatna sredstva (volonterski rad stručnjaka i stručnih društava)	kontinuirano	Podaci su dostupni na internetskim stranicama stručnih društava HLZ-a (www.hlz.hr).
6. Unaprijediti dostupnost zdravstvenih usluga u zajednici u području	- popunjenost Mreže javne zdravstvene službe (postotak): fizikalna	Nositelji: HZZO, MZ Sunositelji:	sredstva u okviru redovne	kontinuirano	Podaci HZZO o popunjenosti Mreže javne zdravstvene službe (po

pravovremene dijagnostike, rehabilitacije i habilitacije djece s teškoćama u razvoju u svrhu regionalne ravnomjernosti i pristupačnosti uslugama	medicina i rehabilitacija; fizikalna terapija u kući; zdravstvena njega u kući	zdravstvene ustanove i zdravstveni radnici	djelatnosti		broju ugovorenih timova/medicinskih sestara): - fizikalna medicina i rehabilitacija -194.62; - fizikalna terapija u kući - 444.50; - zdravstvena njega u kući - 1.236.
Mjera 2. Kontinuirano provoditi preventivne programe u cilju promicanja zdravlja i sprječavanja nastanka invaliditeta i težih oštećenja zdravlja					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Provoditi i pratiti preventivne aktivnosti usmjerenih sprječavanju invaliditeta i težih oštećenja zdravlja	- broj sistematskih pregleda djece prije upisa u školu i u petom razredu - broj sistematskih pregleda prije upisa na studij - broj sistematskih, periodičnih i kontrolnih pregleda odraslih u općoj/obiteljskoj medicini i u dentalnoj medicini - broj pregleda u djelatnosti medicine rada	Nositelji: zdravstveni radnici u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, MZ Sunositelj: HZJZ	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Podaci HZJZ-a o provedenim preventivnim aktivnostima iz Hrvatskog zdravstveno-statističkog ljetopisa dostupni na http://www.hzjz.hr/publikacije/statisticki-ljetopis/ ,
2. Pratiti rad u djelatnosti primarne zdravstvene zaštite kroz uspostavljene panele za trajno praćenje kroničnih	- broj dijagnoza i bolesnih stanja koje se prate putem panela - broj liječnika koji koriste	Nositelji: zdravstveni radnici u primarnoj zdravstvenoj zaštiti,	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Podaci HZZO-a o: - broju dijagnoza i bolesnih stanja koje se prate putem panela - 7;

bolesnika	panele	HZZO Sunositelj: HZJZ			- o broju liječnika koji koriste panele - opća (obiteljska) medicina - 2.268 doktora; pedijatrija - 280 doktora; ginekologija - 278 doktora primarne zdravstvene zaštite.
3. Uspostaviti Registar djece s neurorizicima	- broj zdravstvenih ustanova koje su uključene u praćenje djece s neurorizicima	Nositelj: MZ Sunositelji: HZZO, HZJZ, bolničke zdravstvene ustanove, primarna zdravstvena zaštita, stručna društva HLZ-a	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	2 zdravstvene ustanove uključene u projekt (2014. godina) - upućivanje neurorizične djece iz rodilišta Klinike za ženske bolesti i porode KBC Zagreb (Petrova) na praćenje i rehabilitaciju po programu za neurorizičnu djecu u Specijalnu bolnicu za zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama Goljak u Zagrebu.
4. Širiti obuhvat provođenja sistematskih liječničkih pregleda HRVI iz Domovinskog rata	- broj realiziranih sistematskih liječničkih pregleda (HRVI iz Domovinskog rata)	Nositelj: MHB	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 041, A 754011 Poboljšanje kvalitete življenja za obitelji HB i HRVI na računu 3721 u	kontinuirano	Od 2008. do 2011. godine te od 2013. do kraja 2014. godine sistematskim pregledima obuhvaćeno je ukupno 8.794 osobe, od kojih je 954 HRVI iz Domovinskog rata.

			iznosu 26.000.000,00 kn za 2017. godinu te 51.000.000,00 kn godišnje za 2018. i 2019. godinu		
Mjera 3. Kontinuirano usklađivati Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala sa suvremenim dostignućima tehničkih i medicinskih znanosti sukladno potrebama osoba s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Kontinuirano usklađivati Pravilnik o ortopedskim i drugim pomagalima temeljem mišljenja Povjerenstva za ortopedska pomagala i Povjerenstva za opća medicinsko-tehnička pomagala Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje	- broj novouvrštenih pomagala - poboljšanje uvjeta i načina ostvarivanja prava na ortopedska i druga pomagala	Nositelji: HZZO, MZ Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, stručna društva HLZ-a, referentni centri MZ-a	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Popis pomagala je sastavni dio Pravilnika o ortopedskim i drugim pomagalima (uključujući i smjernice) koji se kontinuirano usklađuje temeljem mišljenja Povjerenstva za ortopedska pomagala i Povjerenstva za opća medicinsko-tehnička pomagala HZZO-a na mjesečnim sjednicama. U oba Povjerenstva uključene su i osobe s invaliditetom. Pri odabiru pomagala koje se želi uvrstiti na Popis pomagala kao novo pomagalo, obavlja

					se prezentacija, ali i funkcionalna provjera pomagala od strane članova Povjerenstva.
Mjera 4. Educirati zdravstvene radnike o posebnostima bolesti i stanja osoba s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Educirati i informirati zdravstvene radnike o specifičnostima komunikacije te pravima osoba s invaliditetom iz Konvencije o pravima osoba s invaliditetom	- broj provedenih edukacija i informativnih poruka	Nositelj: MZ Sunositelji: HZZO, HZJZ, stručna društva HLZ-a, županijski zavodi za javno zdravstvo, nadležne komore, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Edukacija zdravstvenih radnika nakon završenog formalnog obrazovanja je obvezna te se provodi putem nadležnih komora, stručnih društava, zdravstvenih ustanova ili bilo kojeg drugog organizatora u kontinuitetu. U 2015. godini provedena su 3 edukacijska programa izobrazbe zdravstvenih radnika o pravima i specifičnim potrebama osoba s invaliditetom: na nastavi na Medicinskom fakultetu, na Sveučilištu u Osijeku na studiju psihologije te na studiju Sestrinstva. Edukativni zdravstveni programi provodili su se i u

					okviru projekata i programa udruga iz područja zdravstva i udruga osoba s invaliditetom koji su bili sufinancirani u okviru natječaja Ministarstva zdravstva. Udruga gluhoslijepih osoba Grada Zagreba organizirala je akciju upoznavanja djelatnika Ministarstva zdravstva o preprekama u komunikaciji gluhoslijepih osoba.
Mjera 5. Osigurati pristupačnost i informacijsku podršku za osobe s invaliditetom u svim zdravstvenim ustanovama					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi i provesti plan uklanjanja građevinskih prepreka u svrhu osiguravanja pristupačnosti usluga u zdravstvenim ustanovama	- broj intervencija i prilagođenih sadržaja u promatranoj godini u odnosu na plan - broj pristupačnih građevina	Nositelji: MZ, zdravstvene ustanove Sunositelji: HZJZ, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom	u okviru redovne djelatnosti zdravstvenih ustanova i sredstava ESIF-a	kontinuirano	Tijekom 2015. godine za uklanjanje građevinskih prepreka izdvojeno je 25.258.374,00 kn. Nekoliko ustanova je u potpunosti osiguralo pristupačnost građevina osobama s invaliditetom, dok je u većini ostalih ustanova ista provedena djelomično, ili je osigurana samo osnovna pristupačnost građevine u smislu prilaza

					zdravstvenim ustanovama ili dizala.
2. Izraditi i provesti plan osiguravanja informacijske podrške za gluhe, slijepe i druge osobe s invaliditetom u zdravstvenim ustanovama	- broj prilagođenih sadržaja u promatranoj godini u odnosu na plan	Nositelji: MZ, zdravstvene ustanove Sunositelji: HZJZ, JLP(R)S	sredstva u okviru redovne djelatnosti zdravstvenih ustanova	kontinuirano	Tijekom 2015. godine za informacijsku podršku za gluhe i slijepe osobe izdvojeno je 159.077,00 kn. U dvije zdravstvene ustanove uvedena je djelomična ili osnovna informacijska podrška za gluhe i slijepe osobe.
3. Izraditi i provesti plan opremanja zdravstvenih ustanova potrebnim funkcionalnim pomagalicama	- broj osiguranih funkcionalnih pomagala u promatranoj godini u odnosu na plan	Nositelji: MZ, zdravstvene ustanove Sunositelji: HZJZ, zdravstvene ustanove, JLP(R)S	sredstva u okviru redovne djelatnosti zdravstvenih ustanova i sredstava ESIF	kontinuirano	Tijekom 2015. godine za opremu funkcionalnim i antidekubitalnim pomagalicama utrošeno je 1.906.567,99 kn, a za nabavljenu opremu 2.969.535,74 kn.
4. Osigurati specifične informacije koje se odnose na osobe s invaliditetom	- informacije objavljene na web-stranicama MZ-a i HZJZ-a	Nositelj: MZ Sunositelji: HZJZ, HZZO, zdravstvene ustanove, stručna društva HLZ-a, i druga stručna društva zdravstvenih radnika, JLP(R)S	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Informacije su dostupne na www.miz.hr i www.hzjz.hr .

Mjera 6. Osigurati palijativnu skrb teških i neizlječivih kroničnih bolesnika

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izmijeniti i unaprijediti zakonodavni okvir	- donesene izmjene i dopune Zakona o zdravstvenoj zaštiti	Nositelj: MZ	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	U Zakonu o zdravstvenoj zaštiti palijativna skrb je definirana na primarnoj i sekundarnoj razini, a kao organizacijski oblici navedena je ustanova za palijativnu skrb, a u prijedlogu novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti predviđeno je definiranje članova palijativnog tima, koordinatora za palijativnu skrb i mobilnog palijativnog tima te uvođenje palijativne skrbi i na tercijarnoj razini zdravstvene zaštite
2. Uspostaviti organizacijske oblike palijativne skrbi u županijama	- uspostavljeni županijski projektni timovi, koordinatori za palijativnu skrb i mobilni palijativni timovi, ambulanta za bol, posudionica pomagala, specijalistički bolnički timovi za palijativnu skrb - daljnje ugovaranje palijativnih postelja	Nositelji: JP(R)S	ugovorena sredstva HZZO-a i sredstva JP(R)S	2017.	Danas u RH postoji: 6 županijskih projektnih timova, 5 županijskih koordinacijskih centara za palijativnu skrb, 31 ambulantu za bol, 45 posudionica pomagala, 16 volonterskih organizacija za palijativnu skrb, 241 postelju za palijativnu skrb

					u 13 bolničkih ustanova, 16 bolničkih timova u palijativnoj skrbi i 10 pilot projekata palijativne skrbi.
Mjera 7. Unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osiguravati ortopedska i druga pomagala u okviru sveobuhvatne zdravstvene zaštite HRVI iz Domovinskog rata	- broj odobrenih zahtjeva za sufinanciranje nabave ortopedskih pomagala HRVI 100% I. skupine	Nositelj: MHB	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 041, A 753003 Ortopedska i ostala medicinska pomagala za hrvatske vojne invalide na računu 3721 u iznosu 2.500.000,00 kn	kontinuirano	U 2015. godini pravo je koristilo 70 HRVI iz Domovinskog rata za nabavu 90 ortopedskih pomagala za što je utrošeno 1.455.182,01 kuna.
2. Osiguravati dodatne rehabilitacijske programe HRVI iz Domovinskog rata u zdravstvenim ustanovama	- broj osoba uključenih u medicinsku rehabilitaciju	Nositelj: MHB	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 041, A 753004 Rehabilitacija hrvatskih vojnih	kontinuirano	U 2015. pravo je koristilo 136 osoba, što je gotovo dvostruko više nego u 2013. godini (76 osoba) za što je ukupno utrošeno 593.039,03 kuna.

			invalida u zdravstvenim lječilištima, račun 3721 u iznosu 7.300.000,00 kn		
3. Osiguravati liječenje HRVI 100% I. skupine u hiperbaričnoj komori u Vojnom zdravstvenom središtu u Zavodu za pomorsku medicinu u Splitu	- broj hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata upućenih na liječenje u hiperbaričnu komoru	Nositelj: MHB	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 041, A 558043 Jednokratna prava iz Zakona i ostale naknade hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, račun 3721 u iznosu 130.000,00 kn	kontinuirano	U razdoblju od svibnja 2006. godine do kraja 2015. godine liječenje su realizirala 64 HRVI iz Domovinskog rata, u 84 navrata, od čega su 54 puta hiperbaričnu komoru koristili HRVI 100% I. skupine.
4. Osiguravati smještaj u kući u Zaprešiću za vrijeme liječenja u Zagrebu s ciljem povećanja dostupnosti zdravstvenih usluga	- broj odobrenih zahtjeva za smještajem HRVI iz Domovinskog rata	Nositelj: MHB	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	U 2015. godini smještaj su koristila dva HRVI iz Domovinskog rata.

5. SOCIJALNA SKRB

Socijalna skrb uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama u svrhu unaprjeđenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo. Sustav socijalne skrbi nastoji djelovati proaktivno u svrhu sveobuhvatne zaštite svih korisničkih skupina, a posljednjih godina, osobito u sklopu reformskih procesa, došlo je do značajnijih promjena u razvoju socijalnih usluga, posebice u pristupu korisnicima usluga. Unaprjeđenjem zakonodavnog i strateškog okvira stvorile su se pretpostavke za daljnji razvoj prava i usluga u sustavu socijalne skrbi usmjerene podizanju kvalitete života socijalno osjetljivih skupina i usklađivanju radne i obiteljske uloge onih obitelji koje imaju članove koji ovise o skrbi drugih. Pri širenju mreže usluga poseban naglasak stavlja se na ravnomjeran regionalni razvoj i zaustavljanje trendova institucionalizacije djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, što je istaknuto i kao jedno od prioriteta područja u Strategiji razvoja sustava socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011.-2016.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Zakonom o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/13, 152/14 i 99/15) stvoreni su temelji za transformaciju ustanova i deinstitucionalizaciju korisnika, učinkovitiju kontrolu kvalitete pruženih usluga, brži razvoj mreže različitih usluga u zajednici u suradnji s ostalim dionicima, čime se osigurava prevencija institucionalizacije i intenzivniji proces deinstitucionalizacije.
- Zakonom o socijalnoj skrbi (2013.) ukinuta je odredba temeljem koje su roditelji korisnika osobne invalidnine kada su koristili roditeljni ili roditeljski dopust, rad s polovicom punog radnog vremena, rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta, dopust ili rad s polovicom punog radnog vremena radi pojačane njege djeteta s težim smetnjama u razvoju ili mirovanje radnog odnosa do treće godine života djeteta po posebnim propisima, a dijete je boravilo 4 i više sati dnevno u predškolskoj, školskoj ili zdravstvenoj ustanovi, domu socijalne skrbi ili kod drugog pružatelja usluga boravka, ostvarivali pravo na osobnu invalidnina u smanjenom iznosu (125 % osnovice). Stupanjem na snagu novog Zakona o socijalnoj skrbi svi gore navedeni korisnici primaju puni iznos osobne invalidnine, za što je Ministarstvo socijalne politike i mladih osiguralo u proračunu dodatnih 4.500.000,00 kn na godišnjoj razini od stupanja na snagu novog Zakona o socijalnoj skrbi.
- Potpisan je Ugovor sa Svjetskom bankom za *Projekt modernizacije sustava socijalne zaštite s ciljem poboljšanja učinkovitosti i uspješnosti hrvatskoga sustava socijalne zaštite*, a naglasak je stavljen na pet područja: objedinjavanje administriranja socijalnih naknada i pojednostavljenje postupaka; ujednačavanje i usklađivanje vještačenja invaliditeta; smanjenje pogrešaka, prijevara i korupcije; deinstitucionalizacija djece i odraslih i radna aktivacija korisnika socijalne zaštite.
- Donesen je Zakon o jedinstvenom tijelu vještačenja (Narodne novine, br. 85/14 i 95/15) kojim je uspostavljen transparentniji i učinkovitiji postupak vještačenja. Do donošenja Zakona, vještačenje se provodilo u 6 sustava po različitim zakonima i kriterijima u svrhu ostvarivanja prava u tim sustavima. Uvođenjem novog sustava vještačenja koji podrazumijeva utvrđivanje tjelesnog, intelektualnog, osjetilnog i mentalnog oštećenja, invaliditeta, funkcionalne sposobnosti, razine potpore te radne sposobnosti osobe, učinjen je veliki iskorak u nastojanju da se ujednače kriteriji u postupku vještačenja i da se korisnicima olakša ostvarivanje prava na osnovi invaliditeta, jer mogu koristiti jedan nalaz i

mišljenje za ostvarenje prava u gotovo svim sustavima.

- Donesena je nova Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj (2014. –2020.) koja omogućava sustavan i zajednički pristup svih relevantnih dionika u rješavanju problema siromaštva i socijalne isključenosti, uz osiguravanje minimalnog standarda najugroženijem dijelu društva, te sprječavanje novih pojava siromaštva i socijalne isključenosti. Strategija jasno ističe koje su najranjivije skupine društva izložene siromaštvu i socijalnoj isključenosti (starije osobe, djeca, osobito djeca bez odgovarajuće roditeljske skrbi i djeca s teškoćama u razvoju, osobe s invaliditetom i manjine), uz načelo orijentiranosti na pojedinca i njegove potrebe. Strategija se temelji na osiguravanju uvjeta za ostvarenje tri glavna cilja: borba protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu, sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih, kao i smanjenja broja siromašnih i socijalno isključenih osoba i uspostava koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.
- Novom organizacijom rada u centrima za socijalnu skrb po principu ureda sve na jednom mjestu („One-Stop Shop“), koja je do 2012. godine uvedena u sve centre na području Republike Hrvatske, osiguran je kvalitetniji pristup korisnicima prava i usluga u sustavu socijalne skrbi. Novi organizacijski model omogućuje bolju informiranost građana i povezanost svih pružatelja usluga na lokalnoj razini.
- 2011. godine u suradnji sa Studijskim centrom socijalnog rada provedeno je istraživanje „*Socijalni položaj osoba s invaliditetom u Hrvatskoj*“ te je isto publicirano.
- Informatizacijom sustava socijalne skrbi, odnosno 80 centara za socijalnu skrb, stvorena je jedinstvena nacionalna baza podataka s više od 300 000 korisnika sustava socijalne skrbi koja je svojim poveznicama s bazama podataka drugih tijela državne uprave stvorila transparentan sustav upravljanja koji onemogućava pogreške i zloupotrebe sustava. Sama digitalizacija postojećih procesa utvrdila je postojanje više od 7 000 pogrešaka ukupne vrijednosti od 40 milijuna kuna. Sustav je ubrzao rad djelatnika u sustavu socijalne skrbi, smanjio administriranje, te unaprijedio postojeće radne procese putem implementacije novih alata u radu socijalnih radnika kao što su Registar posvojitelja, Registar djece s ispunjenim pretpostavkama za posvojenje, Registar zasnovanih posvojenja, Registar udomiteljskih obitelji i smještenih korisnika.
- Ministarstvo socijalne politike i mladih je izradilo novi Zakon o humanitarnoj pomoći (Narodne novine, br. 102/15), budući da je stari zakonski okvir za organiziranje humanitarne pomoći zbog svoje nedorečenosti ostavljao previše prostora za moguće zlouporabe prikupljenih sredstava iz humanitarnih akcija. Novi Zakon sadrži institut licenciranja humanitarne akcije za svaku svrhu, jasne prekršajne odredbe, jači nadzor humanitarnih akcija, njihovu vidljiviju promociju i jamči usmjeravanje sredstava isključivo u namjenu prikupljanja pomoći. Također Zakonom se regulira i povrat nenamjenski utrošenih sredstava, osigurava transparentnost i provjerivost svake humanitarne akcije čime se građanima jamči da će njihova donirana sredstva biti potrošena za namjenu za koju su i uplaćena.
- Pravilnikom o standardima kvalitete socijalnih usluga (Narodne novine, br. 143/14) propisuju se standardi kvalitete socijalnih usluga i smjernice za njihovo uvođenje te mjerila za utvrđivanje usklađenosti sa standardima kvalitete socijalnih usluga. Standardi kvalitete socijalnih usluga obuhvaćaju sedamnaest standarda kvalitete s pripadajućim pokazateljima koji se primjenjuju na sve socijalne usluge. Standardi su podijeljeni u četiri šira područja kojima se naglašavaju ključni aspekti socijalnih usluga: usmjerenost prema korisniku, zaštita prava, rukovođenje i upravljanje te okoliš. Standardi određuju kvalitetne socijalne usluge i predstavljaju polaznu osnovu za mjerenje kvalitete socijalnih usluga, čime se omogućuje precizna, a ujedno i transparentna evaluacija/vrednovanje svakog pojedinog pružatelja usluga. Njihova je

svrha omogućiti da se na pouzdaniji način ocijeni kvaliteta pružene usluge. Zakonom o socijalnoj skrbi iz 2013. godine, uvođenje standarda kvalitete postalo je obvezno za sve pružatelje institucionalnih i izvaninstitucionalnih socijalnih usluga koji u budućnosti žele pružati usluge u mreži, tj. one koji žele sudjelovati u pregovorima za sklapanje ugovora o pružanju socijalnih usluga u mreži.

- Također, Pravilnikom o utvrđivanju minimalnih uvjeta za pružanje socijalnih usluga (Narodne novine, br. 40/14) po prvi su puta uvedeni normativi za socijalne usluge za djecu i odrasle s poremećajem iz autističnog spektra odnosno djeca i odrasli s poremećajem iz autističnog spektra uvedeni su kao zasebna korisnička skupina.
- Korisnici osobne invalidnine ostvarili su sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi status ugroženog kupca i imaju pravo na sufinanciranje troškova električne energije.
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu koji je stupio na snagu 1. rujna 2015. godine (Narodne novine, br. 82/15), promijenjene su odredbe koje su za istu kategoriju korisnika doplatka za djecu propisivale različita prava.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča osnaživanje programa za borbu protiv siromaštva. Nadalje preporuča da se naknade čiji je cilj umanjiti povećane troškove koji proizlaze iz invaliditeta temelje na procjeni potreba pojedinca te da ne podliježu procjeni cenzusa.

Ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju od 2017. do 2020. godine

- Unaprijeđen zakonodavni i institucionalni okvir u svrhu poboljšanja kvalitete života osoba s invaliditetom.
- Proširena mreža socijalnih usluga u zajednici u svrhu povećanja njihove dostupnosti i kvalitete, vodeći računa o regionalnoj ravnomjernosti korištenjem sredstva državnog proračuna i Europskih strukturnih i investicijskih fondova.
- Unaprijeđene kompetencije stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi.
- Nastavljena suradnja s organizacijama civilnoga društva koje djeluju u području socijalne skrbi kroz socijalno ugovaranje.

Mjera 1. Uspostaviti zakonodavni i institucionalni okvir za unaprjeđenje prava osoba s invaliditetom u sustavima obiteljske i socijalne zaštite u skladu sa specifičnim zahtjevima Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi analizu postojećih prava, usluga, potpora i olakšica u različitim sustavima koja se ostvaruju temeljem invaliditeta u svrhu	- izrađena analiza i izrađen prijedlog prava	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: sva tijela u kojima osobe s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne	2017.	Osobe s invaliditetom temeljem svog invaliditeta ostvaruju prava i olakšice u različitim sustavima.

izrade prijedloga prava na inkluzivni dodatak		ostvaruju prava i olakšice temeljem invaliditeta, udruge osoba s invaliditetom	djelatnosti		
2. Izraditi Nacrt prijedloga zakona o inkluzivnom dodatku i osiguranje preduvjeta za uvođenje novog prava na inkluzivni dodatak	- izrađen Nacrt prijedloga zakona o inkluzivnom dodatku	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: sva tijela u kojima osobe s invaliditetom ostvaruju prava i olakšice temeljem invaliditeta, znanstvene institucije, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2018.	Nacrt prijedloga zakona o inkluzivnom dodatku bio je izrađen 2013. godine, ali u tom trenutku raspoloživa sredstva nisu bila dostatna za postizanje cilja kojeg je trebalo postići donošenjem ovog Zakona te je zaključeno da se donošenje Zakona odgodi.
Mjera 2. Podizati kvalitetu rada i osigurati razvoj kompetencija pružatelja socijalnih usluga djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Educirati stručne radnike u domovima socijalne skrbi uključenih u proces deinstitutionalizacije u svrhu unaprjeđenja kompetencija za provedbu procesa	- provedeno usavršavanje stručnih radnika sukladno Godišnjem programu stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi	Nositelj: MDOMSP	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 792006 Provedba nacionalnih	kontinuirano	Početkom 2016. godine, 125 stručnih radnika centara za socijalnu skrb je prošlo edukaciju na temu deinstitutionalizacije u okviru projekta „Informatizacija i stručne edukacije u centrima za

	- održana edukacija „Proces deinstitutionalizacije u svrhu unapređenja kompetencija za provedbu procesa“		strategija te unapređenje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn		socijalnu skrb (ISECSS)“ koji se financira iz ESF-a.
2. Održavati edukacije, stručne skupove i edukativne sastanke za radnike u ustanovama socijalne skrbi i za ostale pružatelje usluga s naglaskom na edukaciju iz <i>Individualnog plana promjene</i>	- broj educiranih djelatnika u ustanovama socijalne skrbi i kod drugih pružatelja usluga socijalne skrbi - broj održanih stručnih skupova i edukativnih sastanaka za radnike u ustanovama socijalne skrbi i kod drugih pružatelja usluga	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: ustanove socijalne skrbi i drugi pružatelji socijalnih usluga	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 792006 Provedba nacionalnih strategija te unapređenje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn	kontinuirano	Tijekom 2011. godine ukupno je educirano 374 stručnih radnika u sustavu socijalne skrbi za individualno planiranje.
3. Izraditi i publicirati priručnik vezan uz individualno planiranje promjene	- izrađen i distribuiran priručnik	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: ustanove socijalne skrbi i drugi pružatelji socijalnih usluga	sredstva su osigurana u DP za 2017. godinu na razdjelu 102, A792006 Provedba nacionalnih strategija te unapređenje stručnog rada	2017.	Izrađeni su obrasci za individualno planiranje i praćenje te su početkom 2016. održane edukacije za stručne radnike timova za brak i obitelj u centrima za socijalnu skrb. Započela je faza implementacije obrazaca te će nakon evaluacije isti biti sukladno

			u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 120.000,00 kn		eventualnim potrebama izmijenjeni i poboljšani. Sve navedeno važan je preduvjet za izradu priručnika.
--	--	--	--	--	--

Mjera 3. Unaprijediti sustav informiranja i edukacije osoba s invaliditetom i njihovih obitelji o pravima i uslugama u području obiteljske i socijalne zaštite

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Redovito ažurirati katalog o pravima za osobe s invaliditetom u sustavu socijalne skrbi te informirati osobe s invaliditetom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava u području obiteljske i socijalne zaštite	- ažurirane i pristupačne informacije osobama s invaliditetom i njihovim obiteljima o pravima u području obiteljske i socijalne zaštite	Nositelji: MDOMSP, MU Sunositelji: JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i proračuna JLP(R)S u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Na web-stranicama MDOMSP objavljen je i redovito se ažurira Katalog prava osoba s invaliditetom u sustavu socijalne skrbi.
2. Osiguravati ciljane financijske potpore putem projekata i programa udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom u svrhu edukacije i informiranja osoba s invaliditetom i	- iznos odobrenih financijskih potpora za programe i projekte udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom - broj provedenih	Nositelji: MDOMSP, JLP(R)S, NZRCD Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 754019 Odobravanje financijske potpore za programe i	kontinuirano	Za trogodišnje programe (2014.-2017.) udruga osoba s invaliditetom, udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom i udruga koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću u 2015. godini, drugoj godini provedbe, Ministarstvo

njihovih obitelji o njihovim pravima, na njima pristupačan način, kako bi im se omogućilo samozagovaranje/samozastupanje u ostvarivanju njihovih prava	edukacija		projekte usmjerene djeci s teškoćama i odraslim osobama s invaliditetom, izvor 41, račun 38, u iznosu 200.000,00 kn		socijalne politike i mladih je osiguralo iznos od 30.250.000,00 kn (kao i u 2014. godini) za 92 udruge osoba s invaliditetom, odnosno udruge koje djeluju u korist osoba s invaliditetom i 40 udruga koje se bave socijalnom i humanitarnom djelatnošću u području socijalne skrbi.
--	-----------	--	---	--	---

6. STANOVANJE, MOBILNOST I PRISTUPAČNOST

Izgradnja pristupačnog okruženja sukladno načelima univerzalnog dizajna ima ključnu ulogu u stvaranju inkluzivnog društva te dodatnu vrijednost za sve članove društva budući da je namjera koncepta univerzalnog dizajna da pojednostavi život za svakoga tako što će izgrađenu sredinu, proizvode i sredstva komunikacije učiniti jednako pristupačnim, upotrebljivim i razumljivim za sve građane. Prema članku 9. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, države stranke obvezne su poduzeti odgovarajuće mjere kako bi osigurale da osobe s invaliditetom imaju pristup izgrađenom okruženju, prijevozu, informacijama i komunikacijama te drugim uslugama i prostorima otvorenima ili namijenjenima javnosti, i u urbanim i u ruralnim područjima, na ravnopravnoj osnovi s drugima.

Što se tiče pristupačnosti javnog prijevoza, prepreku predstavlja pitanje mogućnosti izravnog utjecaja na sunositelje kao izravne operative izvršitelje zbog činjenice da je osiguravanje javnog prijevoza zakonskim propisima definirano kao vrsta komunalne djelatnosti (propisana Zakonom o komunalnom gospodarstvu) u značajnom dijelu u djelokrugu i nadležnosti jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Također potencijalna prepreka postoji u mogućem nedostatku financijskih sredstava potrebnih za nabavku vozila budući da su prijevoznici koji pružaju usluge javnog prijevoza ili pravne osobe kojima su osnivači jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe/obrtnici u privatnom vlasništvu, slijedom čega se navedenim subjektima ne mogu samo administrativnim putem nametati obveze provođenja obligatornih mjera namijenjenih poboljšavanju pristupa usluga osobama s invaliditetom, a koje iziskuju njihova financijska ulaganja.

Razvoj i provedba politika vezanih uz pristupačnost preduvjet su za postizanje jednakih mogućnosti, neovisnog življenja i aktivnog sudjelovanja osoba s invaliditetom u životu zajednice.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja je unaprijedilo zakonski okvir u svrhu osiguravanja pristupačnosti građevina te je donesen novi Zakon o gradnji (Narodne novine, br. 153/13) i Pravilnik o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine, br. 78/13). Nadzor nad provedbom Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona te zakonitost rada i postupanja upravnih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, ovlaštenih osoba itd., provodi navedeno Ministarstvo. Predviđene su prekršajne odredbe u svim fazama gradnje i za sve sudionike u gradnji (investitor, projektant, izvođač, nadzorni inženjer i revident) u slučaju kada se ne primjenjuju odredbe o pristupačnosti. U konačnosti građevine koje nisu izgrađene u skladu s odredbama o pristupačnosti ne mogu dobiti uporabnu dozvolu.
- Postupak izvođenja radova na osiguranju pristupačnosti postojećih građevina je maksimalno pojednostavljen. Tako se bez građevinske dozvole i glavnog projekta mogu izvoditi radovi na stubama, hodnicima i drugim prostorima na pristupima građevini i unutar građevine te na javnim površinama radi omogućavanja nesmetanog pristupa i kretanja osobama s teškoćama u kretanju, ako se time ne narušava funkcija i namjena građevine, ako se ne utječe na ispunjavanje temeljnih zahtjeva za građevinu mehaničke otpornosti i stabilnosti ili sigurnosti u slučaju požara ili zadovoljavanje lokacijskih uvjeta, te na denivelaciji, ugradbi zvučnih semaforских uređaja i ugradbi taktilnih površina u građevinama i na javno-prometnim površinama (Pravilnik o jednostavnim i drugim građevinama i radovima - Narodne novine, br. 79/14).

- Građevinska inspekcija nadzire građenje građevina i tijekom nadzora provjerava usklađenost izvođenja radova s dokumentacijom (građevinska dozvola, glavni projekt). Ukoliko se utvrde nepravilnosti u odnosu na primjenu pristupačnosti, daje se rok za usklađenje, a nakon roka se izriču novčane kazne sukladno Naputku o novčanim kaznama koje izriču građevinski inspektori u provedbi Zakona o građevinskoj inspekciji (Narodne novine, br. 122/14).
- Projektom rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom koje je Ministarstvo branitelja započelo provoditi 2004. godine nastojalo se sufinanciranjem jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave prilagoditi što više objekata javne namjene. Dodatna vrijednost projekta je, osim što se odnosi na prilagodbu postojećih objekata za koje prilikom izgradnje nisu postojale zakonske obveze ugradnje elemenata pristupačnosti, što je također omogućio i prilagodbu objekata javne namjene u ruralnim sredinama. Navedeno Ministarstvo hrvatskih branitelja ima osiguranu posebnu proračunsku poziciju za provođenje Projekta rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom.
- Na željezničkim prugama u regionalnom prometu trenutno su u uporabi 24 elektromotorna niskopodna vlaka prilagođena korištenju od strane osoba s invaliditetom i osoba smanjene tjelesne pokretljivosti, te opremljeni odgovarajućim sredstvima komunikacije.
- Željeznički kolodvori danas su samo djelomično (i pretežito samo u većim gradskim središtima) opremljeni sredstvima komunikacije temeljenim na univerzalnom dizajnu namijenjenom olakšavanju komunikacije s osobama s invaliditetom (posebnim informativnim monitorima, sustavima indukcijske petlje i sl.).
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta je propisanim nastavnim planovima i programima/kurikulumima, kroz obvezne i izborne predmete, fakultativnu nastavu i/ili izvannastavne aktivnosti kontinuirano poticalo razvoj univerzalnog dizajna u srednjim strukovnim školama. Nastavni sadržaji vezani uz univerzalni dizajn učenicima omogućavaju stjecanje znanja, vještina i kompetencija za dizajniranje proizvoda, građevina i okoliša. Univerzalni dizajn je sastavni dio obrazovanja kroz nastavne predmete kao što su: kultura življenja, kultura stanovanja, oblikovanje prostora, projektiranje interijera, restauracija namještaja, dizajnersko crtanje, automatsko konstruiranje, arhitektonske konstrukcije, prostorni informacijski sustavi i još mnogi drugi.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka pristupa pristupačnosti u odnosu na zgrade, mjesta i prijevoz te pristupačnosti informacijskih i komunikacijskih usluga na način kako je navedeno u općem komentaru Odbora br. 2 (2014.) i donese planove za poboljšanje pristupačnosti s jasno definiranim i realističnim rokovima i pokazateljima. Organizacije osoba s invaliditetom trebaju biti uključene u planiranje i provedbu ovih planova. Nadalje je preporuka Odbora da se izdvajaju dostatni resursi za realizaciju pristupačnosti javnog i privatnog prijevoza.

Ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju od 2017. do 2020. godine:

- Donesen Tehnički propis o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti sukladno načelima europskog usklađivanja tehničkog zakonodavstva kojim se zamjenjuje dosadašnji Pravilnik o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti (Narodne novine, br. 78/13). Obzirom da je „pristupačnost“ u najnovijem EU zakonodavstvu uključena u temeljni zahtjev „sigurnost i pristupačnost tijekom korištenja“, sadašnji Pravilnik o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene

pokretljivosti uskladit će se sukladno načelima europskog usklađivanja tehničkog zakonodavstva donošenjem tehničkog propisa. U tehničkom propisu, osim provođenja usklađenja, propisat će se i određene manje izmjene i/ili dopune u cilju poboljšane pristupačnosti građevina i prostora za osobe s invaliditetom i smanjene pokretljivosti.

- Osigurana pristupačnost pri svakoj gradnji novih i pri svakoj rekonstrukciji postojećih građevina.
- Evidentirane građevine u vlasništvu Republike Hrvatske s označenim djelatnostima koje se u građevini ili njezinom dijelu obavljaju⁴.
- Evidentirane sve građevine i prostori koje koriste tijela javne vlasti Republike Hrvatske i kod svake građevine/prostora označena razina pristupačnosti sukladno prostornim uvjetima (npr. pristupačan ulaz, komunikacije, dizalo, stuba, wc, šalter, pult, oglasni pano, orijentacijski plan kretanja, induktivna petlja, radno mjesto).⁵

⁴ Stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (Narodne novine, br. 104/16) od 13. studenoga 2016. godine Središnji državni ured za upravljanje državnom imovinom prestaje s radom, a Ministarstvo državne imovine preuzima poslove, opremu, pismohranu i drugu dokumentaciju, sredstva za rad, financijska sredstva te prava i obveze Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom. Ministarstvo državne imovine je koordinacijsko tijelo za upravljanje državnom imovinom u odnosu na središnja tijela državne uprave i druga tijela, odnosno pravne osobe osnovane posebnim zakonima, koji su imatelji, odnosno raspolazu državnom imovinom. Ministarstvo državne imovine uspostavlja i vodi Registar državne imovine, ali je i tek jedan od obveznika dostave podataka u Registar za onu imovinu kojom upravlja Ministarstvo državne imovine. Uz Ministarstvo državne imovine još je cca 700 obveznika dostave podataka u Registar, za državnu imovinu kojom upravljaju ili koriste, ili su njeni imatelji. Postojeći Registar ustrojen je na način da se jednom mjesečno objavljuju novi podaci o državnoj imovini, u isključivoj ovisnosti o pristiglim podacima obveznika dostave podataka, što je ujedno i ograničavajući moment u pogledu sveobuhvatnosti podataka. Naime, iako su prema odredbama Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 94/13 i 18/16) i Uredbi o registru državne imovine (Narodne novine, br. 55/11) dužni dostavljati podatke u Registar, zamjetan dio obveznika dostave podataka ipak ne dostavlja iste. Podatkovna nadogradnja Registra državne imovine kroz projekt Informacijskog sustava za upravljanje državnom imovinom (ISUDIO) ne predviđa obveznu strukturu evidencije pojavnih oblika državne imovine prema vrsti djelatnosti. Naime, reforma Registra polazi od Naputka Ministarstva financija kojim se izričito navodi da se pojavni oblici državne imovine klasificiraju prema osnovnim računima u Računskom planu proračuna. Primjerice se za stambene objekte, uredske objekte, zgrade znanstvenih i obrazovnih institucija, sportske dvorane i rekreacijske objekte, ceste (kao kategorije računskog plana proračuna) navode značajke tj. atributi poput funkcionalnosti imovine i načina korištenja, ali prema različitim vidovima upravljanja imovinom (zakup, najam, administrativna uporaba, dodjela na korištenje i sl.). Zasebno se navode i posebni statusi imovine koji ograničavaju raspolaganje istom (status kulturnog dobra, sportsko-rekreacijski sadržaj, spomenička baština, odgojne institucije i sl.). Podatak o vrsti djelatnosti (javna vs. poslovna) predstavlja dodatan podatak koji bi obveznici dostave podataka - korisnici državne imovine, imali za obvezu dostaviti u Registar državne imovine u odnosu na važeće propise, a što zahtijeva programsku prilagodbu informacijsko-aplikativnog sustava, ali i izmjenu provedbenih propisa kojima se definira skup podataka o imovini. Provedba projekta ISUDIO pretpostavlja faznost programske nadogradnje kroz više fiskalnih razdoblja, te je ista i u ovisnosti o provedbi javnih natječaja, te donošenju provedbenih propisa, kojima se utvrđuje obveza dostave proširenog skupa podataka u odnosu na postojeću strukturu Registra.

⁵ Oportuno je da se što više tijela smjesti u prostore u vlasništvu RH. Međutim, evidentiranje građevina koje za svoj rad koriste tijela državne uprave Republike Hrvatske (koje jesu i koje nisu u njezinom vlasništvu - najam građevina i/ili prostora) predmet je stalnih izmjena, budući da tijela sukladno svojim potrebama i raspoloživosti poslovnih prostora neprestano prelaze iz prostora u vlasništvu RH u prostore koji nisu u vlasništvu RH. Postojeća i planirana struktura registra državne imovine i internih evidencija Ministarstva državne imovine za imovinu kojom Ministarstvo državne imovine upravlja ne obuhvaća podatke o razini pristupačnosti istoj.

- Osiguran bolji i lakši pristup te korištenje usluga javnog prijevoza za osobe s invaliditetom vodeći računa o regionalnoj ravnomjernosti.
- Poboljšani načini pristupa informacijama o uslugama cestovnog, željezničkog, pomorskog i zračnog prometa.
- Osviještenost djelatnika srednjoškolskih strukovnih ustanova o primjeni univerzalnog dizajna.
- Primjena načela univerzalnog dizajna u svim područjima svakodnevnog života.

Mjera 1. Nadzirati provedbu propisa za osiguravanje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti kod gradnje novih i rekonstrukcije postojećih građevina

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstvaa	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Pratiti provedbu propisa za osiguranje pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti kod gradnje novih i rekonstrukcije postojećih građevina sukladno Pravilniku o osiguranju pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivosti	- smanjen broj intervencija u postupcima izdavanja akata za građenje	Nositelji: MGIPU, JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	U 2015. godini zabilježeno je ukupno 15 intervencija prilikom izdavanja akata (od ukupno 10 234), od toga 8 intervencija u postupku izdavanja akata za građenje i 7 intervencija u postupku izdavanja uporabnih dozvola za građevine.
2. Izraditi objedinjeni obrazac ankete u svrhu osiguravanja kvalitete i točnosti u prikupljanju podataka za izradu	- godišnja izvješća koja sadrže ukupan broj izdanih akata i podatke o broju akata koji su izdani uz prethodnu intervenciju s	Nositelji: JLP(R)S - Upravni odjeli za graditeljstvo i prostorno uređenje svih županija i Grada	sredstva iz proračuna JLP(R)S u okviru redovne	kontinuirano - jednom godišnje	Nisu razvijeni jedinstveni mehanizmi praćenja o prikupljanju podataka od svih JLS o broju izdanih akata i podataka o broju

Podatak o razini pristupačnosti, predstavlja dodatan podatak koji bi obveznici dostave podataka - korisnici državne imovine, imali za obvezu dostaviti u Registar državne imovine u odnosu na važeće propise, a što zahtijeva programsku prilagodbu informacijsko-aplikativnog sustava, ali i izmjenu provedbenih propisa kojima se definira skup podataka o imovini.

objedinjenih godišnjih izvješća za županije i Grad Zagreb o ukupnom broju izdanih akata i provoditi jedinstveno anketiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave o broju intervencija (zabilježenih nepravilnosti) u postupcima izdavanja tih akata zbog neprimjene odredbi o pristupačnosti građevina uz obvezu dostave podataka Ministarstvu graditeljstva i prostornoga uređenja zaključno s 31. siječnja tekuće godine za prethodnu godinu	obzirom na uočenu neprimjenu odredbi pristupačnosti temeljem dostavljenih podataka svih jedinica lokalne i područne samouprave	Zagreba	djelatnosti		akata koji su izdani uz prethodnu intervenciju s obzirom na uočenu neprimjenu odredbi pristupačnosti a za izradu objedinjenih godišnjih izvješća na razini JP(R)S.
3. Izraditi objedinjena godišnja izvješća i analize na razini Republike Hrvatske o ukupnom broju izdanih akata za građenje i ukupnom broju izdanih uporabnih dozvola te o broju intervencija (zabilježenih nepravilnosti) u postupcima izdavanja tih akata zbog neprimjene odredbi o pristupačnosti građevina	- godišnja izvješća koja sadrže ukupan broj izdanih akata i podatke o broju akata koji su izdani uz prethodnu intervenciju s obzirom na neprimjenu odredbi pristupačnosti na razini države	Nositelj: MGIPU	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano - jednom godišnje	MGIPU svake godine izrađuje objedinjeno izvješće ali se ne može sa sigurnošću tvrditi da su županije prikupile i obradile podatke od svih svojih ispostava i gradova.

4. Izraditi objedinjena godišnja izvješća i analize na razini Republike Hrvatske o ukupnom broju inspekcijskih pregleda građevina koje su u obvezi primijeniti odredbe pristupačnosti i broja uočenih nepravilnosti zbog neprimjene odredbi na tim građevinama	- godišnja izvješća koja sadrže ukupan broj obavljenih inspekcijskih pregleda i broj nepravilnosti na građevinama koje su obvezne primijeniti odredbe pristupačnosti na razini države	Nositelj: MGIPU	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano - jednom godišnje	Uprava za inspekcijske poslove MGIPU je u 2015. godini izvršila ukupno 286 inspekcijski pregled i to 138 na građevinama javne i poslovne namjene (115 na zgradama i 23 na prometnicama) i 148 na građevinama stambene namjene. Zabilježeno je 13 nepravilnosti i to 9 na građevinama javne i poslovne namjene (na zgradama) te 4 na građevinama stambene namjene.
--	---	---------------------------	---	-----------------------------------	---

Mjera 2. Donošenje Tehničkog propisa o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstvaa	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi i donijeti Tehnički propis o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti u cilju poboljšane pristupačnosti građevina i prostora tim osobama	- donesen Tehnički propis o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti	Nositelj: MGIPU	sredstva državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Postojeći Pravilnik o pristupačnosti građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti nije u potpunosti usklađen s načelima europskog usklađivanja tehničkog zakonodavstva.

Mjera 3. Evidentiranje građevina u vlasništvu Republike Hrvatske					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstvaa	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi objedinjene evidencije građevina u vlasništvu Republike Hrvatske s označenim djelatnostima koje se u građevini ili njezinom dijelu obavljaju	- izrađena evidencija građevina u vlasništvu Republike Hrvatske	Nositelj: MDI	sredstva državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	31. prosinca 2018.	Podaci u Registru državne imovine ⁶ i podaci u evidencijama bivšeg DUUDI-ja ⁷ na dan 31.12.2015. godine. (link na Registar: http://registar-imbovina.gov.hr/default.aspx?action=nekretnine)

⁶ Minimalan standardizirani set podataka o različitim pojavnim oblicima imovine u vlasništvu RH koje u Registar državne imovine dostavljaju tijela državne uprave i ostale institucije, odnosno obveznici dostave podataka koji imovinom upravljaju, raspolažu i/ili ju koriste, i/ili su njeni imatelji, a u skladu s člankom 61. Zakona o upravljanju i raspolaganju imovinom u vlasništvu Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 94/13 i 18/16) i člankom 25. Uredbe o registru državne imovine (Narodne novine, br. 55/11). Imovina je promjenjiva kategorija, jedan dio nje je i predmet rješavanja imovinsko pravnih odnosa, Republika Hrvatska konstantno stječe nove oblike imovine, dok drugima dalje upravlja i raspolaže darovanjem, prodajom ili drugim vidovima upravljanja i raspolaganja, te se vlasničko stanje, a time i obuhvat imovine u Registru, mijenja gotovo svakodnevno, isto je u ovisnosti o sveobuhvatnoj dostavi podataka od strane brojnih upravitelja/korisnika imovine. Zaključno, Registar državne imovine ne trpi izraz „konačan popis” niti kumulativ kroz godine.

⁷ Podaci o građevinama u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravlja Ministarstvo državne imovine širi su set opisanih podataka o pojavnim oblicima od onih dostupnih u Registru, obzirom da određeni podaci prema provedbenim propisima nisu predmet javne objave, a važni su kao podloga institucijama za upravljanje.

Mjera 4. Evidentiranje građevina koje za svoj rad koriste tijela državne uprave Republike Hrvatske (koje jesu i koje nisu u njezinom vlasništvu – najam građevina i/ili prostora) s označenom razinom pristupačnosti

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi objedinjene evidencije građevina koje za svoj rad koriste tijela državne uprave koje su u vlasništvu i onih koje nisu u vlasništvu RH s upisanim vlasnikom građevina/prostora. Kod svake građevine utvrditi razinu pristupačnosti (upisati koji element pristupačnosti je zadovoljen).	- izrađena evidencija građevina koje za svoj rad koriste tijela državne uprave Republike Hrvatske s označenom razinom pristupačnosti, a za potrebe planiranja daljnje realizacije osiguravanja pristupačnosti tih građevina/prostora	Nositelj: MDI	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	31. prosinca 2018.	Podaci u Registru državne imovine ⁶ i podaci u evidencijama DUUDI-ja ⁷ na dan 31.12.2015. godine. (link na Registar: http://registar-imovina.gov.hr/default.aspx?action=nekretnine)

Mjera 5. Osiguranje pristupačnosti građevina koje za svoj rad koriste tijela javne vlasti Republike Hrvatske (u vlasništvu RH i u najmu)

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi plan osiguranja pristupačnosti građevina kojima se koriste tijela državne uprave i tijela javne uprave	- izrađen plan realizacije pristupačnosti građevina kojima se koriste tijela državne uprave	Nositelji: TDU i tijelo javne uprave koje je preuzelo nekretninu čiji se prostor prilagođava Sunositelj: MDI	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Ne postoji plan osiguranja pristupačnosti građevina kojima se koriste tijela državne uprave i tijela javne uprave.

2. Izvesti elemente pristupačnosti na građevinama koje za svoj rad koriste tijela državne uprave prema utvrđenoj evidenciji (u cijelosti ili u mjeri koja nije osigurana)	- ostvarena pristupačnost građevina koje za svoj rad koriste tijela državne uprave RH u propisanoj mjeri	Nositelji: TDU i tijelo javne uprave koje je preuzelo nekretninu čiji se prostor prilagođava Sunositelj: MDI	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Pristupačnost građevina koje za svoj rad koriste tijela javne vlasti Republike Hrvatske nije u potpunosti osigurana te ne postoje cjeloviti podaci s označenom razinom pristupačnosti navedenih građevina.
3. Osigurati posebnu proračunsku poziciju na kojoj će se planirati i iskazivati utrošena financijska sredstva za uklanjanje građevinskih i drugih prepreka uzevši u obzir uvođenje Univerzalnog dizajna	- broj TDU i JLP(R)S koji su osigurali proračunsku poziciju i broj izvršenih prilagodbi postojećih objekata javne namjene	Nositelji: sva tijela državne uprave i JLP(R)S koja u tu svrhu ulažu sredstva	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti, sredstva iz proračuna JLP(R)S i sredstva iz EFRR-a; Ministarstvo hrvatskih branitelja je osiguralo sredstva u DP 2017.-2019. na razdjelu 041, A 754010 Pristupačnost objekata potrebama invalida, račun 3632, u	kontinuirano	MHB ima posebnu proračunsku poziciju za provedbu Projekta rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom. Ostala tijela nemaju osiguranu posebnu proračunsku poziciju za uklanjanje građevinskih prepreka .

			iznosu 1.500.000,00 kn		
Mjera 6. Poticati osiguravanje pristupačnosti stambenih objekata osobama s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osiguravati pristupe stambenim objektima u kojem žive osobe s invaliditetom koje se zbog postojećih prepreka ne mogu samostalno kretati ni uz pomoć ortopedskih pomagala	- broj osiguranih pristupa stambenim objektima u kojima žive osobe s invaliditetom	Nositelji: JLP(R)S i ostali vlasnici stambenih objekata sukladno Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima	sredstva iz zajedničke pričuve stambene zgrade	kontinuirano	Ne postoje podaci o osiguranim pristupima stambenim objektima u kojima žive osobe s invaliditetom za koje su sredstva osigurana iz sredstva zajedničke pričuve.
2. Osiguravati pristupe stambenim objektima i prilagođavati stambene objekte u kojem žive HRVI iz Domovinskog rata koji se ne mogu kretati bez invalidskih kolica i drugih ortopedskih pomagala i slijepih HRVI	- broj realiziranih prilagodbi	Nositelj: MHB	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 041, A 753028 Prilagodba objekata za kretanje najtežih HRVI , račun 3822, u iznosu 400.000,00 kn	kontinuirano	Od 2004. godine do danas realizirane su 32 prilagodbe. U 2015. godini prikupljena je dopuna dokumentacije za sedam zahtjeva podnesenih tijekom 2014. i 2015. godine.

Mjera 7. Osiguravanje pristupačnosti javnog prometa osobama s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osiguravati pristupačnost javnog cestovnog prometa osobama s invaliditetom	- broj kolodvora i stajališta prilagođenih pristupu i korištenju od strane osoba s invaliditetom - broj kolodvora i stajališta opremljenih sredstvima komunikacije temeljenih na univerzalnom dizajnu i prilagođenih osobama s invaliditetom - broj cestovnih prijevoznih sredstava prilagođenih osobama s invaliditetom	Nositelj: MMPI Sunositelji: JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz ESIF-a	2020.	U RH trenutno postoje 63 autobusna kolodvora (A kategorija - 3, B kategorija - 21, C kategorija - 17, D kategorija - 22). Autobusni kolodvori su djelomično (i pretežito samo u većim gradskim središtima) opremljeni sredstvima komunikacije temeljenim na univerzalnom dizajnu (posebnim informativnim monitorima, sustavima indukcijske petlje i sl.). U međuzupanijskom autobusnom linijskom prijevozu putnika postoji mali broj autobusa posebno opremljenih i prilagođenih za prijevoz osoba s invaliditetom.
2. Osiguravati pristupačnost javnog željezničkog prometa osobama s invaliditetom	- broj kolodvora i stajališta prilagođenih pristupu i korištenju od strane osoba s invaliditetom	Nositelj: MMPI Sunositelji: HŽ Putnički prijevoz	sredstva iz redovnih aktivnosti sunositelja i	2020.	Na željezničkim prugama u regionalnom prometu u uporabi je 24 elektromotornih

	- broj kolodvora i stajališta opremljenih sredstvima komunikacije temeljenih na univerzalnom dizajnu i prilagođenih osobama s invaliditetom - broj željezničkih prijevoznih sredstava prilagođenih osobama s invaliditetom	d.o.o., HŽ infrastruktura d.o.o.	sredstva iz fondova Europske unije		niskopodnih vlakova opremljenih odgovarajućim sredstvima komunikacije. HŽ također ima 3 klasična vagona prilagođena prijevozu osoba s invaliditetom koji se u slučaju najavljenog prijevoza osoba s invaliditetom uvrstavaju u sustav vlakova. Željeznički kolodvori su samo djelomično (i pretežito samo u većim gradskim središtima) opremljeni sredstvima komunikacije temeljenim na univerzalnom dizajnu (posebnim informativnim monitorima, sustavima indukcijske petlje i sl.).
3. Osiguravati pristupačnost javnog pomorskog prometa osobama s invaliditetom	- broj brodova opremljenih pristupnim rampama za osobe u invalidskim kolicima - broj brodova s posebnim sanitarnim prostorijama namijenjenim korištenju od strane osoba s invaliditetom	Nositelj: MMPI Sunositelji: brodarske tvrtke koje će obavljati javni obalni pomorski promet putnika i vozila	sredstva iz redovnih aktivnosti sunositelja i sredstva iz fondova Europske unije	2020.	Većina brodova koji sudjeluju u pomorskom prijevozu putnika opremljeni su pristupnim rampama za prolaz te posebnim sanitarnim prostorima namijenjenim korištenju osobama s invaliditetom.

4. Osiguravati pristupačnost zračnog prometa osobama s invaliditetom	- postojanje sustava za prihvat i otpremu putnika sa smanjenom pokretljivošću - osiguravanje pristupačnosti terminala osobama smanjene pokretljivosti - postojanje sredstava za prijevoz osoba sa smanjenom pokretljivošću	Nositelj: MMPI Sunositelji: međunarodne zračne luke, zračne luke i zračna pristaništa	sredstva iz redovnih aktivnosti sunositelja i sredstva iz fondova Europske unije	2020.	Zračne luke na području RH ispunjavaju mnoge preduvjete za prihvat i otpremu putnika sa smanjenom pokretljivošću.
Mjera 8. Osiguranje mobilnosti i jednaka dostupnost javnih cesta i autocesta osobama s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Oslobođanje od plaćanja godišnje naknade i cestarine za osobe s invaliditetom	- broj ostvarenih oslobođanja od plaćanja godišnje naknade za uporabu javnih cesta koja se plaća kod registracije osobnih vozila - broj ostvarenih oslobođanja plaćanja cestarine za uporabu autocesta i objekata s naplatom (npr. most, tunel, vijadukt i sl.)	Nositelj: MMPI	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Tijekom 2015. ostvarena su 33 182 oslobođanja od plaćanja godišnje naknade za osobna vozila, te 364 242 oslobođanja plaćanja cestarine za korištenje dionica autocesta i objekata s naplatom.

Mjera 9. Poticati razvoj Univerzalnog dizajna⁸					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osvještavati i poticati primjenu univerzalnog dizajna kroz edukacije djelatnika srednjoškolskih strukovnih ustanova	- broj održanih stručnih usavršavanja djelatnika srednjoškolskih strukovnih ustanova o univerzalnom dizajnu	Nositelj: ASOO Sunositelji: MZO, srednje strukovne škole u RH, udruge osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 080, A848010 Stručno-savjetodavna djelatnost, račun 32, u iznosu 5.000,00 kn	kontinuirano	Edukacije djelatnika srednjoškolskih strukovnih ustanova o univerzalnom dizajnu u 2015./2016. školskoj godini nisu provedene.

⁸ Sukladno članku 2. UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom „univerzalni dizajn“ označava oblikovanje proizvoda, okruženja, programa i usluga na način da ih mogu koristiti svi ljudi u najvećoj mogućoj mjeri, bez potrebe prilagođavanja ili posebnog oblikovanja. »Univerzalni dizajn« neće isključivati pomoćne naprave za određene skupine osoba s invaliditetom u onim slučajevima kada je to potrebno.

7. PROFESIONALNA REHABILITACIJA, ZAPOSŁJAVANJE, RAD I MIROVINSKO OSIGURANJE

Zapošljavanje je ključni element uključenosti i ekonomske neovisnosti svih građana i jedno od temeljnih ljudskih prava. Republika Hrvatska kao stranka Konvencije obvezala se poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada primjenjujući načela antidiskriminacijske politike. Zabrana diskriminacije odnosi se na sve oblike zapošljavanja, počevši od odabira kandidata za zapošljavanje, obavljanja posla do osiguravanja sigurnih uvjeta rada, dok je korištenjem prava prednosti pri zapošljavanju u javnom sektoru osobama s invaliditetom olakšano zapošljavanje u odnosu na druge kandidate koji ostvaruju jednake stručne i druge uvjete koji se traže za radno mjesto.

Kako profesionalna rehabilitacija predstavlja preduvjet za povećanje zapošljivosti i socijalne uključenosti osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada, u zaštićenim uvjetima ili u nekom drugom modelu samozapošljavanja, razvoj modela sustavne i kvalitetne profesionalne rehabilitacije također predstavlja jedan od važnih društvenih prioriteta. Unapređenje položaja osoba s invaliditetom u svijetu rada ovisi o usklađenom djelovanju različitih sustava u čemu posebnu ulogu ima sustav obrazovanja koji priprema djecu s teškoćama u razvoju za uključivanje na tržište rada. Također je potrebno kontinuirano podizati razinu svijesti o potrebi zapošljavanja osoba s invaliditetom kako bi mogle ispuniti svoje potencijale i doprinijeti razvoju društva na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Donošenjem Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 157/13 i 152/14) i podzakonskih akata učinjen je veliki iskorak u nastojanju da se stvori kvalitetan i učinkovit sustav profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Sukladno Zakonu, postupak profesionalne rehabilitacije pokreće i financira naručitelj usluge, a sam način provedbe uređuje se ugovorom kojeg sklapaju naručitelj usluge i centar za profesionalnu rehabilitaciju. O pravu na profesionalnu rehabilitaciju nezaposlenih osoba s invaliditetom odlučuje Hrvatski zavod za zapošljavanje. Centri za profesionalnu rehabilitaciju su ustanove čija je zadaća sustavno i u skladu s potrebama na tržištu rada osposobljavati osobe s invaliditetom za rad, ali isto tako i pružati stručnu podršku poslodavcima prilikom zapošljavanja osoba s invaliditetom. Tijekom 2015. godine u suradnji s jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave osnovana su 4 centra za profesionalnu rehabilitaciju, u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu. Ujedaćenost u pružanju usluga profesionalne rehabilitacije osigurana je donošenjem Standarda usluga profesionalne rehabilitacije. Osim Standarda usluga, donesen je i Cjenik usluga profesionalne rehabilitacije. Novi Zakon uveo je značajno drugačiji i poticajniji sustav zapošljavanja osoba s invaliditetom u odnosu na stari Zakon. Zakonom je predviđeno da se osobe s invaliditetom mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada ili pod posebnim uvjetima (u integrativnim i zaštitnim radionicama), te je propisana obveza poslodavca da osigura razumnu prilagodbu radnog mjesta. Najznačajnija novina uvedena Zakonom je kvotni sustav zapošljavanja osoba s invaliditetom koji je u primjeni od 1. siječnja 2015. godine, a obvezuje sve poslodavce koji zapošljavaju najmanje 20 radnika da na primjerenom radnom mjestu, u primjerenim radnim uvjetima, zaposle određeni broj osoba s invaliditetom. Za razliku od starog Zakona koji je propisivao obvezu zapošljavanja osoba s invaliditetom samo za poslodavce u javnom sektoru, novim Zakonom ta obveza je proširena i na poslodavce iz realnog sektora, uz uspostavu odgovarajućeg sustava praćenja i kontrole zapošljavanja osoba s invaliditetom koji ranije također nije postojao. Zakonom je predviđeno da se kvotna obveza, osim zapošljavanjem osoba

s invaliditetom, može ispuniti i na niz zamjenskih načina (primjerice sklapanjem ugovora o poslovnoj suradnji sa zaštitnim i integrativnim radionicama, primanjem na praksu učenika s teškoćama u razvoju, stipendiranjem redovnog obrazovanja osoba s invaliditetom i dr.). Zakon je predvidio i sustav nagrađivanja za one poslodavce koji nisu obveznici kvotnog zapošljavanja, a ipak zaposle osobe s invaliditetom, kao i za poslodavce koji zapošljavaju više osoba s invaliditetom od propisane kvote. Oni poslodavci koji ne ispune kvotu niti zapošljavanjem niti na zamjenski način, obveznici su plaćanja novčane naknade u visini 30% od iznosa minimalne plaće, mjesečno za svaku osobu s invaliditetom koju su bili dužni zaposliti. Sredstva uplaćena s osnove novčane naknade koriste se isključivo namjenski u svrhu isplate poticaja i nagrada za zapošljavanje osoba s invaliditetom, te za provođenje programa i projekata za zapošljavanje osoba s invaliditetom.

- Iako je trend zapošljavanja osoba s invaliditetom u posljednjih deset godina u konstantnom rastu, najveći porast bilježi se upravo nakon primjene novog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 157/13 i 152/14). Tijekom 2015. godine iz evidencije Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje zaposleno je ukupno 2 613 osoba s invaliditetom (39,21% više nego u 2014., kada je zaposleno 1 877 osoba s invaliditetom). Od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom, 2 503 (95,79%) osobe zaposlene su na temelju zasnivanja radnog odnosa, a 110 osoba (4,21%) na temelju drugih poslovnih aktivnosti (stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, registriranje trgovačkog društva, obrta, ugovor o djelu i dr.). Na dan 31. prosinca 2015. godine u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje registrirane su ukupno 7 303 osobe s invaliditetom, što iznosi 2,6 % populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciji Zavoda. To je najveći broj prijavljenih osoba s invaliditetom u evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u posljednjih deset godina. U mjere aktivne politike zapošljavanja u 2015. godini uključeno je ukupno 1 668 osoba s invaliditetom, od čega su novouključene, od 1. siječnja 2015. godine 1 094 osobe. U istom razdoblju prošle godine novo uključenih osoba s invaliditetom bilo je 721, iz čega je vidljivo da je u istom razdoblju ove godine njihov broj povećan za 51,73 %.
- Ministarstvo nadležno za poduzetništvo svojim godišnjim programima poticanja poduzetništva i obrta kontinuirano provodi mjere za poticanje konkurentnosti subjekata malog gospodarstva i jačanja njihove tržišne pozicije. Posebno stimuliranje žena poduzetnica, poduzetnika s otežanim društvenim uvjetima i osoba s invaliditetom bilo je zastupljeno u „Poduzetničkom impulsu“ kroz sustav preferencijalnog dodatnog bodovanja u svim dostupnim poticajnim mjerama.
- Ministarstvo turizma je kroz natječaje financiranja strukovnih udruga sudjelovalo u financiranju projekata usmjerenih na potrebe osoba s invaliditetom i njihovu integraciju na tržištu rada u sektoru turizma.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka pripremi i provede - u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom - akcijski plan za povećanje stope zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada. Također preporuča da sustav kvota bude nadopunjen i drugim poticajima za poslodavce koji zapošljavaju osobe s invaliditetom. Prepreke zapošljavanju osoba s invaliditetom valja analizirati i korigirati. Potrebno je regulirati i nadzirati razumnu prilagodbu radnog mjesta - uključujući zapošljavanje uz podršku - kao i pristupačnost radnog mjesta.

Ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju 2017.-2020.

- Zajednički cilj svih usluga u području profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom je unapređenje njihove integracije,

povećanje zapošljivosti, olakšavanje izbora karijere i olakšani prijelaz na tržište rada. - Kroz razvoj programa osposobljavanja osoba s invaliditetom poboljšana njihova mogućnost zapošljavanja. - Redovito ažurirana evidencija broja zaposlenih osoba s invaliditetom u javnom sektoru (svaka tri mjeseca) na temelju koje se može pratiti rast/pad njihovog broja.					
Mjera 1. Analizirati, pratiti i unaprjeđivati primjenu postojeće zakonske regulative i aktualne politike u području rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi procedure uključivanja privremeno nezapošljivih osoba s invaliditetom u programe radno-socijalnog uključivanja kroz provedbu projekata	- izrađena procedura koja će biti osnova za donošenje Pravilnika o socijalnom uključivanju privremeno nezapošljivih osoba s invaliditetom	Nositelji: MRMS, HZZ, MDOMSP Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i sredstva ESIF-a	2017.	Trenutno ne postoje programi radno-socijalnog uključivanja privremeno nezapošljivih osoba s invaliditetom.
2. Koordinirati rad centara za profesionalnu rehabilitaciju: održavati koordinacijske sastanke svih centara na godišnjoj razini te redovito podnositi izvješća Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom o radu centara	- izrađeni godišnji planovi rada centara za profesionalnu rehabilitaciju - izrađena godišnja izvješća ZVPRZOSI - provedba profesionalne rehabilitacije	Nositelji: MRMS, ZVPRZOSI, centri za profesionalnu rehabilitaciju	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 086, na glavi 08635, A875002- Financiranje i sufinanciranje programa profesionalne	kontinuirano	Uspostavljena su 4 regionalna centra za profesionalnu rehabilitaciju do kraja 2015. (Zagreb, Rijeka, Split i Osijek).

			rehabilitacije: u 2017. godini na računu 3211 u iznosu 100.000,00 kn; u 2018. godini na računu 3211 u iznosu 200.000,00 kn; u 2019. godini na računu 3211 u iznosu 200.000,00 kn		
3. Educirati savjetnike za osobe s invaliditetom u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje vezano za izmjene i dopune zakona u području zapošljavanja, mirovinskog osiguranja, socijalne skrbi, profesionalne rehabilitacije i druga stručna pitanja vezana za različite vrste invaliditeta	- broj provedenih edukacija - broj educiranih radnika	Nositelj: HZZ Sunositelji: MRMS, HZMO, MDOMSP, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i iz sredstava iz ESIF-a	kontinuirano	U ožujku 2015. godine u Zagrebu je održana edukacija savjetnika za zapošljavanje osoba s invaliditetom s ciljem unapređenja kompetencija savjetnika za utvrđivanje statusa osoba s invaliditetom vezano uz izmjene i dopune novog Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom i izmjene i dopune pripadajućih Pravilnika, koje su stupile na snagu nakon edukacije za članove Povjerenstava za profesionalnu rehabilitaciju održane u rujnu 2014. godine. Na edukaciji je sudjelovalo 25 savjetnika za zapošljavanje.

					Predstavnici HZZ-a sudjelovali su 2015. u Zadru na konferenciji „Osobe s invaliditetom i zapošljavanje: Uključivanje kroz posao i ostvarenje cilja“.
4. Umrežiti i povezati postojeće službe za profesionalno usmjeravanje u područnim i regionalnim uredima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i centrima za informiranje i savjetovanje o karijeri s centrima za profesionalnu rehabilitaciju u svrhu učinkovite suradnje	- broj umreženih službi za profesionalno usmjeravanje s centrima za profesionalnu rehabilitaciju	Nositelji: MRMS, HZZ, centri za profesionalnu rehabilitaciju	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Povjerenstvo za utvrđivanje invaliditeta u odnosu na rad pri ZVPRZOSI je prestalo s radom, a utvrđivanje invaliditeta u odnosu na rad su preuzeli centri za profesionalnu rehabilitaciju koje je potrebno umrežiti s HZZ-om kako bi se postojeća dokumentacija osobe mogla razmjenjivati, te radi mogućnosti suradnje i holističkog pristupa u osobnom i profesionalnom razvoju osobe.
5. Razmjenjivati podatke o osobama s invaliditetom iz različitih sustava (informatička podrška i razrađeni protokoli razmjene podataka – Hrvatski zavod za javno zdravstvo (Registar o osobama s invaliditetom), Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (Očevidnik), Centar za	- razrađen protokol razmjene podataka	Nositelji: MRMS, HZZ, ZVPRZOSI, centri za profesionalnu rehabilitaciju Sunositelji: MDOMSP, MZO, MHB, HZMO, HZJZ	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	HZZ trenutno razmjenjuje podatke s HZMO, a u tijeku je i izrada Sporazuma o razmjeni podataka s HZJZ (Registar o osobama s invaliditetom). Isto tako, ZVPRZOSI trenutno razmjenjuje podatke s HZMO (podaci iz Očevidnika).

profesionalnu rehabilitaciju, Zavod za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, Hrvatski zavod za zapošljavanje) te pratiti razmjenu podataka o osobama s invaliditetom iz različitih sustava					
6. Osigurati posebnu proračunsku poziciju na kojoj će se iskazivati planirana i utrošena financijska sredstva za provedbu profesionalne rehabilitacije	- uspostavljena posebna proračunska pozicija u državnom proračunu	Nositelji: ZVPRZOSI, HZMO, HZZ, 7MDOMSP Sunositelj: MF	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 086, na glavi 08635, A875002- Financiranje i sufinanciranje programa profesionalne rehabilitacije: u 2017. godini na računu 3722, u iznosu 1.500.000,00 kn; u 2018. godini na računu 3722 u iznosu 1.500.000,00 kn; u 2019. godini na računu 3722 u	kontinuirano	Ne postoji posebna proračunska pozicija u državnom proračunu.

			iznosu 1.500.000,00 kn		
Mjera 2. Provoditi mjere aktivne politike zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Redovno informirati javnost i poslodavce o potrebama i mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada - provedba redovnih kampanja, organiziranje periodičnih događaja u svrhu senzibilizacije i razmjene iskustava te primjera dobre prakse zapošljavanja osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada	- broj sudjelovanja djelatnika MRMS, HZZ, ZVPRZOSI i drugih nadležnih tijela u informativnim televizijskim i radio emisijama te informativnim skupovima ili događajima u promatranoj godini u odnosu na prethodno razdoblje	Nositelji: MRMS, HZZ, ZVPRZOSI Sunositelji: MDOMSP, MGPO, MHB, centri za profesionalnu rehabilitaciju (ustanove socijalne skrbi koje provode rehabilitaciju ili osiguravaju „radne centre“), znanstvene institucije, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 086, na glavi 08635, A875001-Administracija i upravljanje: u 2017. godini na računu 3237, u iznosu 250.000,00 kn; u 2018. godini na računu 3237 u iznosu 250.000,00 kn; u 2019. godini na računu 3237, u iznosu 250.000,00 kn	kontinuirano	Regionalni i područni uredi HZZ-a redovito informiraju javnost i poslodavce o mogućnostima zapošljavanja osoba s invaliditetom, organiziraju različita događanja u svrhu promoviranja zapošljavanja osoba s invaliditetom te organiziraju radionice u svrhu pripreme samih osoba s invaliditetom za zapošljavanje. ZVPRZOSI tradicionalno sudjeluje u organizaciji godišnjeg međunarodnog stručnog skupa kojem je tematika profesionalna rehabilitacija i zapošljavanje osoba s invaliditetom. ZVPRZOSI također aktivno sudjeluje u projektima čiji je cilj senzibiliziranje društva u cijelosti, a prvenstveno

					poslodavaca, o potrebama osoba s invaliditetom i o njihovom radnom potencijalu. Osim toga, ZVPRZOSI kontinuirano informira poslodavce o mogućnosti ostvarivanja poticaja pri zapošljavanju osoba s invaliditetom.
2. Dodjeljivati državne poticaje i pratiti dodjelu državnih poticaja gospodarskim subjektima koji zapošljavaju osobe s invaliditetom na otvorenom tržištu rada	- broj/vrsta gospodarskih subjekata koji zapošljavaju osobe s invaliditetom u promatranoj godini u odnosu na prethodnu - broj zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci ostvarili poticaj za zapošljavanje temeljem propisa, u promatranoj godini u odnosu na prethodnu - povećana stopa zaposlenih osoba s invaliditetom za koje poslodavci ostvaruju poticaje za zapošljavanje u promatranoj godini u odnosu na prethodnu	Nositelji: MRMS, ZVPRZOSI Sunositelj: HZZ	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 086, A689023 Aktivna politika zapošljavanja; A689036 Naknade korisnicima mjera aktivne politike zapošljavanja i T689035 OP Učinkoviti ljudski potencijali, računi 35, 36, 37 i 38 u iznosu od 19.607.732,00 kn u 2017. i iznosu od	kontinuirano	U mjere aktivne politike zapošljavanja u 2015. godini bilo je uključeno ukupno 1 668 osoba s invaliditetom, od čega su novouključene 1 094 osobe, što u odnosu na broj novouključenih osoba u 2014. godini čini povećanje od 51,7%. Najviše osoba s invaliditetom je zaposleno financiranjem/sufinanciranjem putem Javnih radova, njih 1 093. Uz korištenje potpora za zapošljavanje zaposlene su 273 osobe s invaliditetom, pri čemu je najviše osoba uključeno u mjeru Sufinanciranje zapošljavanja osoba s invaliditetom, kojom su zaposlene 252 osobe s invaliditetom. Potpore za samozapošljavanje koristile su 24 osobe s invaliditetom, a u

			33.420.543.00 kn na godišnjoj razini u 2018. i 2019.		programe obrazovanja prema potrebama tržišta rada uključeno je 120 osoba s invaliditetom. Kroz mjeru <i>Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa</i> u 2015. godini uključeno je 135 osoba s invaliditetom. ZVPRZOSI je tijekom 2015. isplatio 39.997.789,72 kn poslodavcima za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Poticaje su koristila 463 poslodavca za 1 427 osoba s invaliditetom (710 žena i 717 muškaraca). U 2015. godini zabilježeno je povećanje broja poslodavaca korisnika poticaja, kao i povećanje broja zaposlenih osoba s invaliditetom za koje su poslodavci ostvarili poticaje u odnosu na prethodnu godinu.
3. Evaluirati dosadašnji sustav državnih poticaja gospodarskim subjektima i njegovu prikladnost s obzirom na potrebe osoba s invaliditetom i dinamiku tržišta rada te predložiti potrebne izmjene	- izrađen neovisni evaluacijski izvještaj državnih poticaja s preporukama/potrebnim izmjenama	Nositelji: MRMS, ZVPRZOSI, HZZ Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u	sredstva državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Rezultati projekta „<i>Vanjska evaluacija mjera aktivne politike tržišta rada 2010.-2013.</i>“ pokazali su učinkovitost u provedbi potpora za zapošljavanje, potpora za samozapošljavanje i javnih radova, dok su

		korist osoba s invaliditetom			određene korekcije nužne u provedbi obrazovanja nezaposlenih, kao i potpora za usavršavanje.
4. Pratiti i redovno izvještavati o provedbi sustava kvotnog zapošljavanja osoba s invaliditetom, kao i njihovog zapošljavanja na otvorenom tržištu rada i pod posebnim uvjetima, te pravovremeno uvoditi potrebne izmjene u cilju unapređenja provedbe ovih aktivnosti	- podaci iz izvješća s preporukama/potrebnim izmjenama (izvješća se objavljuju na web-stranicama HZZ-a i ZVPRZOSI-a)	Nositelji: ZVPRZOSI, HZZ, MRMS Sunositelji: MDOMSP, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Tijekom 2015. godine iz evidencije HZZ-a zaposleno je ukupno 2 613 osoba s invaliditetom. Od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom, 2 503 (95,8%) osobe zaposlene su na temelju zasnivanja radnog odnosa, a 110 osoba (4,2%) na temelju drugih poslovnih aktivnosti (stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa, registriranje trgovačkog društva, obrta, ugovor o djelu i dr.). Na dan 31. prosinca 2015. godine u evidenciji HZZ-a registrirane su ukupno 7 303 osobe s invaliditetom, što iznosi 2,6% populacije nezaposlenih osoba prijavljenih u evidenciji Zavoda. Na dan 31. prosinca 2015. godine bilo je 8 530 obveznika kvotnog zapošljavanja, a u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom bilo je upisano

					11 389 osoba s invaliditetom.
5. Poticati participaciju žena s invaliditetom na tržištu rada uzimajući u obzir njihove individualne potrebe i zahtjeve lokalnog tržišta rada	- povećan udio žena s invaliditetom u populaciji zaposlenih osoba s invaliditetom	Nositelj: MRMS Sunositelji: HZZ, ZVPRZOSI, udruga osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Obzirom na spolnu strukturu nezaposlenih osoba s invaliditetom u evidenciji HZZ-a prevladavaju muškarci, njih 4 214 ili 57,7%, dok je 3 089 ili 42,3% žena. Tijekom 2015. godine iz evidencije HZZ-a zaposlena su 1 664 muškarca s invaliditetom (63,7% od ukupnog broja zaposlenih osoba s invaliditetom) i 949 žena (36,3%). Od ukupnog broja uključenih osoba s invaliditetom u mjere aktivne politike 984 su muškarci s invaliditetom (59%), a 684 (41%) žene.
6. Razviti sustav dodatnih edukacija stručnjaka za posebna područja profesionalne rehabilitacije	- razvijen sustav dodatnih edukacija	Nositelj: MRMS, MZO, ASOO, ERF Sunositelji: HZZ, ZVPRZOSI	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 086, na glavi 08635, A875003- Olakšice i poticaji pri zap.OSI: u 2017. godini, račun 3721 u iznosu	kontinuirano	U 2015. ZVPRZOSI je održao edukacije za članove stručnog tima u CPR Zagreb i CPR Osijek sa sljedećim sadržajem: - Standardi usluga profesionalne rehabilitacije - Profesionalna rehabilitacija (naručitelj usluge HZMO) - Zakonska i podzakonska regulativa kojom je reguliran institut profesionalne rehabilitacije

			69.000.000,00 kn; u 2018. godini račun 3721 u iznosu 69.000.000,00 kn; u 2019. godini račun 3721 u iznosu 69.000.000,00 kn		– Presentacija slučajeva stručnog tima ZVPRZOSI – Oštećenje vida (rehabilitacija i asistivna tehnologija). ZVPROSI kontinuirano pruža stručnu podršku i savjetovanje zaposlenicima CPR Zagreb i CPR Osijek, prvenstveno pri uspostavljanju novih metoda rada, provođenju rehabilitacijske procjene kao prve od usluga profesionalne rehabilitacije i usklađivanju sa zakonskom regulativom.
7. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom, žrtava obiteljskog nasilja kroz osiguravanje individualizirane podrške u suradnji s udrugama, ustanovama za cjeloživotno obrazovanje, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave i poslodavcima	- broj zaposlenih osoba s invaliditetom žrtava obiteljskog nasilja	Nositelji: MRMS, HZZ Sunositelji: MDOMSP, HZZ, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ustanove za cjeloživotno obrazovanje	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	U 2015. godini u svim područnim i regionalnim uredima HZZ-a evidentirane su ukupno 262 nezaposlene osobe koje su žrtve nasilja u obitelji. 17 žrtava nasilja u obitelji bilo je uključeno u radionice aktivnog traženja posla i psihosocijalne potpore, (6,5% od ukupnog broja žrtava nasilja u obitelji u evidenciji HZZ-a). 26 nezaposlenih osoba ove skupine (9,2%) bilo je uključeno u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene preostale radne

					sposobnosti. U cilju unapređenja kompetencija, stručnih znanja i poboljšanja zapošljivosti, 7 osoba iz ove skupine (2,7%) bile su uključene u obrazovne aktivnosti. Posredovanjem HZZ-a zaposleno je 108 osoba, žrtava nasilja u obitelji. Kroz Mjere aktivne politike zapošljavanja uključeno je ukupno 49 nezaposlenih osoba, žrtava nasilja u obitelji, od toga u Javne radove 44 žrtve, od čega su 42 žene, te 2 muškarca, uz trošak od 1.086.750,65 kn. Kroz mjeru Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba, zaposleno je 5 osoba iz evidencije nezaposlenih, žrtava nasilja u obitelji, od čega 4 žene. Ukupan trošak iznosio je 119.600,00 kn. U cilju povećanja senzibilizacije poslodavaca za zapošljavanje osoba - žrtava nasilja u obitelji predstavnici HZZ-a organizirali su 35 različitih aktivnosti koje su uključivale održavanje
--	--	--	--	--	--

					okruglih stolova, tribina i seminara za poslodavce, te prezentacije Mjera aktivne politike zapošljavanja. 40 nezaposlenih osoba, žrtava nasilja u obitelji iz evidencije HZZ-a bilo je uključeno u aktivnosti različitih projekata u zajednici.
Mjera 3. Osigurati učinkovitu zaštitu od diskriminacije u području zapošljavanja i rada osoba s invaliditetom (preventivne mjere i nadzor)					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Pratiti upis osoba s invaliditetom u Očevidnik zaposlenih osoba s invaliditetom, redovito ažuriranje istog, kontrola i unapređenje metodologije vođenja Očevidnika	- broj zaprimljenih izvješća - broj upisanih osoba s invaliditetom u Očevidnik	Nositelji: HZMO, MRMS, ZVPRZOSI	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Prema podacima HZMO koji se dostavljaju na mjesečnoj razini ZVPRZOSI, u Očevidniku zaposlenih osoba s invaliditetom na dan 31.12.2015. godine bilo je 11 389 osoba s invaliditetom.
Mjera 4. Povećati dostupnost informacija i edukacija kojima se promiču različiti oblici samozapošljavanja osoba s invaliditetom i osigurati učinkovite mjere za poticanje samozapošljavanja osoba s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Prikupljati i objavljivati informacije i primjere dobre prakse na službenim internetskim stranicama	- dostupni primjeri dobre prakse samozapošljavanja osoba s invaliditetom	Nositelji: MRMS, MGPO, HZZ, ZVPRZOSI, JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru	kontinuirano	Na internetskim stranicama nadležnih tijela redovito se objavljuju informacije o mogućnostima i oblicima

nadležnih tijela kojima se promiču različiti oblici samozapošljavanja osoba s invaliditetom te organizirati periodične ciljne edukacije za samozapošljavanje	- raspoloživost edukacija za samozapošljavanje i broj sudionika takvih edukacija - broj samozaposlenih osoba s invaliditetom korisnika poticaja ZOSI	Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	redovne djelatnosti		zapošljavanja nezaposlenih osoba što uključuje i osobe s invaliditetom.
2. Provoditi mjere za poticanje samozapošljavanja osoba s invaliditetom (posebice žena s invaliditetom) sukladno njihovim individualnim potrebama i zahtjevima lokalnog tržišta rada	- broj samozaposlenih osoba s invaliditetom - broj samozaposlenih žena osoba s invaliditetom	Nositelji: MRMS, ZVPRZOSI, HZZ Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz ESIF-a	kontinuirano	U 2015. godini potpore za samozapošljavanje koje dodjeljuje HZZ koristile su 24 osobe s invaliditetom, od čega je bilo 7 žena.
Mjera 5. Razvijati model neprofitnog (društvenog) poduzetništva i druge modele socijalnog zapošljavanja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, uključujući i zapošljavanje uz podršku u skladu s uspješnim međunarodnim praksama					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Pripremiti i provoditi natječaje za financiranje projekata osposobljavanja i usavršavanja osoba s invaliditetom za rad u turizmu i ugostiteljstvu, prilagođenih njihovim potrebama, uključujući i	- broj osoba s invaliditetom koje su prošle programe osposobljavanja i usavršavanja	Nositelj: MT Sunositelji: obrazovne institucije, strukovne udruge, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje	sredstva iz ESF-a	kontinuirano	Sustavni programi osoba s invaliditetom za rad u turizmu i ugostiteljstvu, prilagođeni njihovim potrebama kao i trening predavača/mentora za rad s osobama s invaliditetom ne postoje.

trening predavača/mentora za rad s osobama s invaliditetom		programski djeluju u korist osoba s invaliditetom			
2. Pripremiti i provoditi natječeaje za financiranje projekata osposobljavanja i usavršavanja osoba s invaliditetom za rad u različitim djelatnostima, prilagođenih njihovim potrebama, uključujući i trening predavača/mentora za rad s osobama s invaliditetom	- broj osoba s invaliditetom koje su prošle programe osposobljavanja i usavršavanja	Nositelj: MRMS, HZZ Sunositelji: obrazovne institucije, strukovne udruge, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, zaštitne radionice koje su registrirane za izvođenje programa osposobljavanja osoba s invaliditetom	sredstva iz ESF-a	kontinuirano	Sustavni programi osoba s invaliditetom za rad u različitim djelatnostima, prilagođeni njihovim potrebama kao i trening predavača/mentora za rad s osobama s invaliditetom ne postoje.

8. PРАВНА ЗАШТИТА I ЗАШТИТА OD ZLOSTAVLJANJA

Republika Hrvatska kontinuirano unapređuje pravni okvir učinkovitih oblika zaštite od nasilja, zlostavljanja i diskriminacije kao i pravo na pristup pravosuđu osobama s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s ostalim građanima. Propisi koji se temelje na nizu međunarodnih dokumenata iz područja zaštite ljudskih prava osiguravaju ženama i muškarcima jednakost te život bez diskriminacije, a žrtvama kaznenih i prekršajnih djela nasilja pravnu zaštitu. Ratifikacijom Konvencije o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW), Republika Hrvatska je pokazala svoju opredijeljenost za osiguravanje jednakog sudjelovanja žena u svim područjima života. Pored unapređenja zakonskog okvira, posebna pažnja se posvećuje programima izobrazbe odnosno stručnom usavršavanju pravosudnih dužnosnika, kao preduvjet za učinkovit društveni odgovor na različite oblike nasilja i unapređenje zaštite prava. Uvažavajući sve dosad provedene aktivnosti u području pravne zaštite i zaštite od zlostavljanja, ključni izazovi ostaju isti.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- 2008. godine donesen je Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći čime je stvoren sustav pravne pomoći određenim kategorijama građana koji zbog svojih materijalnih i socijalnih uvjeta ne mogu sami osigurati odgovarajuću pravnu pomoć u sudskim i drugim postupcima. Isti je namijenjen osjetljivim društvenim skupinama, a koju čine i osobe s invaliditetom. Budući da Zakon nije na cjelovit način regulirao sustav besplatne pravne pomoći, 2013. godine donesen je novi i cjeloviti Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći (Narodne novine, br. 143/13) koji je stupio na snagu 1. siječnja 2014. godine. Najznačajnija izmjena u novom Zakonu odnosila se na postupak odobravanja primarne pravne pomoći koji je pojednostavljen na način da se korisnici izravno obraćaju pružateljima primarne pravne pomoći (ovlaštenim udrugama, pravnim klinikama ili uredima državne uprave), a pružatelji primarne pravne pomoći sami provjeravaju ispunjavaju li podnositelji zahtjeva zakonske uvjete za ostvarenje prava na primarnu pravnu pomoć. Također, imovinski uvjeti za odobravanje primarne pravne pomoći su ublaženi te se pomoć može pružiti u svakoj pravnoj stvari.
- Unatoč mjerama štednje Ministarstvo pravosuđa osigurava pristupačnost zgradama pravosudnog sustava. U proračunu je otvoren kapitalni projekt *K 544052 Pristupačnost zgradama pravosudnih tijela* gdje se za tu namjenu osiguravaju financijska sredstva. U svim projektima to je jedan od prioriteta. Kod manjih intervencija ili gdje arhitektura zgrade to ne omogućuje, nabavljaju se scalamobili. Nadalje, u odnosu na mjeru prilagođenosti kaznionica za osobe lišene slobode, ističe se da u Republici Hrvatskoj postoji 8 kaznionica, 13 zatvora i 2 odgojna zavoda. Iako se statistički gledano, u zatvorskom sustavu radi o relativno malom broju zatvorenika koji su osobe s invaliditetom, ovoj populaciji zatvorski sustav pridaje posebnu i sve veću pažnju te je unutar svojih smještajnih kapaciteta osigurao, prema sadašnjim pokazateljima, dostatan broj soba. Kaznionica u Glini u novom objektu ima šest soba prilagođenih osobama s invaliditetom koje su opremljene prilagođenim sanitarijama i rukohvatima, te je svemu potrebnom omogućen pristup kolicima. Zatvori u Osijeku i Puli u prizemlju zgrade prilagodili su prostoriju za smještaj osobe s invaliditetom, a Kaznionica u Lepoglavi za ovu kategoriju zatvorenika je opremila četiri prostorije.

- Pravosudni dužnosnici su sudjelovali na stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu o pojedinim pravima osobama s invaliditetom sukladno Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom. Također je bila osigurana kontinuirana obuka djelatnika zatvorske sustava i službenika pravosudne policije u okviru redovitih programa izobrazbe u obliku temeljnog tečaja za vježbenike i za službenike pravosudne policije te izobrazbe ostalih službenika Uprave za zatvorski sustav, a u vezi sa specifičnostima postupanja s osobama s invaliditetom u zatvorskom sustavu.
- U svrhu zaštite prava osoba s invaliditetom Obiteljskim zakonom (Narodne novine, br. 103/15) u institutu skrbništva se napušta postojeći institut „roditeljske skrbi nakon punoljetnosti“, jer sa stajališta suvremenih shvaćanja zaštite ljudskih prava odraslih osoba s invaliditetom potpuno je neprihvatljivo tretirati odrasle osobe s invaliditetom kao djecu, odnosno dati roditeljima odraslih osoba s invaliditetom ovlasti i dužnosti iz roditeljske skrbi jednako kao prema maloljetnoj djeci. Propisana je obveza djelomičnoga lišenja poslovne sposobnosti kao pravilo i to samo u dijelovima u kojima je to doista potrebno za zaštitu prava šticećenika. Institut potpunoga lišenja poslovne sposobnosti potpuno se napušta te će se izvršiti revizija svih postojećih rješenja o potpunom lišenju poslovne sposobnosti osoba s invaliditetom. Također je omogućeno da se za skrbnika imenuje i više od jedne osobe, kao i da se imenuje zamjenik skrbniku čime je moguće spriječiti „zastoj“ u obavljanju poslova skrbnika u slučajevima trenutne spriječenosti skrbnika. Uvedena je zakonska obveza poštivanja želja šticećenika te je svakoj osobi omogućeno da u vrijeme postojanja poslovne sposobnosti imenuje osobu koju bi želio imati za skrbnika.
- Stupanjem na snagu novog Obiteljskog zakona s radom je započeo Centar za posebno skrbništvo, koji pored sjedišta u Zagrebu ima tri dislocirane jedinice u Rijeci, Splitu i Osijeku. Pored zastupanja djece u postupcima pred sudovima i drugim tijelima, Centar na temelju javnih ovlasti zastupa, za koje je podnesen prijedlog za lišenje poslovne sposobnosti; kojoj najmanje tri mjeseca nije poznato boravište ili nije dostupna, a osoba nema punomoćnika, u stvarima o kojima se odlučuje prema odredbama Obiteljskog zakona; šticećenika kad postoji sukob interesa između njega i njegova skrbnika ili bliskoga srodnika odnosno bračnog druga skrbnika, u imovinskim postupcima ili sporovima odnosno pri sklapanju pojedinih pravnih poslova; šticećenike u slučaju spora ili sklapanja pravnoga posla između njih kad imaju istoga skrbnika te u drugim slučajevima kad je to potrebno radi zaštite prava i interesa odrasle osobe.
- Što se tiče zaštite prava pacijenata, tijekom 2013. godine predstavljen je informativni letak „Pacijent u središtu bolničkog sustava“ s ciljem boljeg upoznavanja pacijenata koji se liječe na bolničkim odjelima o njihovim pravima i ostvarenju bolje komunikacije između bolesnika i liječnika i medicinskih sestara koji sudjeluju u njihovu liječenju.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča da država stranka pokrene sveobuhvatnu ocjenu postojećeg zakonodavstva i kada je to potrebno uskladi zakonodavstvo s Konvencijom. Preporuča da koncept razumne prilagodbe i univerzalnog dizajna bude reguliran izvan konteksta legislative o suzbijanju diskriminacije u područjima obrazovanja, zdravstva, prometa i graditeljstva. Preporuka je Odbora da država stranka osigura sredstva kojima se organizacijama osoba s invaliditetom omogućava realizacija njihove uloge koja proizlazi iz članka 4. stavka 3. Konvencije. Preporuka je Odbora da se u savjetovanju s organizacijama koje zastupaju žene s invaliditetom poduzimaju mjere za unapređenje razvoja i osnaživanja žena s invaliditetom u područjima obrazovanja i zapošljavanja te da se poduzmu neposredni koraci za zaštitu žena i djevojčica s

invaliditetom od nasilja, uključujući seksualnog nasilja.

Nadalje je preporuka donošenje i provedba strategije protiv napuštanja djece s invaliditetom i donošenje zaštitnih mehanizama kako bi se osiguralo savjetovanje djece u svim pitanjima koja se na njih odnose.

Preporuka je Odbora da se zakonodavne mjere poduzimaju na način da se ukine praksa zamjenskog donošenja odluka u skladu s općom napomenom Odbora br. 1 (2014.) te da se donese široka lepeza mjera kojima se poštuje autonomija, volja i želje osobe s invaliditetom, uključujući pravo osobe da samostalno daje i povlači pojedinačni informirani pristanak na liječenje, pristup pravdi, glasovanju, sklapanju braka, punim roditeljskim pravima i rad. Odbor nadalje preporuča poduzimanje opipljivih koraka za uvođenje sustava odlučivanja uz podršku i u ovu svrhu edukacije socijalnih radnika, pravnih stručnjaka i javnih tijela o pravima predviđenima Konvencijom. Organizacije osoba s invaliditetom te ostali relevantni dionici trebaju biti uključeni u navedene zakonodavne i političke procese.

Preporuka je Odbora da se ukinu zakonske odredbe prema kojima je dopuštena institucionalizacija na osnovi invaliditeta bez pristanka osobe te usklađivanje Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama s Konvencijom.

Preporuka je Odbora da država stranka ispita postupke i praksu u vezi s istragama, progonom i postupanjem prema osobama s invaliditetom koji su počinili kaznena djela. Također je preporuka Odbora da se ispita jesu li primjenjive opće zaštitne mjere i pravni kazneni standardi odnosno pretpostavka nevinosti i pravo na pravično suđenje. Izjava Odbora o članku 14. Konvencije preporuča se kao smjernica u ovom smislu.

Hitna je preporuka Odbora da se poduzmu direktni koraci za rješavanje teške situacije u ustanovama, zaustave nedobrovoljni tretmani i korištenje mjera sputavanja. Odbor nadalje sugerira da se zakonodavstvo uskladi s Konvencijom. Daljnja je preporuka Odbora provođenje istrage i progona svih kršenja ljudskih prava.

Preporuka je Odbora da država stranka stavi usluge za zaštitu osoba s invaliditetom od nasilja u prvi plan i da ih učini u potpunosti dostupnima. Osim toga nadzorne mehanizme valja razvijati u skladu s člankom 16. stavkom 3. Konvencije.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020. godine

- Unaprijeđen sustav zaštite žena s invaliditetom i djevojčica s teškoćama u razvoju od nasilja, uključujući seksualnog nasilja.
- Povećana razina svijesti o nasilju i mogućnostima zaštite od nasilja za osobe s invaliditetom.
- Osigurana dostupnost usluga skloništa, usluga/programa psihosocijalne podrške i drugih oblika zaštite za osobe s invaliditetom, žrtve nasilja.
- Uveden sustav odlučivanja uz podršku u zamjenu za djelomično oduzimanje poslovne sposobnosti.
- Građani su informirani o zakonom određenim pravima pacijenata prilikom korištenja zdravstvene zaštite te načinu zaštite i promicanja tih prava.
- Ratificirana Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, tzv. Istanbulska konvencija

Mjera 1. Omogućiti osobama s invaliditetom dostupnost informacija o zaštiti od nasilja i učinkovit sustav podrške svim osobama s invaliditetom žrtvama nasilja, posebno ženama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osigurati dostupnost informacija, preventivnih programa/edukacija, kampanje s ciljem podizanja svijesti o nasilju i mogućnostima zaštite od nasilja za osobe s invaliditetom	- raspoloživost i dostupnost informacija i regionalna pokrivenost programima/edukacijama - osvrt na primjerenost i dostupnost u promatranoj godini u odnosu na prethodnu	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: URSVRH, ULJPPNM, NZRCD, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom te druge organizacije civilnog društva	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 558051, Afirmacija prava i unapređivanje politike za osobe s invaliditetom račun 32, u iznosu 10.000,00 kn	kontinuirano	Informacije i savjeti kome se obratiti u slučaju nasilja nalaze se na sljedećim na linkovima http://www.sigurnomjesto.hr/ (Ženska soba - Centar za seksualna prava); http://www.mup.hr/1127.aspx (MUP). Ministarstvo socijalne politike i mladih je izradilo, tiskalo te na službenim web-stranicama objavilo Adresar ustanova, organizacija i ostalih institucija koje pružaju pomoć, podršku i zaštitu žrtvama nasilja u obitelji.
2. Osigurati dostupnost skloništa, usluga/programa psihosocijalne podrške i drugih oblika zaštite za osobe s invaliditetom koje su žrtve nasilja u obitelji ili drugih	- broj skloništa za žene žrtve obiteljskog nasilja koja su prilagođena za žene s invaliditetom žrtve nasilja u odnosu na ukupan broj skloništa i	Nositelji: MDOMSP, JLS Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 653029	kontinuirano	U RH djeluje 18 skloništa za žrtve nasilja u obitelji, od čega je Ministarstvo socijalne politike i mladih financiralo 17 skloništa i savjetovališta

oblika nasilja	potrebe - osvrt na primjerenost i dostupnost zaštite u promatranoj godini u odnosu na prethodnu - povećana dostupnost usluga/programa psihosocijalne podrške i drugih oblika zaštite osoba s invaliditetom žrtava nasilja (posebno žena i djece) - osvrt na dostupnost i primjerenost usluga te broj pružatelja usluga prema županijama		Unapređenje zaštite žrtava nasilja u obitelji, račun 38, u iznosu 210.000,00 kn		namijenjenih žrtvama nasilja u obitelji. U 2015. godini pravo na smještaj putem ugovaranja ostvarilo je prosječno 95 korisnika na mjesec, te je u tu svrhu osigurano ukupno 4.141.760,00 kn. 7 skloništa za žene i djecu žrtve nasilja u obitelji organizacija civilnog društva financira se putem javnog natječaja za trogodišnji program za razdoblje 2013.- 2015. godina za što su bila osigurana sredstva u ukupnom iznosu od 6.300.000,00 kn za sve tri godine.
3. Educirati djelatnike sustava socijalne skrbi o primjeni restriktivnih mjera i zaštiti od ponižavajućeg postupanja prema djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom te pratiti primjenu standarda	- godišnji obuhvat djelatnika edukacijom, uz osvrt na naučeno kroz primjenu ili uvođenje mjera prevencije rizika od nasilja u ustanovama socijalne skrbi - ukupni obuhvat	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: ustanove socijalne skrbi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 102, A 792006 Provedba nacionalnih strategija te	kontinuirano	Zabrana zlostavljanja i nasilja nad osobama s invaliditetom osigurana je donošenjem Pravilnika o standardima kvalitete socijalnih usluga⁹. Timovi za kvalitetu u ustanovama socijalne

⁹ Narodne novine, br. 143/14

kvalitete socijalnih usluga <i>Restriktivni postupci i Sigurnost od izrabljivanja</i>	ustanova koje primjenjuju standarde - osvrt na prakse i učinkovitost primjene standarda <i>Restriktivni postupci i Sigurnost od izrabljivanja</i>	s invaliditetom	napređivanje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn		skrbi upoznati su sa standardima kvalitete, procesom provedbe samoprocjene, praktičnom primjenom instrumenta za samoprocjenu i primjenom skale za procjenu razine usklađenosti s pokazateljima kvalitete, kratkim prikazom metoda za prikupljanje i analizu podataka, vrstama potrebnih dokaza u sustavu kvalitete te zadacima timova za kvalitetu socijalnih usluga. Ministarstvo socijalne politike i mladih je u ožujku 2016. godine svim pružateljima socijalne usluge smještaja (državni domovi i domovi drugih osnivača) dostavilo upitnik o provedbi dva standarda kvalitete <i>Sigurnost od izrabljivanja i Restriktivni postupci</i> u okviru usluge smještaja. O istom je izvješten
--	---	-----------------	---	--	---

					Odbor za prava osoba s invaliditetom UN-a u okviru Izvješća o poduzetim mjerama za provedbu hitnih preporuka navedenog Odbora.
Mjera 2. Uvesti sustav odlučivanja uz podršku u zamjenu za djelomično oduzimanje poslovne sposobnosti					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Izmijeniti Obiteljski zakon u smislu uvođenja instituta odlučivanja uz podršku koji se temelji na suodlučivanju koje ne ograničava poslovnu sposobnost korisnika	- izmijenjena zakonodavna regulativa te uveden sustav odlučivanja uz podršku	Nositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2020.	U RH ne postoji sustav odlučivanja uz podršku.
2. Razviti modele odlučivanja uz podršku sukladno članku 12. stavku 4. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom UN-a	- razvijen model odlučivanja uz podršku	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2020.	U RH ne postoji sustav odlučivanja uz podršku.

Mjera 3. Provoditi načelo osobnog pristanaka osobe s invaliditetom prilikom smještaja u instituciju ili njezinog izlaska					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Kontinuirano senzibilizirati stručnjake o potrebi provedbe načela sudjelovanja korisnika u donošenju odluka o smještaju u ustanovama	- broj održanih edukacija djelatnika u sustavu socijalne skrbi - postojanje suglasnosti korisnika kojima je oduzeta poslovna sposobnost prilikom smještaja u instituciju	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: ustanove socijalne skrbi i druge pravne osobe koje pružaju uslugu smještaja	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 102, A 792006 Provedba nacionalnih strategija te napređivanje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn	kontinuirano	Ne postoje podaci o primjeni načela osobnog pristanaka prilikom realizacije usluge smještaja ili prestanka usluge.
Mjera 4. Vođenje evidencije zdravstvenih radnika educiranih za postupanje u slučaju primjene mjere prisile u bolničkoj zdravstvenoj ustanovi					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Educirati zdravstvene radnike za primjenu mjere prisile u bolničkim zdravstvenim ustanovama koje imaju ugovorenu	- broj educiranih zdravstvenih radnika za primjenu mjere prisile u bolničkoj zdravstvenoj ustanovi	Nositelj: MZ Sunositelji: bolničke zdravstvene ustanove koje imaju	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne	kontinuirano	Godišnja izvješća (podaci iz evidencija bolničkih zdravstvenih ustanova) o provedbi edukacije zdravstvenih

djelatnost psihijatrije		ugovorenu djelatnost psihijatrije	djelatnosti		radnika o primjeni mjera prisile u bolničkoj zdravstvenoj ustanovi u 2015. godini.
-------------------------	--	--------------------------------------	-------------	--	---

Mjera 5. Organizirati ciljano obrazovanje i usavršavanje pravosudnih dužnosnika, policijskih te pravosudnih službenika o pravima predviđenim Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom i Konvencijom o pravima djeteta					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Izraditi analizu postojećeg stanja i utvrditi potrebu za provedbom ciljanog obrazovanja pravosudnih dužnosnika	- izrađena analiza i utvrđena potreba za provedbom ciljanog obrazovanja pravosudnih dužnosnika	Nositelj: Pravosudna akademija	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Pravosudni dužnosnici su do sada bili uključeni samo u međunarodne edukacije. U 2013. godini 7 pravosudnih dužnosnika bilo je u Trieru na seminaru „Europsko pravo osoba s invaliditetom i Konvencija UN-a o pravima osoba s invaliditetom“. U 2014. godini, posredstvom Pravosudne akademije, 1 sudac upućen je u Trier na godišnju konferenciju o pravima osoba s invaliditetom Akademije za europsko pravo.
2. Izraditi programe ciljanog obrazovanja i usavršavanja pravosudnih dužnosnika	- izrađeni programi obrazovanja i usavršavanja pravosudnih dužnosnika	Nositelj: Pravosudna akademija	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne	2017.	Program za ciljanu temu ne postoji.

			djelatnosti		
3. Kontinuirano provoditi ciljano obrazovanje i usavršavanje pravosudnih dužnosnika	- broj educiranih pravosudnih dužnosnika	Nositelj: Pravosudna akademija	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano od 2017.- 2020.	Edukacija se ne provodi zbog nedostatka financijskih sredstva i nedostatka programa na predmetnu temu.
4. Kontinuirano provoditi izobrazbu pravosudnih policajaca u zatvorskom sustavu vezano uz posebnosti postupanja s osobama s invaliditetom u zatvorskom sustavu	- broj pravosudnih policajaca koji su završili izobrazbu	Nositelj: MP Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Predavanje „Specifičnosti u postupanju prema osobama s invaliditetom u zatvorskom sustavu“ od 2013. do 2016. godine pohađalo je 140 polaznika temeljnih tečajeva; u razdoblju od 2009. do 2015.godine cca 180 službenika pravosudne policije. Službe osiguranja pravosudnih tijela Uprave za organizaciju pravosuđa prošli su program stručnog usavršavanja pod nazivom „Posebnosti u postupanju prema osobama s invaliditetom u pravosudnim tijelima“.

Mjera 6. Osigurati pristupačnost sudova i ustanova za osobe lišene slobode					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi analizu postojećeg stanja i utvrditi potrebe za osiguranje pristupačnosti osobama s invaliditetom u ustanovama za osobe lišene slobode	- izrađena analiza postojećeg stanja pristupačnosti osobama s invaliditetom u ustanovama za osobe lišene slobode	Nositelj: MP Sunositelj: MZ	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2018.	Analiza ne postoji.
2. Izraditi plan prilagodbe u ustanovama za osobe lišene slobode te utvrditi visinu i izvore potrebnih financijskih sredstava	- osigurana financijska sredstva za prilagodbu ustanova za osobe lišene slobode	Nositelj: MP Sunositelj: MZ	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2018.	Ukupno utrošena sredstva za prilagodbu u cilju osiguranja pristupačnosti u ustanovama za osobe lišene slobode za 2015. godinu iznosila su 250.000,00 kn.
3. Izvršiti analizu o pristupačnosti sudova osobama s invaliditetom	- izvršena analiza o pristupačnosti	Nositelj: MP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Analiza ne postoji. U razdoblju 2014.-2015. MP je rješavalo pristupačnost osobama s invaliditetom na zgradama pravosudnog sustava i to na 4 zgrade Općinskog suda, 3 zgrade Županijskog suda, 1 zgradi Državnog odvjetništva RH, 1 zgradi Županijskog državnog

					odvjetništva i 3 zgrade Općinskog državnog odvjetništva.
4. Izraditi Protokol postupanja s gluhih, nagluhih i gluhoslijepim osobama kojim bi se definirao način postupanja i obveza pozivanja komunikacijskog posrednika	- izrađen Protokol postupanja s gluhih, nagluhih i gluhoslijepim osobama o načinu postupanja i obvezi pozivanja komunikacijskog posrednika	Nositelj: MP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	do kraja 2017.	Protokol ne postoji.
5. Izraditi plan građevinske prilagodbe za osobe s invaliditetom na objektima pravosudnih tijela i provesti prilagodbu	- izrađen plan građevinske prilagodbe za osobe s invaliditetom na objektima pravosudnih tijela - provedena prilagodba pravosudnih tijela	Nositelj: MP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti te iz drugih izvora	2018. plan 2020. prilagodba	Ukupno utrošena sredstva za prilagodbu u cilju osiguranja pristupačnosti na objektima pravosudnih tijela u 2015. godini.
6. Izvršiti građevinske prilagodbe za osobe s invaliditetom na objektima pravosudnih i kaznenih tijela prema dinamici provedbe do 2017. godine: - ugradnja lifta u zgradi E na Trgu pravde u Selskoj 2 Zagreb - ugradnja lifta u zgradi Vrhovnog suda, Zagreb - ugradnja lifta u ŽS Osijek - ugradnja lifta u ŽS Sisak	- izvršene građevinske prilagodbe u navedenim zgradama	Nositelj: MP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i sredstva u okviru Projekta IPA 2011. (cca 2.000.000,00 kn)	2017.	U 2015. završena je izgradnja lifta u Zatvorskoj bolnici u Zagrebu, ukupna investicija 750.000,00 kn. Izveden je lift na dogradnji dvorišne zgrade Državnog odvjetništva RH-a (cca 400.000,00 kn financirano kreditom Svjetske banke).

- ugradnja lifta u OS Valpovo - ugradnja lifta u OS Benkovac - ugradnja lifta u ŽS Zagreb - ugradnja lifta u OS Dubrovnik, Stalna služba u Metkoviću - ugradnja lifta na zgradi u Puli u kojoj će biti smješteni ŽDO i ODO Pula i z.k.odjel u Puli					
7. Osigurati obuku slijepih, slabovidnih i gluhoslijepih zatvorenika za sigurno kretanje u zatvoru ili kaznionici	- broj obučenih slijepih, slabovidnih i gluhoslijepih zatvorenika u razdoblju od 2017. do 2020. u odnosu na ukupan broj slijepih, slabovidnih i gluhoslijepih osoba koje su u zatvoru ili kaznionici	Nositelji: MP Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano, prema potrebi	Tijekom 2015. godine u zatvorskom sustavu nije bilo slijepih i slabovidnih zatvorenika te nije bilo potrebe za realizacijom suradnje. Prethodnih godina ova potreba se javljala sukcesivno, u slučajevima kada bi se na izdržavanju kazne nalazio slijepi ili slabovidni zatvorenik/ica. Suradnja se realizira izravno između kaznenog tijela i institucije, odnosno organizacije civilnog društva u lokalnoj zajednici.

8. Učiniti dostupan na web-stranici Ministarstva pravosuđa popis objekata i pogodnosti za osobe s invaliditetom te opis poduzetih prilagodbi na sudovima	- popis objekata i pogodnosti za osobe s invaliditetom te opis poduzetih prilagodbi na sudovima objavljeni su na web-stranici Ministarstva pravosuđa	Nositelj: MP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Podaci nisu dostupni na web-stranicama.
--	--	-----------------	---	-------	---

Mjera 7. Prikupljati podatke u svrhu vođenja statistike o nasilju nad ženama s invaliditetom iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće
1. Prikupljati statističke podatke o nasilju nad ženama s invaliditetom iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji - broj žrtava oštećenica s invaliditetom	- statistički podaci o broju žrtava/oštećenika nasilja u obitelji - žena s invaliditetom	Nositelj: MP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	U 2015. godini ukupan broj žrtava - oštećenica s invaliditetom je bio 16 (od ukupno 33).

Mjera 8. Osigurati učinkovitu zaštitu žena s invaliditetom i djevojčica s teškoćama u razvoju od nasilja, uključujući seksualnog nasilja

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Provesti istraživanje o ženama s invaliditetom i djevojčicama s teškoćama u razvoju kao žrtvama nasilja, uključujući seksualnog nasilja	- provedeno istraživanje - korišteni rezultati istraživanja kao baza za daljnje djelovanje nadležnih tijela	Nositelj: MDOMSP Sunositelj: URSVRH	sredstva su osigurana u DP za 2017. i 2018. godinu na razdjelu 102, A	2017. – 2018.	MDOMSP nije provelo ovu vrstu istraživanja te djelomično raspolaže podacima i to samo za žene s invaliditetom ali ne i za djevojčice s

			558051, Afirmacija prava i unapređivanje politike za osobe s invaliditetom, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn		teškoćama u razvoju. Prema službenoj statistici, u 2015. godini 60 žena s invaliditetom su bile su žrtve obiteljskog nasilja, dok su u razdoblju od 1. siječnja do 30. lipnja 2016. godine 24 žene s invaliditetom bile žrtve obiteljskog nasilja.
2. Razviti i primijeniti programe edukacije nadležnog stručnog osoblja koje se u svom radu susreće s problematikom nasilja, uključujući seksualnog nasilja (djelatnici/ce u pravosuđu, socijalnoj skrbi, zdravstvu, policiji, odgojno- obrazovnim institucijama), o problematiki nasilja, uključujući seksualnog nasilja nad ženama s invaliditetom i djevojčicama s teškoćama u razvoju	- izrađeni programi edukacije - broj, vrsta i procjena kvalitete provedenih programa - broj polaznika/ca programa - kontinuirana procjena zadovoljstva ciljanih skupina provedenim programima - kontinuirana procjena zadovoljstva žena s invaliditetom i djevojčicama s teškoćama u razvoju provedenim programima	Nositelji: MDOMSP, MZO, MZ, MUP, MP, URSVRH, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ostale organizacije civilnog društva	sredstva su osigurana u DP za 2018. i 2019. na A 792006 Provedba nacionalnih strategija te napređenje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn	razvoj programa - 2018. primjena programa - kontinuirano	Programi dosad nisu bili izrađeni. Predloženi termin izrade programa edukacije jest 2017. godina, te se također predlaže od tog razdoblja utvrditi i koristiti polazne podatke.
3. Provoditi aktivnosti osvještavanja javnosti o problematiki nasilja nad ženama s invaliditetom i	- broj i vrsta izrađenog promotivnog materijala - dionici i broj primjeraka kojima je	Nositelji: URSVRH, Sunositelji: ULJPPNM,	sredstva su osigurana u DP za 2017. godinu na	kontinuirano	URSVRH od 2012. godine sudjeluje u provedbi i sufinanciranju pojedinih aktivnosti

djevojčicama s teškoćama u razvoju	materijal distribuiran - broj, vrsta i kontinuirana procjena kvalitete ostalih aktivnosti osvještavanja javnosti - broj i popis sudionika/ca navedenih aktivnosti, kao i procjena broja posrednih korisnika/ca prenesenih informacija - kontinuirana procjena zadovoljstva ciljanih skupina promotivnim materijalom i provedenim aktivnostima	MDOMSP, MZ, MP, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, ostale organizacije civilnog društva	razdjelu 020 A532013, račun 38, u iznosu 5.000,00 kn		Kampanje „Bijele vrpce“ Zajednice saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH). Ured je na Brailleovom pismu tiskao po 50 primjeraka Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2006. - 2010. i 2011. - 2015. te je distribuirao udrugama slijepih i slabovidnih osoba. Ured kontinuirano sudjeluje na tribinama, okruglim stolovima i drugim događanjima vezanim uz tematiku unapređenja položaja žena s invaliditetom te svake godine u suradnji sa SOIH-om obilježava “16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama”.
------------------------------------	--	---	--	--	---

Mjera 9. Provoditi planove edukacije i informiranja o pravima pacijenata					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Provoditi edukativne programe o pravima pacijenata sukladno Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom	- broj provedenih edukativnih programa i informativnih poruka	Nositelj: MZ Sunositelji: HZZO, stručna društva, Pravni fakultet, udruge iz područja prava pacijenata i druga stručna društva, udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Tijekom 2015. godine provedena su 3 edukacijska programa - izobrazbe zdravstvenih radnika o pravima i specifičnim potrebama osoba s invaliditetom i to na nastavi na Medicinskom fakultetu iz izbornog predmeta: „Kvaliteta života“; na Sveučilištu u Osijeku na studiju psihologije te na studiju Sestrinstva, u ukupnom trajanju od 8 sati. U edukaciju je bilo uključeno 14 studenata medicine, 22 studenta psihologije i 28 medicinskih sestara /medicinskih tehničara. Edukativni zdravstveni programi provode se i u okviru projekata i programa udruga iz područja zdravstva i

					udruga osoba s invaliditetom koje se sufinanciraju u okviru natječaja MZ-a. Udruga gluhoslijepih osoba Grada Zagreba tijekom 2015. godine organizirala je akciju „Budi ja“. Cilj akcije između ostaloga jest kroz informiranje i senzibiliziranje, djelatnicima državnih, lokalnih i javnih ustanova, posebice onima koji djeluju na području socijalne skrbi i zdravstva, omogućiti iskustveni doživljaj gluhosljepoće.
--	--	--	--	--	--

9. INFORMIRANJE, KOMUNIKACIJA I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI

Pristup informacijama i komunikaciji jedan je od najvažnijih oblika sudjelovanja građana u društvu. Stoga je obveza države da osobama s invaliditetom omogući slobodno pretraživanje, primanje i prosljeđivanje javnih informacija i informacija o javnim uslugama, kao i da im osigura pristup osobnim podacima i elektroničkoj komunikaciji u javnom sektoru na ravnopravnoj osnovi s drugim članovima društva. Veliku ulogu u komunikaciji ima i razvoj tehnologije koja omogućava osobama s invaliditetom lakši pristup različitim informacijama ali i ostvarivanje lakše komunikacije, stoga je vrlo važno poticati razvoj, izradu i distribuciju novih tehnoloških dostignuća. Također obveza je svih, kako tijela javne vlasti, tako i privatnog sektora, da u prosljeđivanju informacija uzmu u obzir činjenicu da informacije trebaju biti omogućene svim građanima odnosno da budu usklađene sa standardima pristupačnosti.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- U cilju izjednačavanja mogućnosti pristupa socijalnom, ekonomskom i kulturnom okruženju za gluhe i gluhoslijepe osobe te priznavanja prava na korištenje znakovnog jezika, 2015. godine donesen je Zakon o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 82/15).
- Uspostavljen je sustav e-Građani (Odluka o pokretanju Projekta e-Građani; Narodne novine, br. 52/13 i 31/14) putem kojeg je osiguran pristup javnim informacijama i informacijama o javnim uslugama na jednom mjestu, te osiguran pristup osnovnim osobnim podacima putem elektroničke komunikacije. Ujedno su uspostavljeni ključni preduvjeti razvoja e-usluga: e-identitet, sigurni pretnac za komunikaciju s javnom upravom, jedinstveno mjesto pristupa i identifikacije/autentifikacije te sustav javnih i temeljnih registara.
- Na web-stranici središnjeg državnog portala www.gov.hr slabovidnim osobama je omogućena prilagodba pristupačnosti.
- Sukladno Strategiji e-Hrvatska 2020, poglavlje „e-Uključivost“ izričito navodi da se za izradu internetskog mjesta za središnji državni portal traži osiguranje veće dostupnosti sukladno smjernicama za pristupačnost sadržaja internetskih sadržaja Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka u suradnji s organizacijama osoba s invaliditetom i ostalim dionicima poduzme kampanje podizanja razine svijesti javnosti kako bi se unaprijedila pozitivna slika osoba s invaliditetom kao nositelja svih ljudskih prava priznatih u Konvenciji. Preporuka je Odbora državi potpisnici da osigura edukaciju za sva tijela s javnim ovlastima i javne ili privatne stručnjake koji rade s osobama s invaliditetom o pravima predviđenim u Konvenciji.

Preporuka je Odbora državi potpisnici da uloži napore u prilagodbu projekta e-gradani kako bi se izašlo ususret potrebama osoba s invaliditetom te kako bi im se osigurao pristup informacijama na ravnopravnoj osnovi s drugima, kroz promicanje i korištenjem easy to read formata, Brailleovog pisma, audio formata te ostalih augmentativnih i alternativnih komunikacijskih metoda u službenim odnosima te kroz pristupačnost javnih web-stranica. Nadalje preporuča da država stranka donese i predvidi mjere za učinkovitu i pravovremenu provedbu

Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba, uključujući njegovu regulaciju, u bliskim konzultacijama i s aktivnim angažmanom osoba s invaliditetom. Također je preporučeno osigurati da se gluhim osobama osiguraju usluge tumača za znakovni jezik u svim sudskim postupcima.

Ciljevi i očekivani rezultati od 2017. do 2020. godine

- Osiguran veći stupanj dostupnosti web-a u skladu sa smjernicama za pristupačnost sadržaja internetskih sadržaja Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0.
- Javne informacije, odnosno sadržaji kojima raspolažu tijela javne vlasti su prihvatljivi, raspoloživi i dostupni osobama s invaliditetom.
- Omogućen je pristup internetskom sadržaju i Projektu e-Građani, odnosno pristup javnim informacijama i informacijama o javnim uslugama na jednom mjestu, siguran pristup osobnim podacima i elektronička komunikacija svih građana i javnog sektora.
- U daljnjem razvoju i širenju e-usluga u IKT sustavu javne uprave naglasak je na osiguravanju pristupačnosti osobama s invaliditetom.

Mjera 1. Omogućiti slobodno pretraživanje, primanje i prosljeđivanje informacija prema izboru pojedinca – osobe s invaliditetom na ravnopravnoj osnovi s drugim članovima društva

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Učiniti dostupnima informacije tijela državne uprave prema osobama s invaliditetom u prihvatljivim oblicima i tehnologijama, ovisno o individualnim mogućnostima komuniciranja pojedinca - osobe s invaliditetom	- dostupni sadržaji tijela državne i javne uprave u pristupačnom obliku - senzibilizirana javna uprava, odnosno službenici, u odnosu prema osobama s invaliditetom prema Direktivi Europskog parlamenta i Vijeća o dostupnosti internetskih stranica tijela u javnom sektoru	Nositelj: MU Sunositelji: MZ, MZO, MHB, MDOMSP, MGPO, MP, MK, MUP, MVEP, znanstvene i stručne institucije, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Prema SWOT analizi IKT-a javne uprave u Republici Hrvatskoj (izvor: Strategija e-Hrvatska 2020) pridana je nedovoljna pažnja pristupu informacijama osobama s invaliditetom i ranjivim skupinama.

		invaliditetom			
2. Objaviti i redovito ažurirati prava i usluge iz svog djelokruga rada na službenim stranicama	- objavljene i ažurirane informacije o pravima i uslugama	Nositelj: tijela javne vlasti	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Ne postoje polazni podaci.
3. Izraditi objedinjeni katalog o pravima osoba s invaliditetom	- izrađen objedinjen katalog o pravima osoba s invaliditetom i objavljen na web-stranici MDOMSP	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: sva tijela javne vlasti	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Ne postoji objedinjeni katalog pravima osoba s invaliditetom

Mjera 2. Koristiti nove IKT tehnologije u cilju povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Učiniti komunikacijske sustave, e-usluge i informacijske sadržaje javne vlasti pristupačnijim osobama s invaliditetom uz pomoć novih tehnologija	- stranice središnjeg državnog portala www.gov.hr prilagođene sukladno smjernicama za pristupačnost sadržaja internetskih sadržaja (Web Content Accessibility Guidelines) WCAG 2.0. - prošireni projekt e-Građani s većim brojem e-usluga koji omogućuje veći pristup javnim informacijama na jednom mjestu, te siguran pristup	Nositelj: MU Sunositelji: MMPI, HAKOM, MZ, HZZO, MZO, MHB, MDOMSP, MGPO, URSVRH, ULJPPNM, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Prema trenutačnoj SWOT analizi IKT-a (informacijsko-komunikacijskih tehnologija) javne uprave u Republici Hrvatskoj (izvor: Strategija e-Hrvatska 2020) pridana je nedovoljna pažnja pristupu informacijama osobama s invaliditetom i ranjivim skupinama.

	osobnim podacima uz elektroničku komunikaciju u što većem području javnog sektora				
2. Potaknuti javne službe na upotrebu većeg broja e-usluga putem projekta e-Gradani te javnih tijela na informiranje i komuniciranje s građanima u obliku koji je prihvatljiv osobama s invaliditetom	- osiguran veći broj e-usluga - slabovidnim osobama omogućen viši stupanj prilagodbe sadržaja na web-stranicama https://www.gov.hr/ - senzibilizirana javna uprava, odnosno službenici, u odnosu prema osobama s invaliditetom prema Direktivi Europskog parlamenta i Vijeća o dostupnosti internetskih stranica tijela u javnom sektoru	Nositelj: MU Sunositelji: MMPI, HAKOM, MZ, HZZO, MZO, MHB, MDOMSP, MGPO, URSVRH, ULJPPNM, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Prema SWOT analizi IKT-a (informacijsko-komunikacijskih tehnologija) javne uprave (izvor: Strategija e-Hrvatska 2020) pridana je nedovoljna pažnja pristupu informacijama osobama s invaliditetom i ranjivim skupinama, među koje spada i braniteljska populacija.
3. Kontinuirano senzibilizirati zaposlene u IKT sustavima javnih ustanova u svrhu razumijevanja potreba i kvalitetnijeg pružanja usluga osobama s invaliditetom	- zaposlenici IKT sustava javne uprave upoznati sa Strategijom e-Hrvatska 2020, odnosno, poglavljem „e-Uključivost“ u cilju osiguranja veće dostupnosti sadržaja i e-usluga sukladno smjernicama za	Nositelj: MU Sunositelji: MMPI, HAKOM, MZ, HZZO, MZO, MHB, MDOMSP, MGPO, URSVRH, ULJPPNM, JLP(R)S, udruge osoba s	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Prema SWOT analizi IKT-a (informacijsko-komunikacijskih tehnologija) javne uprave (izvor: Strategija e-Hrvatska 2020) pridana je nedovoljna pažnja pristupu informacijama osobama s invaliditetom i ranjivim skupinama.

	pristupačnost sadržaja internetskih sadržaja /Web Content Accessibility Guidelines) WCAG 2.0.	invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom			
Mjera 3. Podizati razinu svijesti javnosti o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu i suzbijanju stereotipa i diskriminacije osoba s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Poticati provedbu i periodično organizirati kampanje koje doprinose pozitivnoj percepciji osoba s invaliditetom o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom, jačanju svijesti o pravima osoba s invaliditetom i zabrani njihove diskriminacije te univerzalnom dizajnu	- broj provedenih kampanja/drugih informativnih sadržaja u promatranoj godini u odnosu na prethodnu prema nositelju kampanji/drugih informativnih sadržaja (državne i nevladine organizacije)	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: ULJPPNM, URSVRH, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, DŠJU	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 558051 Afirmacija prava i unapređivanje politike za osobe s invaliditetom, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn	kontinuirano	2015. godine je bila organizirana kampanja „Podržimo prava ljudi s intelektualnim i mentalnim teškoćama na život u zajednici“ s ciljem promicanja osnovnog ljudskog prava na život u zajednici.
2. Organizirati edukacije državnih i javnih službenika o pravima i mogućnostima osoba s invaliditetom	- broj državnih i javnih službenika koji su prošli edukaciju	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: DŠJU, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje djeluju u korist osoba s	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 792006, Provedba	kontinuirano	U 2015. godini održane su dvije radionice na kojim su predstavljeni ex-ante uvjeti G3(2,3) iz područja prava osoba s invaliditetom - Mjere za osposobljavanje osoblja

		invaliditetom	nacionalnih strategija te unapređenje stručnog rada u sustavu socijalne skrbi, račun 32, u iznosu 10.000,00 kn		tijela uključenih u kontrolu i upravljanje Europskih strukturnih i investicijskih fondova na područjima mjerodavnih zakona i politika EU-a i Hrvatske o pravima osoba s invaliditetom i praktične primjene Konvencije UN-a o pravima osoba s invaliditetom u DŠJU na kojoj je sudjelovalo cca 50 polaznika. Radionice su nastavljene u 2016. godini.
--	--	---------------	--	--	--

Mjera 4. Kontinuirano promovirati Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda, relevantne preporuke Vijeća Europe i informirati o potrebnim promjenama u društvu s obzirom na preuzete obaveze i međunarodne ugovore kojih je Republika Hrvatska stranka

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Provoditi tematski definiranu obuku te druge oblike informiranja i savjetovanja nositelja i sunositelja mjera Nacionalne strategije o provedbi svih odredaba Konvencije	- dostupnost edukacije, broj održanih radionica i broj uključenih nositelja i sunositelja mjera u edukaciju	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: tijela središnje državne vlasti (ministarstva) i JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Do 2011. godine, nekadašnje Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti je organiziralo tematske edukacije nositelja mjera u županijama u svrhu pospješivanja provedbe

		udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom			Nacionalne strategije.
2. Osigurati veću dostupnost međunarodnih publikacija i dokumenata od važnosti za usmjeravanje provedbe politike za osobe s invaliditetom, uključujući i dostupnost <i>Smjernica i preporuka</i> Vijeća Europe	- dostupne publikacije, preporuke i smjernice Vijeća Europe na hrvatskom jeziku i u pristupačnim formatima - dostupne druge publikacije i dokumenti	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: MVPEU	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019. na razdjelu 102, A 558051 Afirmacija prava i unapređivanje politike za osobe s invaliditetom, račun 32, u iznosu 5.000,00 kn	kontinuirano	Prevedeni međunarodni dokumenti, istraživanja i preporuke VE nalaze se na internetskim stranicama MDOMSP-a.

Mjera 5. Provoditi stalne edukacije o novim saznanjima i modelima primjene Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (WHO 2001., Medicinska naklada i HZJZ, 2010.)

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Provesti edukaciju djelatnika svih centara za profesionalnu rehabilitaciju, stručnjaka Zavoda za vještačenje, profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom, savjetnika za osobe s invaliditetom i savjetnika za	- provedena edukacija i broj educiranih stručnjaka u svim sustavima o novim saznanjima i modelima primjene Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja	Nositelji: MDOMSP, HZJZ Sunositelji: MRMS, ZVPRZOSI, HZZ, CPR, udruge osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovnih sredstava	kontinuirano	Djelomično je provedena početna edukacija svih sustava u sklopu probne primjene Jedinstvene liste oštećenja i Jedinstvene liste funkcionalnih sposobnosti.

profesionalno usmjeravanje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o novim saznanjima i modelima primjene Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja					
---	--	--	--	--	--

10. SUDJELOVANJE U KULTURNOM ŽIVOTU

Važan dio kvalitete života svakog građanina čini pristupačnost kulturnih sadržaja, ali i mogućnost vlastitog sudjelovanja u stvaranju istog. Sudjelovanje osoba s invaliditetom u kulturnim sadržajima pridonosi raznolikosti društva i afirmira njihove kreativne i umjetničke mogućnosti i senzibilizira javnost za umjetnički rad osoba s invaliditetom. Integracija osoba s invaliditetom u društvo, poticanje i afirmiranje osoba s invaliditetom kao stvaratelja kulture i korisnika kulturnih usluga, jedna je od važnih smjernica djelovanja Ministarstva kulture. Putem javnog poziva financiraju se programi udruga unutar kojih djeluju osobe s invaliditetom, ali i programi kulturnih institucija koji su namijenjeni povećanju dostupnosti umjetničkih sadržaja osobama s invaliditetom, edukaciji osoblja ili organizaciji umjetničkih sadržaja prilagođenih osobama s invaliditetom. Posebno se podupiru i investicijska ulaganja namijenjena uklanjanju arhitektonskih barijera te danas, bez poštivanja standarda dostupnosti, muzeji, galerije i kazališta ne mogu dobiti odobrenja projekata.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- U sklopu programskih djelatnosti Ministarstva kulture (dramske, glazbene, glazbeno-scenske i plesne umjetnosti, glazbenog i folklornog amaterskog stvaralaštva, književnog nakladništva, kazališnog amaterizma, muzejsko-galerijske, arhivske, vizualne djelatnosti i dr.), a na temelju Poziva za predlaganja javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture redovito sufinancira i programe udruga osoba s invaliditetom čije sudjelovanje u kulturnom životu predstavlja doprinos kulturnim aktivnostima. Broj takvih programa isključivo ovisi o broju i kvaliteti natječajnih prijava, a one se razmatraju bez ograničenja, temeljem umjetničkih i kulturnih vrijednosti. Osobe s invaliditetom uživaju punu ravnopravnost i jednake mogućnosti u skladu s provedbom nacionalne antidiskriminacijske politike.
- Ministarstvo kulture kontinuirano potpomaže i financira knjižnične programe čiji je cilj promicanje i osiguravanje prava osoba s invaliditetom. Nadalje, financira i sufinancira projekte, javne manifestacije i inicijative koje provode udruge i institucije, a koji afirmiraju kreativne, edukativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini, kontinuirano financira okrugli stol za knjižnične usluge za osobe s posebnim potrebama Hrvatskoga knjižničarskog društva te kontinuirano financira rad Hrvatske knjižnice za slijepe. Ministarstvo kulture sufinancira izdavanje knjiga putem natječaja za potporu izdavanju knjiga i otkupa knjiga za narodne knjižnice u okviru kojih redovito sufinancira i programe udruga osoba s invaliditetom. Broj sufinanciranih programa ovisi isključivo o broju i kvaliteti prijavljenih programa. Uočene su prednosti projektnog financiranja.
- Ministarstvo kulture pokrenulo je 2009. godine program širenja knjižničnih usluga u narodne knjižnice većih gradova (Split, Slavonski Brod, Osijek, Rijeka, Pula, Split, Koprivnica, Karlovac) kojima gravitira veći broj slijepih i slabovidnih osoba. Tim je knjižnicama nabavljena posebna računalna oprema za pružanje usluga slijepim i slabovidnim osobama. Ministarstvo kulture osigurava sredstva za nabavu knjižne i neknjižne građe u narodnim knjižnicama, ali ne utječe na plan nabave - daljnja izgradnja zbirke s građom prilagođenom osobama s invaliditetom ovisi o potrebama svake pojedine knjižnice.
- Ministarstvo kulture sufinancira izdavanje knjiga putem natječaja za potporu izdavanju knjiga i otkupa knjiga za narodne knjižnice u okviru kojih redovito sufinancira i programe udruga osoba s invaliditetom. Broj sufinanciranih programa ovisi isključivo o broju i kvaliteti prijavljenih

programa. Uočene su prednosti projektnog financiranja.

- Ministarstvo kulture obavlja osnivačka prava u ime Republike Hrvatske, u pogledu Tiflološkog muzeja u Zagrebu, jedinstvene muzejske ustanove ovog tipa u Europi koji upoznaje društvenu zajednicu sa svijetom osoba oštećena vida i omogućava aktivno uključivanje osoba s invaliditetom u muzejske aktivnosti. Muzej je bio uključen u projekt Europske unije *Art for All* koji je pokrenut u sklopu Europske godine jednakih mogućnosti 2007. godine, a razvio je strategije približavanja umjetničkih djela slijepima i slabovidnim osobama. Putem stalnog postava i kontinuiranim priređivanjem izložaba koje su prilagođene osobama oštećena vida, Tiflološki muzej u europskim i međunarodnim okvirima prezentira posebne vještine i znanja s područja defektologije i muzeologije.
- Ministarstvo kulture potiče Međunarodni festival kazališta slijepih i slabovidnih BIT (Blind in Theatre), jedini festival kazališta slijepih u svijetu, koji ruši predrasude i predstavlja visoke umjetničke dosege osoba s invaliditetom kao ravnopravnih sudionika nacionalne i međunarodne kulturne scene (organizator: Kazalište slijepih i slabovidnih osoba „Novi život“, Zagreb). Isto se odnosi na „Festival jednakih mogućnosti“ (organizator: Društvo tjelesnih invalida Zagreb) i njegov doprinos dinamičnoj javnoj urbanoj sceni u okviru koje se promoviraju raznoliki kreativni dosezi osoba s invaliditetom.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča državi potpisnici da poduzme odgovarajuće korake kako bi osigurala pristupačnost glavnim kulturnim objektima i poduzme odgovarajuće mjere poput umjetničkih festivala osoba s invaliditetom kako bi osobama s invaliditetom dala priliku da razvijaju i koriste svoj kreativni, umjetnički i intelektualni potencijal. Preporuča se da država stranka potvrdi Ugovor iz Marakeša.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020.

- Narodne knjižnice svim svojim korisnicima omogućuju jednak i neposredan pristup izvorima znanja, informiranja i cjeloživotnog učenja.
- Umrežavanje i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini.
- Osigurani uvjeti za kreativni i umjetnički razvoj osoba s invaliditetom kroz inkluzivne programe.
- Kontinuirano se potiče profesionalizacija umjetnika s invaliditetom.

Mjera 1. Osigurati osobama s invaliditetom veću dostupnost svih sadržaja vezanih uz kulturni život zajednice namijenjenih svim drugim građanima

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Kino i kazališne predstave prilagođavati osobama s invaliditetom po uzoru na dobre prakse, te prilagođavati	- broj kino i kazališnih predstava u kojima je osiguran komunikacijski posrednik, titlovanje i/ili	Nositelji: HAVC, JLP(R)S Sunositelji: udruge osoba s	sredstva iz državnoga u okviru redovne	kontinuirano	U 2015. godini sredstvima odobrenim po Javnom pozivu za poticanje komplementarnih djelatnosti

gluhim, nagluhim, slijepim, slabovidnim i gluhoslijepim osobama audiovizualno stvaralaštvo hrvatske produkcije	naracija za osobe oštećena vida i sluha u odnosu na ukupan broj svih kazališnih/kino predstava i festivala u promatranoj godini u odnosu na prethodnu	invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	djelatnosti i sredstva iz proračuna JLP(R)S		HAVC-a (u kategoriji razvijanja audiovizualne kulture) sufinancirana su 3 programa prilagodbe i/ili inkluzije (Udruga Zamisli: Slušam, dakle vidim; Alternator: Festival o pravima djece; Udruga Globe Media: Dyxy na filmu 2 – radionice za djecu s disleksijom).
2. Izvršiti komunikacijske i građevinske prilagodbe prostora u kojima se odvijaju kulturni sadržaji (muzeji, arhivi, knjižnice, kino dvorane, kazališta i dr.)	- broj prilagođenih prostora u kojima se odvijaju kulturni sadržaji (muzeji, arhivi, knjižnice, kino dvorane, kazališta i dr.)	Nositelji: MK, JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz proračuna JLP(R)S	kontinuirano	Osiguran pristup ima 35 muzeja/zbirki, djelomično osiguran pristup 23 muzeja/zbirki, a bez pristupa je 137 muzeja/zbirki. Osiguran pristup imaju 3 arhiva, djelomično osiguran pristup 9 arhiva, a bez pristupa je 7 arhiva. Što se tiče knjižnica, osiguran pristup ima njih 165, djelomično osiguran pristup ima njih 39, a bez pristupa je 95 knjižnica. Polazne vrijednosti za ostale prostore će se utvrditi u narednom razdoblju.

Mjera 2. Kontinuirano poticati i podupirati projekte koji afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom, uključujući i projekte koji potiču umrežavanja i uključenost osoba s invaliditetom na projektima u institucionalnoj i neovisnoj kulturi, na međunarodnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Sufinancirati programe ustanova, udruga i drugih subjekata u kulturi koji na profesionalnoj i amaterskoj razini djelovanja afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom	- broj i iznos dodijeljenih potpora programima ustanova, udruga i drugih subjekata u kulturi	Nositelji: MK, JLP(R)S Sunositelji: MZO, MDOMSP, UZUVRH, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz proračuna JLP(R)S	kontinuirano	U 2015. godini dodijeljeno je 36 potpora programima, (muzejski, vizualni, kazališni, glazbeni, knjižnični, književno-nakladnički i međunarodni) za što je osigurano 674.862,00 kn.

Mjera 3. Podizati razinu svijesti javnosti o pravima osoba s invaliditetom nizom različitih aktivnosti koje pridonose općoj toleranciji za raznolikosti u društvu i suzbijanju stereotipa i diskriminacije osoba s invaliditetom

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Povećati mogućnost predstavljanja osoba s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugim građanima u općim programima medija (posebno Hrvatske radiotelevizije) i specijaliziranim programima, te intenzivirati suradnju s	- opis poduzetih aktivnosti usklađivanja programske koncepcije javne televizije - učestalost sudjelovanja osoba s invaliditetom u općim programima i u specijaliziranim programima HRT i drugih	Nositelji: HRT, Vijeće za elektroničke medije Sunositelji: MK, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija dodijelio je putem natječaja za 2015. i 2016. godinu sredstva za kategoriju <i>Podizanje svijesti javnosti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom, kao i promicanje i poštovanje</i>

HRT-om vezano uz obveze čl. 8. Konvencije (posebno stavci 1 i 2 (a i c))	medija u promatranoj godini u odnosu na prethodnu	invaliditetom			<i>njihovih prava i dostojanstva, uključujući borbu protiv stereotipa, predrasuda i štetnih postupaka prema osobama s invaliditetom u ukupnom iznosu od 2.085.837,15 kn.</i>
Mjera 4. Uvesti u nacionalno zakonodavstvo odredbe Ugovora iz Marakeša u svrhu olakšanja pristupa objavljenim djelima slijepim i slabovidnim osobama te osobama koje se iz nekog drugog razloga ne mogu koristiti tiskom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Uvesti u nacionalno zakonodavstvo odredbe Ugovora iz Marakeša	- uvedene u nacionalno zakonodavstvo odredbe Ugovora iz Marakeša	Nositelj: DZIV	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2018.	RH podržava što skorije donošenje <i>Direktive o određenim dozvoljenim upotrebama djela i drugih sadržaja koji su zaštićeni autorskim i srodnim pravima u korist slijepih i slabovidnih osoba ili osoba koje imaju druge smetnje pri čitanju otisnutog tiska i o izmjeni Direktive 2001/29/EZ o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu i Uredbe o prekograničnoj razmjeni između Unije i trećih zemalja primjeraka u dostupnom formatu određenih djela i</i>

					<i>drugih predmeta zaštite autorskim i srodnim pravima u korist slijepih, slabovidnih osoba ili osoba koje imaju druge smetnje pri čitanju otisnutog teksta kojima se implementira Ugovor iz Marakeša u zakonodavstvo Unije.</i>
--	--	--	--	--	---

11. SUDJELOVANJE U JAVNOM I POLITIČKOM ŽIVOTU

Sudjelovanje svih građana u javnom i političkom životu temelj je demokracije. Ustavom Republike Hrvatske propisano je da država posebnu skrb posvećuje zaštiti osoba s invaliditetom i njihovu uključivanju u društveni život, dok je Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom propisano da će države potpisnice jamčiti osobama s invaliditetom njihova politička prava i mogućnost njihova uživanja na ravnopravnoj osnovi s drugima. Ukoliko želimo inkluzivno društvo važno je promicati okruženje koje će odražavati raznolikost svojih građana i njihovo pravo da sudjeluju u kreiranju javnih politika i zagovaranju potrebnih promjena u društvu. Pri kreiranju politika, donošenju novih zakona kao i izmjena i dopuna postojećih, od iznimno velike važnosti je uloga osoba s invaliditetom i njihovih organizacija, te su oni prepoznati kao vrlo učinkoviti i vrijedni partneri te aktivni dionici u kreiranju politika.

Usvajanjem Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, Zakona o procjenama učinaka propisa, te donošenjem Zakona o pravu na pristup informacijama učinjeni su značajni iskoraci u unapređenju normativnog okvira za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u Republici Hrvatskoj. Kako bi što veći broj građana, posebno osoba s invaliditetom, bio u mogućnosti predlagati mjere javne politike intenzivno se razvijaju i mrežni sustavi komunikacije sa zainteresiranom javnošću.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Zakonom o registru birača iz 2012. godine osobama lišenim poslovne sposobnosti omogućen je upis u registar birača i ostvarivanje biračkog prava na ravnopravnoj osnovi sa svim građanima.
- U zakonodavstvo je uključeno niz novina kojima se regulira i unaprjeđuje glasovanje osoba s invaliditetom. Na izborima za članove predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i općinske načelnike, gradonačelnike i župane, te njihove zamjenike održanima u 2013. godini, prvi put su bili u primjeni zakoni doneseni krajem 2012. godine, a kojima je ostvareno poboljšanje normativnog okvira kojim se osigurava ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihovog biračkog prava. To su Zakon o registru birača, odnosno Zakon o lokalnim izborima (oba objavljena u Narodnim novinama, br. 144/12). Zakon o lokalnim izborima detaljno uređuje glasovanje birača koji zbog kakve tjelesne mane ili zbog toga što je nepismen ne bi mogao samostalno glasovati, te birača koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto. Ujedno su prihvaćeni prijedlozi isticali od strane Državnog izbornog povjerenstva Republike Hrvatske i GONG-a te Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora vezano uz birače kojima je zbog invaliditeta otežan pristup biračkom mjestu. U svrhu osiguranja zaštite biračkog prava tih birača u članak 61. Zakona o lokalnim izborima uvrštena je odredba kojom je uređeno ostvarivanje biračkog prava birača koji pristupi na biračko mjesto, ali mu je zbog invaliditeta onemogućena pristupačnost biračkom mjestu. U tom slučaju provest će se postupak propisan za birača koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto.
- Glasovanje osoba s invaliditetom, nepismenih birača i glasovanje izvan biračkog mjesta uređeno je i Zakonom o izboru članova u Europski parlament iz Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 92/10, 23/13 i 143/13), te je u navedenom Zakonu posebno propisano glasovanje slijepih osoba uz pomoć druge osobe (pratitelja) koja će po njegovoj ovlasti i uputi zaokružiti redni broj ispred naziva liste odnosno ispred

imena i prezimena kandidata za koje birač glasuje ili matrice za samostalno glasovanje.

- U Zakonu o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (Narodne novine, br. 116/99, 109/00, 53/03, 167/03, 44/06, 19/07, 20/09, 145/10, 24/11, 93/11, 120/11, 19/15, 66/15 - pročišćeni tekst i 104/15 - Odluka i Rješenje Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-1397/2015 od 24. rujna 2015.) u 2015. godini su, vezano uz ostvarivanje biračkog prava osoba s invaliditetom, izmijenjeni članci 4. i 83. Zakona. U članku 4. Zakona usklađeno je biračko pravo sa Zakonom o registru birača kojim aktivno biračko pravo imaju i osobe lišene poslovne sposobnosti. Nadalje, izmijenjene su i dopunjene odredbe članka 83. Zakona o izborima zastupnika u Hrvatski sabor o posebnim načinima izjašnjavanja birača; birača koji zbog tjelesne mane ili zbog toga što je nepismen ne bi mogao glasovati na način kako je to predviđeno Zakonom, birača koji zbog teže bolesti, tjelesnog oštećenja ili nemoći nije u mogućnosti pristupiti na biračko mjesto, te birača koji pristupi na biračko mjesto, ali mu je zbog tjelesne mane ili iz drugog razloga onemogućena pristupačnost biračkom mjestu.
- Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske za svake izbore propisuje obvezatne upute o načinu glasovanja osoba s invaliditetom i nepismenih birača te birača koji ne mogu pristupiti na biračko mjesto. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske naputkom za određivanje biračkih mjesta upućuje nadležna izborna povjerenstva da kod određivanja biračkih mjesta, koliko je to god moguće, vode računa da ista budu dostupna i osobama s invaliditetom.
- Ministarstvo uprave svake godine na temelju podataka dostavljenih od svih jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave sačinjava analizu dostupnosti temeljnih dokumenata od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini osobama s invaliditetom. U tu svrhu jedinice samouprave osiguravaju određena sredstva za financiranje udruga koje okupljaju osobe s invaliditetom pa na taj način doprinose njihovom uključivanju u društveni život gradova i općina, a akte i dokumente jedinica objavljuju na službenim web-stranicama i u službenim glasilima kako bi bili dostupni i osobama s invaliditetom.
- Podaci o broju osoba s invaliditetom koje su zaposlene u tijelima državne uprave te njihov prijam u službu utvrđuju se i planiraju Planom prijama u državnu službu za tijela državne uprave, stručne službe i urede Vlade Republike Hrvatske. Ministarstvo uprave kontinuirano kontrolira da li je u svim tekstovima natječaja/oglasa za prijam u državnu službu navedeno da osobe s invaliditetom imaju pravo prilikom prijave na natječaj/oglas pozvati se na pravo prednosti pri zapošljavanju, sukladno odredbama Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 157/13 i 152/14).
- Zakonom o Registru zaposlenih u javnom sektoru (Narodne novine, br. 34/11) uspostavljen je Registar koji sadrži podatke o svim zaposlenima u javnom sektoru, uključujući i podatke o osobama s invaliditetom.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor preporuča poduzimanje mjera kako bi izborni postupak postao u cijelosti pristupačan svim osobama s invaliditetom i kako bi se olakšalo sudjelovanje osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020. godine

- Osiguravanje pristupačnosti izbornog postupka u cijelosti svim osobama s invaliditetom.
- Olakšanje sudjelovanja osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima kroz dostupnost temeljnih dokumenata od značaja za

političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini. - Povećano uključivanje žena s invaliditetom u politički i javni život zajednice kao i doprinos osiguravanju njihovih jednakih mogućnosti u odnosu na druge društvene skupine. - Unapređenje kvalitete života žena i mladih osoba s invaliditetom te poticanje i osnaživanje istih za povećano uključivanje u sve oblike javnog života i u sve razine političkog odlučivanja i djelovanja kroz partnersku suradnju s organizacijama osoba s invaliditetom sukladno članku 29. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom. - Nastaviti podupirati rad organizacija civilnoga društva kroz financiranje kvalitetnih programa i projekata iz područja zaštite, poštivanja i promicanje ljudskih prava žena i mladih s invaliditetom, kao i jačanje senzibilizacije javnosti o mogućnostima uključivanja žena i mladih s invaliditetom u javni i politički život.					
Mjera 1. Osigurati tehničku podršku ili druge oblike pomoći kako bi svim osobama s invaliditetom bili dostupni temeljni dokumenti od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj ili nacionalnoj razini i kako bi se olakšalo sudjelovanje osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Izraditi analizu dostupnosti dokumenata za sve osobe s invaliditetom, te opreme koja je dostupna na svim razinama političkog djelovanja (scanneri, pisači na Brailleovom pismu itd.), uključujući njihovu zastupljenost u predstavničkim i izvršnim tijelima	- izrađena analiza dostupnosti dokumenata i opreme za osobe s invaliditetom	Nositelj: MU Sunositelji: JLP(R)S	sredstva iz proračuna JLP(R)S	kontinuirano	Početkom 2016. godine MU je pristupilo analizi podataka koji se odnose na dostupnost osobama s invaliditetom temeljnih dokumenata od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini te je u tu svrhu zatražilo od ureda državne uprave u županijama da od JLP(R)S na svom području prikupe podatke o dostupnosti dokumenata od značaja za političko sudjelovanje

					osobama s invaliditetom tijekom 2015. godine.
2. Povećati dostupnost dokumenata različitih formata sukladno potrebama osoba s invaliditetom i osigurati potrebnu opremu (scanner, pisači na Brailleovom pismu itd.) u svrhu olakšavanja sudjelovanja osoba s invaliditetom u predstavničkim i izvršnim tijelima	- povećana dostupnost dokumenata - osigurana potrebna oprema u predstavničkim i izvršnim tijelima u svrhu pristupačnosti osobama s invaliditetom	Nositelj: MU Sunositelj: JLP(R)S	sredstva iz proračuna JLP(R)S	kontinuirano	Početkom 2016. godine MU je pristupilo analizi podataka koji se odnose na dostupnost osobama s invaliditetom temeljnih dokumenata od značaja za političko sudjelovanje na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.
Mjera 2. Pratiti ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom u ostvarivanju njihova biračkog prava					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Izraditi analizu izbornog zakonodavstva te predložiti izmjene izbornog zakonodavstva	- izrađena analiza izbornog zakonodavstva - donesene izmjene zakona kojima se osigurava pristupačnost izbornog postupka svim osobama s invaliditetom	Nositelj: MU Sunositelj: DIP	sredstva se osiguravaju u državnom proračunu u okviru sredstava za provedbu izbora	kontinuirano	Postojeće stanje izbornog zakonodavstva.

Mjera 3. Promicati sudjelovanje žena i mladih osoba s invaliditetom u javnom i političkom djelovanju na svim razinama					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osigurati financijska sredstva za provedbu programa i projekata organizacija civilnoga društva za pružanje podrške ženama i mladima s invaliditetom za uključivanje u javni i politički život	- broj organizacija civilnoga društva koje su dobile financijsku potporu (na godišnjoj razini)	Nositelj: ULJPPNM	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 020, A 681022, račun 38, u iznosu 50.000,00 kn	2017. - 2020.	U 2015. godini ULJPPNM je proveo Natječaj za financijsku potporu projektima organizacija civilnoga društva u RH iz područja zaštite, poštivanja i promicanje ljudskih prava u okviru raspoloživih sredstava iz Državnoga proračuna u kojemu je bilo obuhvaćeno pet prioriteta za financiranje, od čega se jedan prioritet odnosi na poticanje uključenosti žena i mladih s invaliditetom u javni i politički život. Financirana su 2 projekta organizacija civilnoga društva u ukupnom iznosu od 45.000,00 kn.
2. Organizirati javne rasprave, okrugle stolove i seminare u svrhu informiranja i senzibiliziranja javnosti o mogućnostima uključivanja žena i mladih s	- broj održanih javnih rasprava, okruglih stolova, seminara - broj sudionika na javnim raspravama, okruglim stolovima, seminarima	Nositelj: MDOMSP, URSVRH Sunositelji: ULJPPNM, JLP(R)S, udruge osoba s	sredstva su osigurana u DP 2017.- 2019. na razdjelu 102, A 558051 Afirmacija	kontinuirano	Ministarsvo socijalne politike i mladih je 2012. godine u suradnji s Vijećem Europe organiziralo Regionalni seminar o sudjelovanju osoba s invaliditetom u političkom i

invaliditetom u javni i politički život		invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	prava i unapređivanje politike za osobe s invaliditetom, račun 32 u iznosu 5.000,00 kn		javnom životu. Svrha seminara bila je promocija Preporuke CM/Rec (2011) 14 Odbora ministara državama članicama o sudjelovanju osoba s invaliditetom u političkom i javnom životu.
3. Izraditi i uvoditi rodno osjetljive programe putem županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova s naglaskom na poboljšanje položaja žena s invaliditetom	- broj izrađenih programa - broj lokaliteta gdje su uvedeni ti programi - broj sudionika provedbe programa	Nositelji: URSVRH, županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova Sunositelji: MDOMSP, JLP(R)S, OCD	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017. - 2020.	Prema dostupnim podacima rodno osjetljivi programi usmjereni na uklanjanje stereotipa dosad nisu izrađeni.
4. Kontinuirano procjenjivati kvalitetu primjene rodno osjetljivih programa putem županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova s naglaskom na poboljšanje položaja žena s invaliditetom	- kontinuirana procjena zadovoljstva krajnjih korisnika provedenim programima - povećana dostupnost informacija/edukacije o sudjelovanju i uključivanju osoba s invaliditetom u politički i javni život	Nositelji: županijska povjerenstva za ravnopravnost spolova Sunositelji: MDOMSP, JLP(R)S, OCD	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Do siječnja 2017. godine ukupno 18 županijskih povjerenstava za ravnopravnost spolova u svoje akcijske planove za provedbu Nacionalne politike za ravnopravnost spolova 2011.-2015. uvrstilo je mjere za unaprjeđenje položaja žena s invaliditetom na lokalnoj razini.

12. ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ

Prema podacima Registra osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj su, u veljači 2016., zabilježeni podaci za 511 194 osoba s invaliditetom (11,9% ukupnog stanovništva) od čega je 203 606 ženskog (39,8%), a 307 588 (60,2%) muškog spola. U registru su zabilježeni podaci za 35 367 djece sa većim teškoćama u razvoju (6,9%) od čega je 13 334 (38%) djevojčica i 22 033 dječaka (62%). Da bi se stvorila osnova za donošenje odluka i kreiranje politika na ovom području, utemeljene na relevantnim podacima, potrebno je kontinuirano unapređivati kvantitativno istraživanje Registra, ali i provoditi kvalitativne te ciljane studije o ovoj posebice ranjivoj populaciji.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Uspostavljen funkcionalan Registar osoba s invaliditetom koji unutar 24 sata odgovara na sve upite osim složenijih zahtjeva.
- Registar osoba s invaliditetom postao je temeljni registar za potvrđivanje statusa osobe s invaliditetom i provedbu Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja očevidnika zaposlenih osoba s invaliditetom (Narodne novine, br. 44/14).
- Redovito se godišnje publicira Izvještaj o osobama s invaliditetom koji je dostupan na internetskim stranicama Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo.
- Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, onesposobljenosti i zdravlja je prevedena na hrvatski jezik, tiskana te uvrštena kao konceptualni okvir u sustav vještačenja za osobe s invaliditetom.
- Višegodišnja koordinacija reforme sustava vještačenja rezultirala je Jedinstvenim tijelom vještačenja te Uredbom o metodologijama vještačenja.
- Prikupljene su potrebne informacije, uključujući rutinske statističke pokazatelje i rezultate znanstvenih istraživanja, koji će omogućiti formuliranje i provedbu politika za unaprjeđenje kvalitete života i izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom i njihovih obitelji. Podaci će biti razvrstani na odgovarajući način i korišteni za identifikaciju i otklanjanje prepreka s kojima se osobe s invaliditetom suočavaju u ostvarivanju svojih prava. Sve informacije, statistički pokazatelji i rezultati istraživanja bit će dostupni osobama s invaliditetom, ali i svima koji na neki način skrbe za osobe s invaliditetom.
- Provedeno je pet kvalitativnih istraživanja s područja autizma, intelektualnih teškoća, oštećenje sluha, neuromuskularnih bolesti te žena s invaliditetom za koje su publicirani znanstveni radovi. Pored toga publicirano je 17 znanstvenih i stručnih radova na temu invaliditeta u nacionalnim i međunarodnim indeksiranim časopisima.
- Web-stranice HZJZ-a prilagođene su i osobama s oštećenjem vida, a funkcionalan je i Oglasnik za osobe s invaliditetom na kojem isključivo osobe s invaliditetom mogu oglasiti svoje proizvode i usluge.
- Na Zdravstvenom veleučilištu je organiziran modul u kojem su predavači Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom te predstavnici udruge slijepih, gluhih, osoba s tetra i paraplegijama te udruge osoba s mentalnim oštećenjima. Također, Zdravstveno veleučilište i Edukacijsko - rehabilitacijski fakultet održavali su kolegije i provodili vježbe na kojima su također predavači i izvoditelji bile osobe s

invaliditetom.

Prepreke:

- Još uvijek u sustavu postoje tijela/resori koji prikupljaju podatke o osobama s invaliditetom, a ne dostavljaju ih u Registar npr. HZZO - podaci o ortopedskim pomagalicama; HZZ - podaci o zapošljavanju osoba s invaliditetom. Sve te izvore potrebno je uvrstiti u novi Zakon o registru osoba s invaliditetom da bi se postigla sveobuhvatnost podataka.
- Papir kao komunikacijsko sredstvo sa sustavom socijalne skrbi i prosvjete - takav način dostave podataka zahtijevao je detaljnu kontrolu svakog dostavljenog rješenja/nalaza, a prije svega podataka o dijagnozama uzroka invaliditeta. Ti podaci nisu dovoljno točno usklađeni s Međunarodnom klasifikacijom bolesti, što zahtjeva veliki angažman u unapređenju kvalitete ovih podataka.
- Svi sustavi nemaju OIB u rješenjima/nalazima što je nakon JMBG-a obavezan identifikator osobe prema Zakonu o registru osoba s invaliditetom. To zahtjeva dodatni angažman u pronalasku ovog podatka što oduzima velike resurse.
- Podaci o osobama s invaliditetom nisu ušli u poruku iz primarne zdravstvene zaštite koja dolazi u CEZIH¹⁰ iako je HZJZ napravio redefiniranje poruke i skraćivanje Obrasca o invaliditetu kako je traženo.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da država stranka sustavno pregledava i preoblikuje sustav prikupljanja podataka u mjeri koja se odnosi na žene i muškarce s invaliditetom te da bude aktivno uključena i da se blisko savjetuje s osobama s invaliditetom i njihovim predstavničkim organizacijama.

Preporuka je Odbora sustavno prikupljanje podataka i statistike o situaciji u kojoj se nalaze žene i djevojčice s invaliditetom uz pokazatelje za ocjenu međusektorske diskriminacije i uključivanje odgovarajuće analize u sljedeće izvješće.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020. godine

- Prikupljene potrebne informacije, uključujući rutinske statističke pokazatelje i rezultate znanstvenih istraživanja, koji će omogućiti formuliranje i provedbu politika za unapređenje kvalitete života i izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom i njihovih obitelji. Podaci će biti razvrstani na odgovarajući način i korišteni za identifikaciju i otklanjanje prepreka s kojima se osobe s invaliditetom suočavaju u ostvarivanju svojih prava.
- Sve informacije, statistički pokazatelji i rezultati istraživanja dostupni su osobama s invaliditetom ali i svima koji na neki način skrbe za osobe s invaliditetom.

¹⁰ Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske

Mjera 1. Unapređivati statističke i informacijske strategije za razvoj politike i standarda vezanih uz osobe s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Donošenje i usklađivanje novog Zakona o Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom ¹¹ s legislativom koja regulira način vještačenja i ostvarivanje prava za osobe s invaliditetom	- donesen novi Zakon o registru osoba s invaliditetom	Nositelj: MZ Sunositelji: HZJZ, MZO, MHB, MDOMSP, MRMS, HZMO, HZZO, ZVPRZOSI	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.	Postojeći Zakon o Hrvatskom registru osoba s invaliditetom potrebno je izmijeniti i uskladiti s Uredbom o metodologijama vještačenja ¹² ali i drugim propisima koji reguliraju ostvarivanje prava osoba s invaliditetom.
2. Formirati elektroničku poruku o osobama s invaliditetom iz primarne zdravstvene zaštite i osigurati njenu dostavu u Registar osoba s invaliditetom	- formirana i dostavljena poruka o osobama s invaliditetom iz CEZIH-a ¹³ u Registar osoba s invaliditetom	Nositelj: HZJZ Sunositelji: MZ, HZZO	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.	Obrazac o invaliditetu, koji je propisan Pravilnikom o obrascu za dostavljanje podataka Hrvatskom registru o osobama s invaliditetom ¹⁴ nije prilagođen slanju iz primarne zdravstvene zaštite u sustav

¹¹ Narodne novine, br. 64/01

¹² Narodne novine, br. 153/14

¹³ Centralni zdravstveni informacijski sustav Republike Hrvatske

¹⁴ Narodne novine, br. 07/02

					CEZIH-a. Zbog toga liječnici moraju ispunjavati papirnu prijavu što, s obzirom na informatiziranost ovog dijela zdravstvene zaštite, znatno otežava radni proces i rezultira podregistriranjem invaliditeta iz ovog izvora podataka.
3. Osigurati uvjete za prikupljanje podataka o pravima osoba s invaliditetom u elektroničkom obliku ili na papiru iz svih resora koja izdaju rješenja temeljem Nalaza i mišljenja Jedinog tijela vještačenja, a dostavljaju ih u Registar osoba s invaliditetom (navedena poruka treba sadržati OIB osobe koja ostvaruje pravo)	- dostavljena rješenja u Registar osoba s invaliditetom o ostvarenim pravima osoba s invaliditetom u e formi ili papiru s pripadajućim OIB-om osobe koja pravo ostvaruje	Nositelj: HZJZ Sunositelji: MZ, MZO, MHB, MDOMSP, MRMS, HZMO, HZZO, HZZ	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.	Registar trenutno, u skladu sa Zakonom o registru, ne prikuplja podatke o pravima osoba s invaliditetom iz resora koja izdaju rješenja temeljem Nalaza i mišljenja Jedinog tijela vještačenja.
4. Uskladiti metodologiju za prikupljanje podataka o osobama s invaliditetom u skladu s preporukama Odbora za prava osoba s invaliditetom UN-a	- praćenje i analiza podataka o nasilju nad djevojčicama i ženama s invaliditetom	Nositelj: HZJZ Sunositelji: MUP, MDOMSP, MZ, HZZO, udruge osoba s invaliditetom	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.	Podaci iz Registra osoba s invaliditetom.

5. Osiguranje redovnih statističkih izvješća Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom	- redoviti godišnji Izvještaj o osobama s invaliditetom objavljen na internetskim stranicama HZJZ-a	Nositelj: HZJZ	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Podaci se redovito objavljuju na stranicama HZJZ i do sada su dostupna izvješća za razdoblje 2007.-2015.
Mjera 2. Unaprijediti klasifikaciju invaliditeta					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Tiskati prijevod Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF) verzije za djecu i mlade (ICF CY) Svjetske zdravstvene organizacije	- prevedena na hrvatski jezik i tiskana klasifikacija te prilagođena potrebama osoba oštećena vida	Nositelj: HZJZ	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2018.	Do sada je prevedena, tiskana i objavljena Međunarodna klasifikacija funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF) - verzija za odrasle, ali ne i verzija za djecu.
2. Uvrstiti Međunarodnu klasifikaciju funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF) u zdravstvene informacijske sustave koji raspolazu podacima o osobama s invaliditetom	- uvršten MKF u zdravstvene informacijske sustave (BIS ¹⁵ , CEZIH) te bilježenje podataka o funkcionalnosti osoba od strane korisnika/zdravstvenih radnika i suradnika u zdravstvu	Nositelj: HZJZ Sunositelji: MZ, HZZO, zdravstvene ustanove u primarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2020.	MKF nije uvršten u zdravstveno informacijske sustave. Postoje pokušaji implementacije za fizioterapetsku djelatnost u zdravstvenoj njezi u kući.

¹⁵ Bolnički informacijski sustav

3. Provesti edukacije edukatora o načinu primjene Međunarodne klasifikacije funkcioniranja, invaliditeta i zdravlja (MKF)	- broj educiranih stručnjaka, po sustavima/ministarstvima o načinima primjene MKF-a	Nositelji: HZJZ, MZ, MDOMSP	sredstva u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Ne postoji sustavna edukacija. Do sada je o MKF-u educirano oko 80 stručnjaka raznih grana koji su sudjelovali u procesu reforme sustava vještačenja.
---	---	---------------------------------------	---------------------------------------	--------------	---

Mjera 3. Poticati provođenje istraživačkih studija i usku suradnju nadležnih tijela radi osiguravanja dostupnosti sveobuhvatnih podataka u cilju postizanja veće razine znanja o osobama s invaliditetom te donošenja politika i programa vezanih uz invaliditet utemeljenih na kvalitetnim informacijama

Aktivnost	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osnovati međuresornu Radnu skupinu za izradu Plana prioriternih istraživanja	- osnovana međuresorna Radna skupina za izradu Plana prioriternih istraživanja	Nositelji: MDOMSP, HZJZ, ERF, učiteljski fakulteti, medicinski fakulteti, Studijski centar socijalnog rada i znanstvene institucije u području društvenih istraživanja Sunositelji: MZ, MZO, MHB, MRMS, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju	sredstva u okviru redovne djelatnosti	2017.	Ne postoji međuresorna radna skupina.

		u korist osoba s invaliditetom			
2. Organizirati i provoditi istraživačke studije koje pridonose unaprjeđenju obrazovanja, zdravlja i kvalitete života osoba s invaliditetom na regionalnoj i nacionalnoj razini te se uključiti u međunarodna istraživanja i projekte	- broj provedenih studija/broj projekata	Nositelji: HZJZ, ERF, učiteljski fakulteti, medicinski fakulteti, Studijski centar socijalnog rada, znanstvene institucije u području društvenih istraživanja Sunositelji: MZ, MDOMSP, MZO, MHB, MRMS, OCD	sredstva u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz ESIF-a	2020.	U razdoblju 2007.-2015. godine je, u organizaciji i suradnji sa HZJZ-om, provedeno i publicirano 9 znanstvenih istraživanja te 10 stručnih radova na tu temu.
3. Publicirati provedene studije u relevantnim međunarodnim i nacionalnim stručnim i znanstvenim časopisima	- broj publiciranih i/ili upućenih istraživanja na recenzije	Nositelji: HZJZ, ERF, učiteljski fakulteti, medicinski fakulteti, Studijski centar socijalnog rada i znanstvene institucije u području društvenih istraživanja Sunositelji: MZ, MDOMSP, MZO, MHB, MRMS, udruge osoba s	sredstva u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz ESIF-a	kontinuirano	U razdoblju 2007.-2015. je publicirano 19 raznih znanstvenih i stručnih radova na temu invaliditeta.

		invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom			
4. Organizirati znanstvene skupove na međunarodnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini koji se odnose na osobe s invaliditetom	- broj skupova i sudionika	Nositelji: HZJZ, MDOMSP, znanstvene institucije u području društvenih istraživanja Sunositelji: ERF, učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, medicinski fakultet, MZ, MZO, MHB, MRMS	sredstva u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz ESIF-a	2020.	HZJZ nema saznanja da je bilo ciljanih znanstvenih skupova koji su obuhvaćali na jednom skupu/kongresu teme iz svih područja invaliditeta.
5. Uvesti interdisciplinarni kolegij o potrebnoj podršci osobama s invaliditetom na fakultete i veleučilišta koji su povezani s područjem invaliditeta (npr. medicinski, edukacijsko-rehabilitacijski, studij sestrinstva, fizioterapije, radne terapije, odgoj i obrazovanje, građevina, promet, arhitektura)	- broj fakulteta i veleučilišta u kojima je uveden interdisciplinarni kolegij o potrebnoj podršci osobama s invaliditetom	Nositelji: sveučilišta, veleučilišta Sunositelji: HZJZ, ERF, učiteljski fakulteti, medicinski fakulteti, MZ, MDOMSP, MZO, MHB, MRMS	sredstva u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz ESIF-a	2020.	Ne postoje interdisciplinarni kolegiji o potrebnoj podršci osobama s invaliditetom na fakultetima i veleučilištima.
6. Pratiti nalaze istraživanja na međunarodnoj razini,	- broj prevedenih, distribuiranih i	Nositelji: HZJZ, ERF,	sredstva u okviru	kontinuirano	Ne postoji sustavno pretraživanje

prevoditi, distribuirati i integrirati relevantne preporuke u izradi svih strateških dokumenata i mjera koje se odnose na osobe s invaliditetom	integriranih preporuka u strateške dokumente	učiteljski i medicinski fakulteti, Studijski centar socijalnog rada, znanstvene institucije u području društvenih istraživanja Sunositelji: MZ, MZO, MHB, MDOMSP, MRMS, HZMO, HZZO, HZZ, ZVPRZOSI	redovne djelatnosti		međunarodne literature o istraživanjima s područja invaliditeta.
Mjera 4. Unaprijediti dostupnost podataka Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo osobama s invaliditetom					
Aktivnost	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Unaprijediti internetske stranice Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo ¹⁶ kao potencijalnoga komunikacijskog prostora za osobe s invaliditetom	- broj sadržaja na internetskim stranicama koje se odnose na osobe s invaliditetom ili od kojih osobe s invaliditetom imaju korist u svakodnevnom životu	Nositelj: HZJZ	sredstva u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz ESIF-a	2020.	Internetske stranice HZJZ http://www.hzjz.hr/

¹⁶ www.javno-zdravlje.hr i www.hzjz.hr

13. REKREACIJA, RAZONODA I SPORT

Socijalni turizam, odnosno „turizam za sve“ kako ga sve češće zovu, jedan je od važnih proizvoda razvoja hrvatskog turizma do 2020. godine, a naročito u kontekstu stvaranja uvjeta za cjelogodišnje poslovanje. Sukladno Strategiji razvoja turizma Republike Hrvatske do 2020. godine potrebno je u tu svrhu osigurati turističku infrastrukturu i suprastrukturu koja će ranjivim socijalnim skupinama osigurati kvalitetu i raznovrsnost odmora primjerenog njihovim potrebama i uobičajenim standardima Europske unije.

U prvom redu, a sukladno mjerama i aktivnostima predviđenim u Strategiji, neophodno je pokretanje kampanje osvješćivanja pružatelja usluga u turizmu o važnosti i relevantnosti socijalnog turizma, razvoj baze podataka o socijalnom turizmu te izrada detaljnih smjernica za potrebe nužne prilagodbe postojećih turističkih objekata i proizvoda. Zajedno s nadležnim institucijama iz Malte i Finske, predstavnice Ministarstva turizma sudjelovale su u okviru navedene inicijative u projektu Kultura dostupna svima (*Accessible Culture for All*) s ciljem razvoja kulture koja će olakšati provedbu socijalnog turizma, razmjene primjera dobre prakse te identificiranja najvažnijih nedostataka i eventualnih mogućnosti razvoja u smislu poboljšanja uvjeta i mogućnosti putovanja osoba s invaliditetom.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Ministarstvo turizma je 2008. godine kroz tehničku pomoć financiranu iz programa PHARE 2005. izradilo Nacrt strategije socijalnog turizma u Hrvatskoj, a nakon toga je, prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji, aktivno sudjelovalo u inicijativi Europske komisije pod nazivom *CALYPSO – Turizam za sve*. Tako je, u okviru navedene inicijative, 2010. godine od strane konzultanata Europske komisije izrađen profil zemlje *Calypso Study on Social Tourism in Croatia*.
- Ministarstvo turizma je u razdoblju od 2008. do 2011. godine provodilo program „Turizam bez zapreka“ s ciljem poticanja ulaganja u osiguranje pristupačnosti javnim površinama i objektima turističke namjene za osobe s invaliditetom ili smanjenom pokretljivošću. U navedenom razdoblju za tu namjenu izdvojeno je ukupno 2,28 milijuna kuna.
- Tijekom 2012. godine Ministarstvo turizma je kroz program unapređenja turističkog sektora „Korak više“, sufinanciralo, između ostalog, i prilagođavanje javnih površina i prostora turističke namjene osobama s invaliditetom (plaže, šetnice, bazeni, smještajne jedinice) s ukupno 980.625,00 kuna.
- Kroz program „Inovativni turizam“ u 2012. godini Ministarstvo turizma je sufinanciralo u ukupnom iznosu od 255.000,00 kuna, inovativna rješenja osiguranja pristupačnosti javnim površinama i objektima turističke namjene kao što su: Osjetilno-didaktička šetnica „Gradina“, „Poseidon“ - rehabilitacijsko ronjenje osoba s invaliditetom te film „Turizam bez zapreka“.
- Ministarstvo turizma je u 2015. i 2016. godini provodilo Program razvoja javne turističke infrastrukture za uređenje plaža, centara za posjetitelje i interpretacijskih centara u kojima su se projekti vrednovali i dodatnim bodovima za kriterij: „Pristupačnost projekta osobama s invaliditetom: omogućen pristup i kretanje osoba s invaliditetom ili smanjenom pokretljivošću (rampe/liftovi za invalide, sanitarni čvorovi za invalide, oznake na Brailleovom pismu, taktilne crte vodilje, pristupačnost projekta informacijama i komunikaciji za gluhe i slijepe osobe) i prilagođenost projekta drugim ranjivim skupinama“. Na taj način sufinancirani projekti, bilo kroz sufinanciranje projektne

dokumentacije, bilo kapitalne izgradnje, prilagođeni za korištenje osobama s invaliditetom gdje god je to građevinski bilo izvedivo.

- Ministarstvo turizma Pravilnikom o razvrstavanju, kategorizaciji i posebnim standardima ugostiteljskih objekata iz skupine hoteli (Narodne novine, br. 88/07, 58/08, 62/09, 63/13, 33/14 i 92/14) propisuje uvjete za osobe s invaliditetom kao i posebni standard za osobe s invaliditetom.
- Hrvatski školski sportski savez kao krovna organizacija školskog sporta u Republici Hrvatskoj, ima za cilj uključiti što veći broj učenika u svoje programe. Kad se govori o učenicima s teškoćama u razvoju i njihovoj uključenosti u pojedine programe Hrvatski školski sportski savez organizira Državno prvenstvo školskih sportskih društava učenika s intelektualnim teškoćama. Državno prvenstvo organizira se sedam godina zaredom i u njemu sudjeluju sve osnovne i srednje škole te centri za odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj koji obrazuju učenike s intelektualnim teškoćama. Ukupan broj sudionika Državnog prvenstva u školskoj godini 2008./2009. iznosio je 24 škole/centra sa 134 učenika i 47 voditelja, da bi zadnje organizirano Državno prvenstvo u školskoj godini 2014./2015. brojalo 32 škole /centra sa 197 učenika i 70 voditelja.
- Program Univerzalne sportske škole namijenjen je djeci s teškoćama u razvoju od 1. do 4. razreda osnovne škole, a provodi se u školama u trajanju od osam mjeseci u kojem učitelji tjelesne i zdravstvene kulture rade s učenicima dva školska sata tjedno.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020. godine

- Osigurane javno dostupne informacije o pristupačnosti objektima i uslugama u turističkim odredištima radi korištenja prava osoba s invaliditetom na pristup uslugama koje pružaju organizatori turističkih aktivnosti.
- Povećana razina osviještenosti o važnosti razvoja pristupačnog turizma i povećanja razine tolerancije, prihvaćanja i poštovanja prema osobama s invaliditetom od strane svih turističkih dionika u javnom i privatnom sektoru.
- Uključen što veći broj učenika s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske programe te državna i međunarodna natjecanja.
- Povećan broj sportova na Državnom prvenstvu odnosno uključivanje u Državno prvenstvo učenika s različitim teškoćama u razvoju, te ostvarena suradnja s Hrvatskim paraolimpijskim odborom i Hrvatskim sportskim savezom gluhih u organizaciji Državnog prvenstva.
- Povećan broj ustanova koje provode Program Univerzalne sportske škole (namijenjen je djeci s teškoćama u razvoju od 1. do 4. razreda osnovne škole), očekuje se povećanje na 10 odjeljenja od sadašnjih 2.
- Osiguran veći broj prilagođenih dječjih igrališta, sportskih terena i parkova djeci s teškoćama u razvoju.

Mjera 1. Informirati i podizati svijest o pristupačnom turizmu

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Kreirati bazu podataka o pristupačnosti objektima i	- kreirana javno dostupna baza podataka	Nositelj: MT	sredstva iz ESIF-a	2017. i kontinuirano	Baza podataka o pristupačnosti u

uslugama u turističkim odredištima		Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, JLP(R)S, sustav turističkih zajednica		ažuriranje	turističkim odredištima ne postoji.
2. Pripremiti i provesti kampanju podizanja svijesti o pristupačnom turizmu	- pripremljena i provedena kampanja u svrhu podizanja svijesti o pristupačnom turizmu	Nositelj: Glavni ured HTZ-a, MT Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom, strukovne udruge u turizmu i ugostiteljstvu, JLP(R)S, sustav turističkih zajednica	sredstva iz ESF-a	2020.	Slične aktivnosti nisu do sada provedene.
Mjera 2. Izraditi, provoditi i pratiti programe izvanškolskih športskih i drugih aktivnosti koje će poboljšati uključivanje djece i mladeži s teškoćama u razvoju					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi prijedloge novih programa izvanškolskih športskih i drugih aktivnosti	- izrađeni novi programi izvanškolskih športskih i drugih aktivnosti	Nositelj: HŠSS Sunositelj: SDUŠ	za provedbu aktivnosti nisu potrebna	kontinuirano	Izrađena su dva programa izvanškolskih športskih i drugih aktivnosti.

			financijska sredstva u državnom proračunu		
2. Provoditi programe izvanškolskih športskih i drugih aktivnosti	- organizacija Državnog prvenstva školskih sportskih društava učenika s intelektualnim teškoćama - programi Univerzalne sportske škole za učenike s teškoćama u razvoju	Nositelj: HŠSS Sunositelj: SDUŠ	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019., na razdjelu 036, A916002 Programi javnih potreba u sportu na državnoj razini, račun 38, u iznosu od 240.000,00 kuna	kontinuirano	U školskoj godini 2014./2015. na Državnom prvenstvu za djecu s intelektualnim poteškoćama sudjelovalo je 197 učenika. U školskoj godini 2014./2015. program Univerzalne sportske škole provodio se za djecu s teškoćama u razvoju u dva odjeljenja.
3. Pratiti provedbu programa izvanškolskih športskih i drugih aktivnosti	- broj škola i centara za odgoj i obrazovanje i broj učenika uključenih u sustav Državnog prvenstva školskih sportskih društava učenika s intelektualnim teškoćama - broj odjeljenja uključenih u program Univerzalne sportske škole za učenike s teškoćama u razvoju	Nositelj: HŠSS Sunositelj: SDUŠ	za provedbu aktivnosti nisu potrebna financijska sredstva u državnom proračunu	kontinuirano	U školskoj godini 2014./2015. uključene su: - 32 škole/centra, - 197 učenika, - 70 nastavnika/voditelja. U školskoj godini 2014./2015. program Univerzalne sportske škole provodio se za djecu s teškoćama u razvoju u dva odjeljenja.
4. Izraditi prijedloge programa za uključivanje	- izrađeni prijedlozi programa za uključivanje	Nositelj: HPO	za provedbu aktivnosti	kontinuirano	U 2016. godini održano je 9 razvojnih programa

djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u svakodnevne, kontinuirane, planirane i programske sportske aktivnosti u mjestu stanovanja	djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom sportske aktivnosti u mjestu stanovanja	Sunositelji: nacionalni, županijski i gradski sportski savezi osoba s invaliditetom	nisu potrebna financijska sredstva u državnom proračunu		županijskih i gradskih sportskih saveza osoba s invaliditetom, a u njima je sudjelovalo 75 djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom.
5. Provoditi programe za uključivanje djece s teškoćama u razvoju i mladih s invaliditetom u svakodnevne programirane i planirane sportske aktivnosti u mjestu stanovanja	- programi organizacije sportskih kampova, natjecanja za mlade s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju na nacionalnoj razini	Nositelj: HPO Sunositelji: nacionalni, županijski i gradski sportski savezi osoba s invaliditetom	sredstva JLS	kontinuirano	U 2016. godini nije bilo provedenih sportskih kampova za djecu s teškoćama u razvoju i mlade s invaliditetom. Broj djece s teškoćama u razvoju i mladih sportaša s invaliditetom, sudionika državnih natjecanja osoba s invaliditetom u 2016. godini je 101.

Mjera 3. Provoditi sportske programe i druge aktivnosti koji će poboljšati uključivanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Organizirati domaća i međunarodna natjecanja za gluha djecu, mladež i odrasle gluhe osobe	- broj sudionika i natjecatelja na prvenstvu	Nositelj: HSSG Sunositelj: SDUŠ	sredstva su osigurana u DP 2017.-2019., na razdjelu 036, A916002 Programi javnih potreba u sportu na	kontinuirano	Trenutno nema polaznih podataka.

			državnoj razini, račun 38, u iznosu 274.000,00 kn		
Mjera 4. Osigurati i prilagoditi dječja igrališta, sportske terene i parkove djeci s teškoćama u razvoju					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osigurati pristupačnost dječjih igrališta, sportskih terena i parkova prilagođenih djeci s teškoćama u razvoju (postojećih i novoizgrađenih)	- broj prilagođenih postojećih sadržaja - broj novoizgrađenih sadržaja	Nositelj: JLP(R)S	sredstva JLP(R)S i sredstva iz ESIF-a	kontinuirano	Ne postoje podaci o broju dječjih igrališta, sportskih terena i parkova prilagođenih djeci s teškoćama u razvoju.

14. RIZIČNE SITUACIJE I HUMANITARNA KRIZNA STANJA

Republika Hrvatska ima moderan sustav civilne zaštite te je svim raspoloživim resursima sposobna odgovoriti potrebama u zaštiti ljudi, dobara i okoliša u ugrozama, stradanjima i drugim izazovima suvremenog društva, ali i prema potrebi pružiti pomoć drugim ili primiti pomoć od drugih zemalja. Pomoć se pruža bez diskriminacije svim stanovnicima, vodeći računa o njihovim potrebama i dajući prednost najhitnijim slučajevima. Sustav i djelovanje civilne zaštite u Republici Hrvatskoj uređeni su Zakonom o sustavu civilne zaštite (Narodne novine, br. 85/15). U sustavu civilne zaštite pruža se potrebna pomoć svima kojima je potrebna, bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Zakonom o sustavu civilne zaštite (Narodne novine, br. 82/15) koji je stupio na snagu u kolovozu 2015. godine, a koji je zamijenio Zakon o zaštiti i spašavanju, kvalitetnije su uređeni odnosi između različitih razina sustava i uporaba operativnih snaga što su pretpostavke za podizanje razine učinkovitosti kapaciteta za odgovor na posljedice sve češćih prirodnih katastrofa. No međutim, osobe s invaliditetom u planovima za evakuaciju u slučajevima katastrofa još uvijek nisu posebno istaknute.
- Kao primjer dobre prakse osiguravanja usluge pomoći građanima ističe se besplatna mobilna aplikacija „Sigurnost na dlanu“ na pametnim telefonima, koja ima preventivnu, edukativnu svrhu i uz pomoć koje osobe na jednostavan način dobivaju upute kako postupati prilikom elementarnih nepogoda, odnosno ekstremnih vremenskih pojava. Navedeno je primjereno gluhim i nagluhim osobama, a aplikacija je namijenjena korisnicima mobilnih uređaja s Android i iPhone operativnim sustavom.

Ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju od 2017. do 2020. godine

- Konkretnim normativnim, planskim i operativnim mjerama osigurano je nediskriminatorno postupanje sudionika i operativnih snaga sustava civilne zaštite prema osobama s invaliditetom u svrhu njihove zaštite i sigurnosti u slučaju katastrofe, prirodne ili tehničko - tehnološke, kao i u slučajevima oružanih sukoba i humanitarnih kriza.
- Planovi djelovanja sustava civilne zaštite uvažavaju specifične potrebe svake osobe s invaliditetom, a ne skupina ili kategorija osoba s invaliditetom.
- Procesi javnog uzbunjivanja uređeni su na način da, što je više moguće, obuhvate pojedinačne potrebe osoba s invaliditetom i sve kapacitete za smještaj osoba s invaliditetom.
- Postupci iz planova djelovanja civilne zaštite razrađeni na način da se izbjegne diskriminacija osoba s invaliditetom u svim fazama (slučajeve diskriminacije treba rješavati brzo i pravedno).
- Privremeni smještaj nakon katastrofe za osobe s invaliditetom dostupan je i dizajniran na način da zadovolji njihove osnovne potrebe do trenutka osiguravanja uvjeta za njihov povratak na mjesta iz kojih su evakuirani.

Mjera 1. Normativno urediti osiguravanje iste razine podrške osobama s invaliditetom u slučaju katastrofe na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. U provedbenim propisima na području civilne zaštite izrijekom propisati postupanje prema osobama s invaliditetom u katastrofama	- propisano postupanje prema osobama s invaliditetom u katastrofama u provedbenim propisima uzimajući u obzir specifičnosti svih vrsta invaliditeta	Nositelj: DUZS Sunositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	Sadržaji kojima se normativno uređuju načini ostvarivanja potpora osobama s invaliditetom ugradit će se u provedbene propise temeljem Zakona o sustavu civilne zaštite.

Mjera 2. Pripremiti planove za pružanje skrbi osobama s invaliditetom u katastrofi

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. U planove djelovanja civilne zaštite na svim razinama ugraditi zadaće/postupanje operativnih snaga sustava civilne zaštite u provođenju mjera i aktivnosti spašavanja osoba s invaliditetom u velikoj nesreći i katastrofi	- provođenje skrbi o osobama s invaliditetom u velikoj nesreći i katastrofi ugrađeno je u planove djelovanja sustava civilne zaštite i operativne planove civilne zaštite	Nositelj: DUZS Sunositelji: MDOMSP, MZ, MZO, JLP(R)S, ustanove socijalne skrbi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2018.	DUZS ne raspolaže podacima o uključenosti mjera skrbi o osobama s invaliditetom u važećim planovima zaštite i spašavanja JLP(R)S (procjena je kako se ne radi o većem broju dokumenata s tim sadržajem).

2. Posebnim odlukama nadležnih središnjih tijela državne uprave i predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odrediti nositelje obveza (uključivanje nadležnih javnih službi čija je to redovna djelatnost, organizacija civilnog društva i drugih namjenskih kapaciteta) koji za njihovo provođenje trebaju izraditi operativne planove civilne zaštite	- donesene posebne odluke na razini TDU i JLP(R)S i izrađeni operativni planovi civilne zaštite	Nositelj: DUZS Sunositelji: MDOMSP, MZ, MZO, JLP(R)S, ustanove socijalne skrbi, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2018.	Ustanove u kojima su smještene osobe s invaliditetom nemaju izrađene operativne planove za rad u velikim nesrećama i katastrofama.
3. Definirati primjerene dopunske načine uzbunjivanja osoba s invaliditetom, različite od standardnih, koji se koriste za potrebe javnog uzbunjivanja, osobito uvesti uporabu novih tehnologija i uvesti nove operativne komunikacijske postupke, s naglaskom na prilagođavanje prijenosa informacija primjerenih kategorijama invaliditeta	- uvođenje u praksu novih tehnologija javnog uzbunjivanja	Nositelji: DUZS, JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2020.	Nisu razvijeni niti se u sustavu javnog uzbunjivanja u RH koriste posebni - specifični načini prijenosa informacija osobama s invaliditetom, osobito s osloncem na tehnička rješenja i nove informacijsko-komunikacijske tehnologije.
4. Sukladno provedbenim propisima utvrditi mjesta za provođenje skrbi i	- utvrđena mjesta za provođenje skrbi i osiguravanje hitnih	Nositelj: DUZS Sunositelji:	sredstva iz državnog proračuna u	2018.	Lokacije za provođenje skrbi o osobama s invaliditetom nisu

osiguravanje hitnih potreba osoba s invaliditetom	potreba osoba s invaliditetom	MDOMSP, MZ, MZO, ustanove socijalne skrbi, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	okviru redovne djelatnosti		unaprijed utvrđene već se utvrđuju ad hoc sukladno raspoloživim smještajnim kapacitetima.
Mjera 3. Osposobiti i pripremiti osoblje civilne zaštite za sudjelovanje u skrbi o osobama s invaliditetom u katastrofi					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. U postojeće programe osposobljavanja za pripadnike operativnih snaga sustava civilne zaštite ¹⁷ ugraditi sadržaje/teme o tome kako provoditi mjere skrbi o osobama s invaliditetom u katastrofama	- ugrađeni sadržaji o provedbi mjera skrbi o osobama s invaliditetom u katastrofama u postojeće programe osposobljavanja operativnih snaga te posebno u nove programe osposobljavanja	Nositelj: DUZS Sunositelji: MDOMSP, OCD	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2017.	U programu osposobljavanja povjerenika civilne zaštite sadržaji o provedbi mjera skrbi o osobama s invaliditetom u katastrofama su ugrađeni, ali ih je potrebno dodatno proširiti. Programi osposobljavanja drugih operativnih snaga sustava civilne zaštite, usvojeni do 2015. godine,

¹⁷ Sustav civilne zaštite čine: 1. sudionici - Vlada RH, JLP(R)S, OS RH, policija, 2. operativne snage - stožeri civilne zaštite, vatrogasci, društva crvenog križa, stanice gorske službe spašavanja, postrojbe i povjerenici civilne zaštite, pravne osobe u sustavu civilne zaštite te 3. građani

					nemaju sadržaje o skrbi o osobama s invaliditetom.
2. U svim aktivnostima sustava (osposobljavanjima, vježbama) davati poseban naglasak na sadržaje o načinu provođenja skrbi o osobama s invaliditetom, osiguravati odgovarajuću opremu za osoblje operativnih snaga koje će sudjelovati u pružanju žurne pomoći osobama s invaliditetom u katastrofi	- broj osoblja operativnih snaga sustava civilne zaštite osposobljen za profesionalno korektno i nepristrano postupanje prema osobama s invaliditetom u intervencijama u katastrofi	Nositelji: DUZS, JLP(R)S, tijela i operativne snage sustava civilne zaštite Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2019.	Sadržaji o načinu provođenja skrbi o osobama s invaliditetom nisu ugrađeni u programe, oprema i sredstva za pripadnike operativnih snaga sustava civilne zaštite neophodna za provođenje neposredne žurne pomoći osobama s invaliditetom nisu nabavljena.
3. Provesti dvije terenske vježbe operativnih kapaciteta sustava civilne zaštite na opću temu skrbi o osobama s invaliditetom u katastrofi	- pripremljene i provedene dvije terenske vježbe	Nositelji: DUZS, JLP(R)S Sunositelji: MDOMSP, ustanove čija je redovna djelatnost skrb o osobama s invaliditetom, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	2019. i 2020.	Do sada nisu provedene vježbe sustava civilne zaštite po ovoj aktivnosti.
4. Evakuaciju, hitan prijevoz, utočište i rehabilitaciju u katastrofi osigurati korištenjem svih kapaciteta prilagođenih	- stupanj prilagođenosti i iskorištenosti svih kapaciteta koji će se utvrditi analizom spremnosti tih kapaciteta	Nositelji: DUZS, JLP(R)S Sunositelji: udruge osoba s invaliditetom i udruge	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne	2019.	Ne postoje jasno definirani kapaciteti i sustavno vođena baza podataka o istima.

specifičnim potrebama osoba s invaliditetom	odnosno analizom spremnosti sustava civilne zaštite	koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	djelatnosti		
5. Planovima djelovanja civilne zaštite utvrditi zadaće operativnim snagama sustava civilne zaštite, identificirati materijalne potrebe i izvore njihovog zadovoljavanja, pripremiti se za provođenje zadaća iz nadležnosti sudionika i operativnih snaga sustava civilne zaštite	- aktivnost je razrađena u Planovima djelovanja civilne zaštite na svim razinama sustava civilne zaštite, nacionalnoj, područnim i lokalnim razinama	Nositelji: DUZS, JLP(R)S Sunositelji: MDOMSP, ustanove čija je redovna djelatnost skrb o osobama s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti i sredstva iz proračuna JLP(R)S	2019. i 2020.	Zadaće i potrebna namjenska materijalna sredstva za potporu pripadnika operativnih snaga sustava civilne zaštite u provođenju skrbi o osobama s invaliditetom u katastrofama nisu definirani, kao niti izvori njihovog osiguravanja.

15. UDRUGE OSOBA S INVALIDITETOM U CIVILNOM DRUŠTVU

Jedno od temeljnih obilježja suvremenih demokracija jest razvijeno civilno društvo koje se, između ostalog, ostvaruje u otvorenom dijalogu, suradnji i partnerstvu građana, organizacija civilnoga društva, odnosno općenito zainteresirane javnosti s javnim i državnim institucijama. Djelovanje udruga osoba s invaliditetom prvenstveno je usmjereno na zaštitu i promicanje prava osoba s invaliditetom te pružanje socijalnih usluga radi njihove integracije u društvo poboljšanjem kvalitete njihova života. Organizacije civilnoga društva zagovaraju prava osoba s invaliditetom utječući na javne politike te uvode novine u područje pružanja socijalnih usluga; mobiliziraju dodatne ljudske i financijske resurse, pri čemu posebno valja istaknuti potencijal koji predstavlja volonterski rad.

Pri kreiranju politika, donošenju novih zakona kao i izmjena i dopuna postojećih, od iznimno velike važnosti je uloga organizacija civilnog društva osoba s invaliditetom, gdje su iste prepoznate kao vrlo učinkoviti i vrijedni partneri te aktivni dionici u kreiranju politike.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Predstavnici udruga osoba s invaliditetom uključeni u rad Savjeta za razvoj civilnoga društva, savjetodavnog tijela Vlade Republike Hrvatske, od njegovog osnutka 2002. godine.
- Vlada Republike Hrvatske je u studenome 2009. godine donijela Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata (Narodne novine, br. 140/09).
- Važan korak u unaprjeđenju normativnog okvira za savjetovanja sa zainteresiranom javnošću ostvaren je donošenjem novog Zakona o pravu na pristup informacijama (Narodne novine, br. 25/13) u veljači 2013. godine, čime su ispunjene mjere iz Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva 2012. – 2016., kao i mjere iz Akcijskog plana za provedbu inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast u Republici Hrvatskoj. Zakonom se, između ostalog, predviđa da su sva tijela javne vlasti nadležna za izradu nacrt zakona i podzakonskih akata dužna objaviti na internetskoj stranici nacrt zakona i drugog propisa o kojem se provodi javno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću, u pravilu u trajanju od 30 dana, uz objavu razloga za donošenje i ciljeva koji se žele postići savjetovanjem.
- U 2014. godini započeo je rad na uspostavljanju portala e-savjetovanja, kao jedinstvenog internetskog sustava za savjetovanje s javnošću u postupcima donošenja novih zakona, drugih propisa i akata, u sklopu stranice *savjetovanja.gov.hr*. Sustav omogućuje građanima praćenje tijeka izrade pojedinačnog dokumenta – od radne skupine do njegova usvajanja i objave u Narodnim novinama, kao i mogućnost da se tijekom javnog savjetovanja izravno uključe u izradu svojim komentarima na predloženi tekst. Od pokretanja središnjeg državnog portala za savjetovanja sa zainteresiranom javnošću krajem travnja 2015. godine, putem e-Savjetovanja je pokrenuto više od 400 savjetovanja od strane 35 tijela državne uprave i ostalih javnih institucija. Početkom ožujka 2015. je u aplikaciji e-Savjetovanja bilo registrirano 4 033 korisnika. Od 202 udruge registrirane u sustavu, 8 je udruga osoba s invaliditetom. Dodatne napore treba usmjeriti na animiranje udruga osoba s invaliditetom u sudjelovanje u savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću.
- Sukladno novom Zakonu o udrugama (Narodne novine, br. 74/14), Vlada Republike Hrvatske je u ožujku 2015. godine donijela Uredbu o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge (Narodne

novine, br. 26/15). Radi koordiniranog postupanja svih davatelja financijskih sredstava i izobrazbe o potrebi i važnosti dosljedne primjene Uredbe, Ured za udruge: koordinira pripremu, provedbu i praćenje javnih natječaja za financiranje programa i projekata udruga iz javnih izvora; svim davateljima financijskih sredstava iz javnih izvora na nacionalnoj razini daje prethodno mišljenje o usklađenosti područja financiranja i postupka provedbe natječaja s Uredbom, a za natječaje čija je vrijednost veća od 10 milijuna kuna obavlja i prethodnu kontrolu kvalitete natječajne dokumentacije i ostalih uvjeta koje moraju ispuniti davatelji financijskih sredstava vezano uz primjenu kriterija financiranja i ugovaranja programa i projekata; priprema objedinjeni godišnji plan natječaja i drugih programa financiranja udruga iz javnih izvora na nacionalnoj razini u svrhu usklađivanja i boljeg zajedničkog planiranja sredstava iz nacionalnih javnih izvora i sredstava iz fondova Europske unije namijenjenih financiranju programa i projekata udruga; početkom svake godine organizira Info dane na kojima svi davatelji financijskih sredstava programima i projektima udruga na nacionalnoj razini potencijalnim i zainteresiranim korisnicima predstavljaju natječaje koje će raspisati u tekućoj godini; prikuplja i objavljuje informacije o raspisanim natječajima na nacionalnoj i lokalnim razinama te ih objavljuje na mrežnim stranicama Ureda za udruge; osigurava pravodobnu razmjenu informacija među davateljima financijskih sredstava o udrugama koje nenamjenski troše dodijeljena im sredstva ili se na drugi način ne pridržavaju ugovornih obveza; priprema i na svojim mrežnim stranicama objavljuje Priručnik za postupanje u primjeni Uredbe, s oglednim obrascima natječajne dokumentacije, kao uputu davateljima financijskih sredstava; provodi savjetovanje i izobrazbu zaposlenika davatelja financijskih sredstava koji rade na dodjeli financijskih sredstava udrugama o primjeni ove Uredbe. U 2015. godini, održano je 26 radionica i predavanja o primjeni Uredbe s ukupno 1 260 polaznika.

- Ured za udruge priprema godišnje izvještaje o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz državnog proračuna iz kojega je vidljivo koliko je financijskih sredstava utrošeno za projekte i programe udruga osoba s invaliditetom odnosno za projekte i programe usmjerene ovoj kategoriji građana.
- Ured za udruge u svojim natječajima dodatno promovira načelo partnerstva i međusektorske suradnje organizacija civilnoga društva, dodatno vrednujući partnerstvo na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.
- Usvojena je Nacionalna strategija stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva od 2012. do 2016. godine, u kojoj je istaknuta važna uloga organizacija civilnoga društva u odnosu na aktualne promjene pristupa pružanju socijalnih usluga u Republici Hrvatskoj, pri čemu se RH opredijelila za decentralizaciju i deinstitucionalizaciju usluga za koje država nema dovoljno ljudskih resursa ili postoji nejednaka regionalna pokrivenost socijalnim uslugama u lokalnim zajednicama. Socijalne usluge koje pružaju organizacije civilnog društva potrebno je uskladiti s rastom kompleksnosti potreba korisnika, uspostavom uravnotežene mreže institucionalnih i izvaninstitucionalnih oblika skrbi (socijalne usluge utemeljene u zajednici), razvojem usluga koje potiču zapošljavanje osoba s invaliditetom razvojem socijalnog planiranja na lokalnim razinama, razvojem standarda kvalitete socijalnih usluga te isticanjem potrebe za integracijom socijalnih usluga.
- Sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, članku 195. (Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15 i 52/16) donose se socijalni planovi o djelatnosti socijalne skrbi za područja jedinica područne (regionalne) samouprave koji pridonose regionalnoj raspoređenosti usluga za osobe s invaliditetom te kontinuiranim osiguravanjem financijskih sredstava putem natječaja namijenjenih organizacijama civilnog društva i socijalnog ugovaranja s organizacijama civilnog društva čime se osigurava održivost socijalnih usluga.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Preporuka je Odbora da organizacijama osoba s invaliditetom i organizacijama civilnog društva osigura odgovarajuće resurse za cjelovito i učinkovito sudjelovanje u provedbi i nadzoru.

Ciljevi i očekivani ishodi od 2017. do 2020. godine

- Organizacije civilnog društva su aktivni dionici u kreiranju javnih politika usmjerenih osobama s invaliditetom.
- Osiguran transparentan i učinkovit sustav financiranja iz javnih izvora projekata i programa od interesa za opće dobro koje provode udruge osoba s invaliditetom.
- Osiguran transparentan i učinkovit sustav financiranja institucionalne podrške nacionalnim savezima i udrugama osoba s invaliditetom
- Postignut je veći sinergijski učinak djelovanja udruga osoba s invaliditetom na kvalitetu života osoba s invaliditetom u lokalnoj zajednici.
- Povećan broj udruga osoba s invaliditetom koje koriste sredstva iz Europskih investicijskih i strukturnih fondova za programe usmjerene poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom.
- Udruge osoba s invaliditetom su važni partneri u razvoju i pružanju usluga socijalne skrbi koje su socijalnim planovima županija prepoznate kao prioritetne.

Mjera 1. Razvijati partnerstvo državne i javne uprave s udrugama osoba s invaliditetom na svim razinama

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Osigurati sudjelovanje predstavnika udruga osoba s invaliditetom u radu Savjeta za razvoj civilnoga društva	- predstavnici udruga osoba s invaliditetom (član i zamjena člana) imenovani u Savjet za razvoj civilnoga društva - broj održanih sjednica Savjeta na kojima su sudjelovali predstavnici udruga osoba s invaliditetom (član i zamjena člana) u odnosu na ukupan broj održanih	Nositelj: UZUVRH Sunositelji: TDU, JLP(R)S, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	2 predstavnika udruga osoba s invaliditetom (član i zamjena člana) imenovana u Savjet za razvoj civilnoga društva.

	sjednica				
2. Poticati sudjelovanje udruga osoba s invaliditetom u postupcima savjetovanja sa zainteresiranom javnošću putem portala e-Savjetovanja	- broj udruga osoba s invaliditetom koje su registrirane u portal e-Savjetovanje	Nositelj: UZUVRH Sunositelj: TDU	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	8 udruga osoba s invaliditetom je registrirano u portal e-Savjetovanje u 2015. godini.
3. Kontinuirano uključivati predstavnike osoba s invaliditetom u radna tijela i komisije prilikom izrade propisa, strategija i ostalih nacionalnih dokumenata	- broj predstavnika osoba s invaliditetom uključenih u radna tijela i komisije	Nositelj: TDU	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Predstavnici osoba s invaliditetom uključuju se u radna tijela i komisije za izradu zakona i ostalih propisa, primjerice bili su članovi Radne skupine za izradu Zakona o hrvatskom znakovnom jeziku i ostalim sustavima komunikacije gluhih i gluhoslijepih osoba u Republici Hrvatskoj i Zakona o korištenju psa pomagača.
Mjera 2. Sustavno financirati saveze i udruge osoba s invaliditetom omogućujući njihovo djelovanje u cilju unapređenja kvalitete života osoba s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Provoditi savjetovanja i izobrazbu zaposlenika davatelja financijskih sredstava koji rade na dodjeli	- broj zaposlenika davatelja financijskih sredstava koji rade na dodjeli financijskih	Nositelj: UZUVRH Sunositelj: DŠJU	sredstva iz državnog proračuna u okviru	kontinuirano	U 2015. godini bilo je 1 260 polaznika izobrazbi.

financijskih sredstava udrugama o primjeni Uredbe o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge	sredstava udrugama koji su sudjelovali u izobrazbi o primjeni Uredbe		redovne djelatnosti		
2. Poboljšati dostupnost i transparentnost podataka o rezultatima projekata i programa financiranih iz javnih izvora koje provode organizacije civilnoga društva s izdvojenim podacima o financiranju projekata i programa u području potpore osobama s invaliditetom, osobama s posebnim potrebama i socijalno ugroženim skupinama	- izrađena i usvojena godišnja Izvješća o financiranju projekata i programa organizacija civilnog društva iz javnih izvora s izdvojenim podacima o financiranju projekata i programa u području potpore osobama s invaliditetom, osobama s posebnim potrebama i socijalno ugroženim skupinama	Nositelj: UZUVRH Sunositelji: TDU, JLP(R)S i drugi davatelji financijskih sredstava iz javnih izvora	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	9 izvješća objavljenih (od 2006. do 2014.). U 2014. godini za područje potpore osobama s invaliditetom, osobama s posebnim potrebama i socijalno ugroženim skupinama dodijeljeno je gotovo 23% ukupnog iznosa, odnosno 142.912.017,56 kn.
3. Redovito prikupljanje i objavljivanje informacija o raspisanim natječajima relevantnim za rad udruga osoba s invaliditetom na nacionalnoj i lokalnim razinama i njihovo objavljivanje na mrežnim stranicama Ureda za udruge	- broj obavijesti objavljenih na mrežnim stranicama Ureda za udruge o natječajima relevantnim za rad udruga osoba s invaliditetom na nacionalnoj i lokalnim razinama	Nositelj: UZUVRH Sunositelji: TDU, JLP(R)S i drugi davatelji financijskih sredstava iz javnih izvora	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	U 2015. godini bilo je 105 obavijesti o natječajima.

Mjera 3. Poticati i razvijati suradnju udruga osoba s invaliditetom s ostalim organizacijama civilnog društva					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Razvijati suradnju između organizacija civilnog društva i udruga osoba s invaliditetom poticanjem partnerstva	- broj poziva na dodjelu bespovratnih sredstava iz Europskog socijalnog fonda u nadležnosti Ureda za udruge na koje se udruge osoba s invaliditetom mogu javljati, a za koje se dodatno vrednuje partnerstvo s drugim relevantnim organizacijama	Nositelj: UZUVRH Sunositelji: MDOMSP, NZRCD	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Ne postoje polazni podaci.
Mjera 4. Koordinirati predlaganje prioritetnih područja i financiranja programa i projekata organizacijama civilnog društva s ciljem unaprjeđivanja kvalitete života osoba s invaliditetom u zajednici na nacionalnoj razini					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Definirati prioritetna područja natječaja u svrhu odobravanja financijskih sredstava sukladno nadležnosti pojedinih tijela koja dodjeljuju financijska sredstva udrugama osoba s invaliditetom	- broj tijela koja su UZUVRH dostavile sektorske analize - izrađen godišnji plan natječaja - održani Info dani - broj tijela koja su definirala prioritete	Nositelj: UZUVRH Sunositelji: TDU koja dodjeljuju financijska sredstva za programe i projekte udruga osoba s invaliditetom, NZRCD	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	11 tijela državne uprave je u 2016. godini dostavilo sektorske analize i definiralo prioritete raspisivanja natječaja za dodjelu financijskih sredstava.

Mjera 5. Poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom programima i projektima udruga					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Dodatno vrednovati (bodovati) višegodišnje projekte i programe za čiju se provedbu su/financiraju i plaće osoba s invaliditetom	- broj financiranih projekata i programa udruga za čiju se provedbu su/financiraju i plaće osoba s invaliditetom - broj zaposlenih osoba s invaliditetom u financiranim projektima i programima udruga	Nositelji: nadležna tijela TDU koja raspisuju natječaje, JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	MDOMSP ne raspolaže podacima o broju financiranih projekata i programa udruga za čiju je provedbu su/financiralo plaće osoba s invaliditetom kao i o broju zaposlenih osoba s invaliditetom u financiranim projektima i programima organizacija civilnog društva.

Mjera 6. Osigurati ravnomjernu zastupljenost financiranja projekata i programa udruga osoba s invaliditetom i udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom na području Republike Hrvatske

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje će se mjeriti postignuće)
1. Izraditi analizu nedostatnih usluga sukladno potrebama osoba s invaliditetom temeljem izrađenih socijalnih planova skrbi za područje jedinice područne (regionalne) samouprave	- izrađena analiza i objavljena na internetskim stranicama MDOMSP	Nositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Analiza potreba temeljem izrađenih socijalnih planova skrbi za područje jedinice područne (regionalne) samouprave nije izrađena.
2. Dodatno vrednovati (bodovati) projekte i programe udruga osoba s invaliditetom i udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom koji se provode na područjima na kojima postoji nedostatna zastupljenost njihove provedbe	- projekti i programi udruga osoba s invaliditetom i udruga koje djeluju u korist osoba s invaliditetom koji se provode na područjima na kojima postoji nedostatna zastupljenost njihove provedbe su dodatno vrednovani (bodovani)	Nositelji: sva tijela koja su davatelji financijskih sredstava za programe/projekte udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Ne postoje polazni podaci.

16. MEĐUNARODNA SURADNJA

Republika Hrvatska kao članica Ujedinjenih naroda, Europske unije i Vijeća Europe, te u skladu sa suvremenim standardima na području ljudskih prava, aktivno promiče i štiti ljudska prava osoba s invaliditetom. Hrvatska je svoje djelovanje potvrdila potpisivanjem UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda (kao treća država u svijetu 2007. godine) te njezinom ratifikacijom. Također, Hrvatska se obvezala i prema nizu drugih međunarodnih instrumenata koji promiču pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici na ravnopravnoj osnovi s drugim građanima, te je njihov sadržaj uključen u nacionalne politike, strategije i programe s ciljem izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom.

Daljnje razvijanje odnosa na području promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom s međunarodnim tijelima i organizacijama, kao i poticanje i koordiniranje bilateralne i multilateralne suradnje te suradnja na pripremi međunarodnih projekata vrlo je značajno jer se na taj način osiguravaju mehanizmi za uspješno provođenje politika prema osobama s invaliditetom.

Sažetak postignuća u razdoblju od 2007. do 2015. godine

- Republika Hrvatska izradila je 2011. godine Inicijalno izvješće o provedbi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom te su temeljem dodatnih pitanja UN Odbora za prava osoba s invaliditetom, u studenome 2014. godine izrađene i njegove dopune. Izaslanstvo Republike Hrvatske je predvođeno nositeljem izrade izvješća, tadašnjim Ministarstvom socijalne politike i mladih, 30. i 31. ožujka 2015. godine predstavilo Inicijalno izvješće o provedbi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom pred UN Odborom za prava osoba s invaliditetom, u Ženevi. U otvorenom dijalogu članovi/ce Odbora i izaslanstva razmotrili su i određene probleme i izazove na području ostvarivanja zaštite prava osoba s invaliditetom kao i postignuća za koje je Odbor pohvalio Hrvatsku.
- Republika Hrvatska bila je korisnica te je provela niz projekata korištenjem Instrumenta pretpriprustupne pomoći (IPA), integriranog pretpriprustupnog fonda Europske unije za Hrvatsku za razdoblje 2007.-2013. godine da bi pristupanjem u članstvo Europske unije, dobila pristup široj „lepezi“ podprograma za financiranje uz značajno veće izvore i iznose financiranja te postala korisnica sredstava iz europskih fondova.
- Sporazumom o partnerstvu 2014. - 2020. koji je Republika Hrvatska zaključila s Europskom komisijom (usvojen u listopadu 2014. godine) postavljen je okvir za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom

Odbor poziva na uključivanje pristupa utemeljenog na pravima osoba s invaliditetom, u skladu s odredbama Konvencije, i sve napore koji su usmjereni postizanju Milenijskih ciljeva razvoja te post-2015. razvojne agende.

Preporuka je Odbora da država stranka osigura postojanje neovisnog nadzornog tijela u skladu s Pariškim načelima na način da donese odgovarajuće zakonodavstvo o pravobranitelju, odnosno Pravobraniteljici za osobe s invaliditetom. Nadalje, preporučeno je da se organizacijama osoba s invaliditetom i organizacijama civilnog društva osiguraju odgovarajući resursi za cjelovito i učinkovito sudjelovanje u provedbi i nadzoru.

Ciljevi i očekivani ishodi u razdoblju od 2017. do 2020. godine

- Unaprijeđen nacionalni i strateški okvir u svrhu potpune primjene UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom.
- Nastavljena međunarodna suradnja u svrhu razmjene i dijeljenja informacija, sustava i primjera dobre prakse.
- Redovito izvještavanje o provedbi međunarodnih instrumenata u RH sukladno preuzetim obvezama.

Mjera 1. Pratiti proces provedbe UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom, usklađenost nacionalnih zakona u skladu s preuzetim obvezama iz Konvencije kao i provedbu drugih relevantnih međunarodnih instrumenata kojih je Republika Hrvatska stranka, a koji su od posebnog interesa za osobe s invaliditetom

Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Pratiti provedbu UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i predlagati mjere za poboljšanje provedbe Vladi RH u skladu s člankom 33. Konvencije (nacionalna provedba i praćenje)	- osvrt na postignuća i odstupanja temeljem izvješća o provedbi Nacionalne strategije - izvješća o provedbi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i konzultacije drugih relevantnih izvješća (uredi pravobranitelja)	Nositelji: MDOMSP, PVRHOSI, MVEP u okviru svoje koordinacijske nadležnosti Sunositelji: uredi pravobranitelja, udruge osoba s invaliditetom i udruge koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano i sukladno preuzetim obvezama	Izrađeno i predstavljeno Inicijalno izvješće RH o provedbi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom (2011. godine).
2. Izvršiti mapiranje usklađenosti propisa s UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom	- broj propisa koji su izmjenjeni u svrhu usklađivanja s UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom	Nositelji: MDOMSP, PVRHOSI Sunositelji: nadležna TDU,	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne	kontinuirano	UN Odbor za prava osoba s invaliditetom je u travnju 2015. godine donio Zaključne primjedbe o Inicijalnom izvješću

		udruge osoba s invaliditetom	djelatnosti		Republike Hrvatske s preporukama za daljnju provedbu Konvencije koje je tadašnje Ministarstvo socijalne politike i mladih, dostavilo svim nadležnim tijelima.
Mjera 2. Podnositi izvješća o provedbi preuzetih obveza sukladno međunarodnim instrumentima na području promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom (UN, Vijeće Europe, tijela EU i ostala međunarodna tijela i organizacije)					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Izrađivati izvješća o provedbi preuzetih obveza sukladno međunarodnim instrumentima na području promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom	- izrađena izvješća o provedbi preuzetih obveza sukladno međunarodnim instrumentima	Nositelj: MDOMSP Sunositelji: PVRHOSI, nadležna TDU, JLP(R)S	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano sukladno preuzetim obvezama	- Inicijalno izvješće Republike Hrvatske o provedbi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom (srpanj 2011.) - Dopuna Izvješća o provedbi UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom (studeni 2014.) - Izvješće o provedbi hitnih preporuka UN Odbora za prava osoba s invaliditetom u odnosu na članak 9. i 15. (travanj 2016.) - Redovito podnošenje godišnjih izvješća Europskoj komisiji o implementaciji UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u RH

2. Unapređivati sustav praćenja i prikupljanja potrebnih podataka sukladno smjernicama za izvješća UN Odbora za prava osoba s invaliditetom i Vijeća Europe	- unaprijeđen sustav za prikupljanje podatka - broj podnesenih izvješća i analiza vezanih uz prava osoba s invaliditetom u usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljem te zatraženim upitima	Nositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano sukladno preuzetim obvezama	Način prikupljanja podataka nije prilagođen obvezama provedbe Konvencije.
Mjera 3. Nastaviti suradnju s međunarodnim tijelima i organizacijama nadležnim za zaštitu i promicanje ljudskih prava osoba s invaliditetom					
Aktivnosti	Pokazatelji	Odgovorne/ provedbene institucije i organizacije	Planirana financijska sredstva	Rokovi/ Godina	Polazni podaci (u odnosu na koje se mjeri postignuće)
1. Suradivati s UN Odborom za prava osoba s invaliditetom sukladno obvezama, ostvarivati suradnju s drugim međunarodnim tijelima i organizacijama kao i drugim državama strankama UN Konvencije o pravima osoba s invaliditetom u svrhu razmjene dobre prakse i iskustva u njejoj provedbi	- raspoloživost i oblici ostvarene suradnje	Nositelj: MDOMSP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Predstavnici tadašnjeg Ministarstva socijalne politike i mladih su 2013. godine imenovani u High Level Group on Disability osnovanoj pri Europskoj komisiji, Glavnoj upravi Zapošljavanje, socijalna pitanja i uključenost.
2. Pratiti rad Vijeća Europe na području promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom aktivnim sudjelovanjem u radnim tijelima VE te prevoditi,	- raspoloživost i oblici ostvarene suradnje	Nositelji: nadležna tijela državne uprave i JLP(R)S Sunositelji: Uredi Vlade RH	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Predstavnici nadležnih tijela sudjeluju u radu radnih tijela Vijeća Europe.

distribuirati i integrirati njihove preporuke u strateške dokumente, politike i programe na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini					
3. Aktivno pratiti i aktivno sudjelovati u radu UN Vijeća za ljudska prava, čija je Republika Hrvatska članica u mandatu 2017.-2019., odnosno iznositi nacionalna stajališta, voditi svoje inicijative te sudjelovati u pregovorima i izradi tekstova dokumenata kao i sudjelovati u donošenju odluka Vijeća koje se tiču promicanja i zaštite prava osoba s invaliditetom. U 2020. u svojstvu promatrača na Vijeću nastaviti s većinom aktivnosti koje odgovaraju promatračkom statusu.	- informacije i bilješke o provedenim aktivnostima i djelovanju hrvatskih predstavnika na zajedanjima UN Vijeća za ljudska prava	Nositelj: MVEP	sredstva iz državnog proračuna u okviru redovne djelatnosti	kontinuirano	Republika Hrvatska je do sada u statusu promatrača pratila zasjedanja UN Vijeća za ljudska prava te je sudjelovala u razmjeni mišljenja na području zaštite prava osoba s invaliditetom. U 2016. godini, hrvatsko izaslanstvo je aktivno sudjelovalo u izradi teksta rezolucije „ <i>The rights of persons with disabilities in situations of risk and humanitarian emergencies</i> “, koja je konsenzusom usvojena te je doprinijelo uvrštavanju posebnog paragrafa u rezoluciju koji se odnosi na podizanje svijesti u javnosti o potrebama sigurnosti i zaštite osoba s invaliditetom u situacijama rizika i humanitarnih kriza. Također je imalo i izjavu u nacionalnom svojstvu o zaštiti prava osoba s

					invaliditetom. U 2016. godini je izrađena brošura namijenjena lobiranju RH za članstvo u UN Vijeću za ljudska prava u razdoblju 2017.-2019., u kojoj se zaštita prava osoba s invaliditetom ističe kao jedan od prioriteta Hrvatske u djelovanju na području ljudskih prava.
--	--	--	--	--	--

ZAVRŠNE ODREDNICE

1. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku i Povjerenstvo Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom određuju se koordinatorima provedbe Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine.
2. Tijela državne uprave na nacionalnoj razini i na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužni su provoditi mjere iz Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine, u cilju unapređenja položaja osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj.
3. Jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave koje nemaju izrađene lokalne strategije/programe u svrhu izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom, dužne su izraditi iste.
4. Sva tijela državne uprave na nacionalnoj razini i jedinice područne (regionalne) samouprave dužni su u roku 3 (tri) mjeseca nakon donošenja, imenovati koordinate za provedbu mjera Nacionalne strategije.
5. Sva se resorna ministarstva zadužuju da, po donošenju ove Nacionalne strategije, upoznaju tijela i ustanove iz svog djelokruga s činjenicom njezina donošenja i svrhom donošenja, te da osiguraju njezinu dostupnost, kao i da poduzmu sve potrebne mjere radi njezine dosljedne primjene.
6. Sva tijela zadužena za provedbu mjera Nacionalne strategije obvezna su izraditi propise za provedbu mjera iz svoje nadležnosti i objaviti ih na svojim internetskim stranicama.
7. Sva tijela zadužena za provedbu mjera Nacionalne strategije obvezna su do 31. siječnja svake godine dostaviti Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku izvješća o provedbi mjera iz svoje nadležnosti.
8. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku će do 1. travnja svake godine Vladi Republike Hrvatske dostaviti objedinjeno izvješće o provedbi mjera zadanih Nacionalnom strategijom.
9. Sva tijela zadužena za provedbu mjera ove Nacionalne strategije dužna su ih uvrstiti u svoje godišnje planove, te za svaku godinu osigurati sredstva iz državnog proračuna za njihovu provedbu.
10. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku će, u suradnji s Povjerenstvom Vlade Republike Hrvatske za osobe s invaliditetom, u roku od 6 (šest) mjeseci nakon usvajanja, tiskati Nacionalnu strategiju u crnom tisku, uvećanom tisku, na Brailleovom tisku ili u audio zapisu, te će je objaviti na internetskim stranicama.
11. Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2017. do 2020. godine objavit će se u Narodnim novinama.